

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญประภา ระนาท

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2552

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญประภา ระนาท

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เพ็ญประภา ระนาท

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2552

เพ็ญประภา ระนาท. (2552).การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาโท กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ,
รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการ
พึ่งตนเองและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร
จำนวน 540 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่าง
มีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ ความรับผิดชอบ
การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อในความสามารถของตน มีค่าความ
เชื่อมั่น .853, .700, .707, .720 .867, .880, .792 และ .785 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ
วิเคราะห์เส้นทางโดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอน
แบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ ความรับผิดชอบ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเอง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่า.205, .271, .291, .342, .682, .535, และ .570 ตามลำดับ
โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุกับการพึ่งตนเอง มีค่า .697 และตัวแปร
เชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพึ่งตนเองได้ร้อยละ 48.6

2. รูปแบบตามภาวะสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องปรับรูปแบบตาม
สมมติฐานให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่ปรับใหม่
มีค่าไค-สแควร์ 16.92 ที่ระดับชั้นความอิสระ 16 ความน่าจะเป็น 0.391 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
มีค่า 0.992 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว มีค่า 0.982 ค่าดัชนีมาตรฐานรากของ
ค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมีค่า 0.020 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณ
ค่าพารามิเตอร์มีค่า 0.010

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเองสูงที่สุดคือ ความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ความเชื่อในความสามารถของตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีขนาดน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .776, .381 และ .084 ตามลำดับ

AN ANALYSIS OF CAUSAL RELATIONSHIP VARIABLES AFFECTING
SELF-RELIANCE OF THE SECONDARY LEVEL 3 STUDENTS IN
PRANAKONNUA GROUP UNDER BANGKOK METROPOLITAN

AN ABSTRACT
BY
PENPRAPA RANAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2009

Penprapa Ranat. (2009) *An Analysis of Causal Relationship Variables Affecting Self-Reliance of The Secondary Level 3 Students in Pranakornnua Group Under Bangkok Metropolitan*. Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement).
 Bangkok : Graduate School Srinakharinwirot University. Advisor Committee :
 Mr.Chawalit Ruyajin, Assoc.Prof.Nipa Sripairot.

The purpose of this research was to study the causal relationship variables affecting self-reliance of the secondary level 3 students in Pranakornnua group under Bangkok Metropolitan area, 540 students were select by stratified random sampling. The instruments were follows : Self – Reliance , Authoritative Parenting to admonish, Authoritarian Parenting to admonish, Pmissive Parenting to admonish, responsibility, perception of teacher's teaching, Achievement Motive Percieved and Self – Efficacy with reliability of .853,.700,.707,.720,.867,.880,.792,. and .785, respectively. The data was analyzed by using path Analysis with LISREL

The results were as follows:

1. The correlation coefficient of Authoritative Parenting to admonish Authoritarian Parenting to admonish Pmissive Parenting to admonish responsibility perception of teacher's teaching Achievement Motive Percieved related to Self – Efficacy self – reliance werestatistically significant at .01 level were .205 ,.271,.291,.342,.682,.535 and 570, respectively.The multiple correlation coefficient between cause factors with self – reliance were .697 and explain for 48.6 percent of variance on self – reliance
2. The cause relationship model of mathematics test anxiety did not fit in with the empirical data. The cause relationship model was adjusted in order to fit in with empirical data. The result of goodness of fit showed that the adjusted model fit in with the empirical data with chi-square of 16 .92 degrees of freedom at 16 , probability lever of 0.391, goodness of fit index 0.992,adjusted goodness of fit index .982, standardized root mean square residual 0.020 and root mean square error of approximation 0.010
3. The variables which were positive directed to self – reliance were responsibility percieved self – efficacy and Achievement Motive (.776, .381,.084).

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ

เพ็ญประภา ระนาท

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ขวาลิต รวยอาจิณ)

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

(อาจารย์ ขวาลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งทุกท่านได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ อย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์อุดมศักดิ์ นาคี อาจารย์ถวิล จันทรสว่าง อาจารย์อุมาวดี มะคำไก่ ครูธิดา เลิศพรประสพโชค ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งให้ความ ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณอาจารย์มิ่ง เทพครเมือง ที่ให้คำแนะนำ ให้ความ ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณนางสุรีพร กาญจนวาทศิลป์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) ที่ให้ความกรุณาอนุญาตให้ใช้วันและเวลาทำการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในครั้งนี้ และขอขอบคุณครูอัจจรา ปรีกราน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการ วิจัยครั้งนี้ ตลอดจนพี่ๆของผู้วิจัย และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่เป็นกำลังใจสำหรับผู้วิจัย

ความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และน้อมรำลึกบูชาพระคุณของบิดามารดา ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้วางรากฐานการศึกษาและให้การสนับสนุนกับผู้วิจัยในอดีตจนปัจจุบัน

เพ็ญประภา ระนาท

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน.....	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	33
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในความสามารถของตน.....	43
เอกสารที่เกี่ยวกับแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	100
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	101
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	117
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	150

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3	
กลุ่มพระนครเหนือ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้น.....	70
2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	91
3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ใช้ศึกษา	
ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง.....	92
4 ผลการตรวจสอบ Multicollinearity.....	93
5 ค่าสถิติต่างๆในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระตามสมมติฐานกับข้อมูล	
เชิงประจักษ์.....	94
6 ค่าสถิติต่างๆในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระตามสมมติฐานที่ปรับปรุง	
กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	96
7 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลทางตรง(DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง (SELF).....	97
8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง.....	121
9 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง.....	124
10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถาม.....	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 รูปแบบเส้นทางตามสมมติฐานการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง.....	11
2 การอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของแมคโคบีและมาร์ติน.....	25
3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาสังคมของแมคเคลแลนด์.....	37
4 การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ	44
5 ความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตน และความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น	45
6 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลลัพธ์...	46
7 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งความเชื่อในความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม.....	50
8 (a) Manifest variable modelของตัวแปรที่สังเกตได้ 7 ตัว.....	52
8 (b) Latent variable model ของตัวแปรแฝง 3 ตัว.....	52
9 ความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปรที่สังเกตได้โดยตรงแบบ Recursive model.....	53
10 ความสัมพันธ์ระหว่าง 4 ตัวแปรที่สังเกตได้โดยตรงแบบ Recursive model.....	53
11 แบบ Non-recursive model.....	54
12 (a) และ(b) ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลในทิศทางเดียวกัน.....	55
13 (a) ความสัมพันธ์ตัวแปรแบบย้อนกลับ.....	56
13 (b) ความสัมพันธ์ตัวแปรแบบย้อนกลับ แบบมีตัวแปรแฝง.....	56
14 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis Model).....	57
15 ตัวแปรภายในและตัวแปรภายนอกและความคลาดเคลื่อน.....	58
16 ความสัมพันธ์ค่า Path Coefficient	59
17 ส่วนประกอบของสหสัมพันธ์.....	61
18 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	73
19 การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	95
20 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการพึ่งตนเองที่ปรับให้สอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์.....	99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกไร้พรมแดนทำให้วิถีชีวิตสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้วัฒนธรรมต่างชาติกลืนคนในสังคมติดพฤติกรรมฟุ้งเฟ้อ ต่างคนต่างอยู่ น้ำใจที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็ค่อยๆ เลือนหาย กลายเป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่เหมือนเคย ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ.2545 : 3) การศึกษาที่สร้างคุณภาพและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ ความสามารถ เพื่อการทำงานมีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้กับระดับนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ.2545 : 3) ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อให้คนไทยมีความสุขพึ่งตนเอง และก้าวทันโลก ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้พร้อมทั้งเรียนรู้โลกาภิวัตน์ และรู้จักเลือกนำมาใช้อย่างมีเหตุผล ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ คนไทยสามารถคิดเองทำเอง และพึ่งตนเองได้มากขึ้น

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 5-6) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมค่านิยม

และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยยึดหลักคุณลักษณะคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ตามนโยบายของรัฐบาลประกาศไว้และ “การพึ่งตนเองได้” เป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะคนไทยที่ชาติต้องการ และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 49)

ในการที่จะทำให้ประชากรในประเทศมีคุณภาพได้นั้น ต้องสร้างให้คนในประเทศเรารู้จักพึ่งตนเองก่อนเป็นอันดับแรกก่อน “การพึ่งตนเอง” นั้นเป็นแนวทางปฏิบัติในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธ รู้และได้ยินมาแต่โบราณแล้วว่า “อตฺตา หิ อตฺตาโน นาโถ” แปลว่า ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แต่ไม่คิดสร้างฐานะด้วยความสามารถของตนเอง คอยแต่จะพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา การพึ่งตนเองเป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นถึงควมมีอิสรภาพ และการไม่ถูกรบอบงำจากประเทศอื่น ทั้งความคิด การตัดสินใจ ทรัพยากร เทคโนโลยี การตลาด การที่ประเทศจะพึ่งตนเองได้นั้น ต้องมีการพึ่งตนเองตั้งแต่วัยเด็กถึงผู้ใหญ่ โดยมีการพึ่งตนเองของปัจเจกบุคคลเป็นพื้นฐาน บิดามารดาควรอบรมสั่งสอนบุตรให้พึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าบิดามารดาอยู่ใกล้ชิดบุตรทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีของบุตร ให้คำแนะนำมากกว่าออกคำสั่งเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยแล้ว จะทำให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และสามารถพึ่งตนเองได้รวมทั้งเป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรในด้านความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคให้ได้ผลดียิ่งขึ้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2521 : 23 - 24) ถ้าครอบครัวใดบิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนความคิดแก้ปัญหาและรู้จักใช้เหตุผลอันจะนำไปสู่การพึ่งตนเอง (ไพโรจน์ หวังใจชื่น. 2525 : 120) ส่วนเด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าเป็นความสำเร็จ และความสำเร็จจะเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและเป็นคำเตือน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็ก เป็นผลให้การนับถือตนเองของเด็กลดลง เด็กจะไม่เชื่อมั่นในการกระทำของตนเองและการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน (ประเทิน มหาจันทร์. 2536 : 29 – 36)บุคคลจะพึ่งตนเองได้นั้นบุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเอง หากบุคคลขาดความรับผิดชอบในตนเองแล้วก็จะขาดจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง (ทีศนา แหมมณี ; และคณะ. 2546 : 3) และครูมีความสำคัญที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียนครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดรองจากพ่อแม่ และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติจิตใจ และความต้องการของเด็ก ครูมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก (ประหยัด ทองมาก. 2526 : 8) ครูมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย พยายามมองสถานการณ์ต่างๆตามที่เด็กมองอย่าเห็นว่าการกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย (พรณี ข.เจนจิต. 2538 : 253) เพราะการที่บุคคล

จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้สำเร็จหรือไม่มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถและทักษะที่บุคคลมีอยู่เพียงเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำได้หรือไม่ซึ่งถ้าบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองสูงจะมีแนวโน้มจะทำการกิจกรรมต่างๆสำเร็จได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลเชื่อในความสามารถของตนเองจะเกิดความมั่นใจมีความเพียรพยายามไม่ท้อถอยง่ายและประสบความสำเร็จในที่สุด (Bandura.197 :191– 215) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความมุ่งมั่นของบุคคลในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เราคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้บรรลุตามที่ปรารถนา และเมื่อเขาประสบผลสำเร็จเขาก็จะแสวงหาต่อไปอีก แต่ถ้าพบอุปสรรคก็คิดหาวิธีใหม่โดยไม่ล้มเลิก ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆในด้านการเรียนและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลซึ่งส่งผลต่อการพึ่งตนเองนั่นเอง (จิรวดี ชุมพล. 2549 : 28)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสังคมกำลังอ่อนแอลงทุกวันเนื่องมาจากความสับสนในบทบาทของบุคคลในครอบครัว สถาบันและสังคมนำไปสู่ปัญหามากมาย เราควรหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ ของเด็กไทยของเราที่จะเป็นกำลังสำคัญรวมทั้งสืบทอดทุกอย่างจากผู้ใหญ่ในวันนี้ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเมื่อเด็กเรียนรู้บทบาทในการพึ่งตนเองและนำไปปฏิบัติแล้ว เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาก็สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการบริหารองค์กรสถาบันต่างๆในสังคมได้อย่างประสบผลสำเร็จ (เพ็ญศรี พุ่มเที่ยง. 2545 : 4)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพึ่งตนเองของเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งกำลังเติบโตไปเป็นเยาวชนของชาติในอนาคตข้างหน้าและอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันกันโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจนักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้มากเพียงใด อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรด้านการศึกษามีส่วนในการปลูกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวัยเยาว์ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งตนเองของเด็กไทย โดยเฉพาะเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นสังคมเมืองหลวงซึ่งมีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างมากทำให้เขาเหล่านั้น กลายเป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญทางวัตถุและความสะดวกสบายจนกลายเป็นบุคคลที่เติบโตมาอย่างไม่มีคุณภาพ ไม่รู้จักพึ่งตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โดยจะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการพึ่งตนเองของนักเรียน ซึ่งตัวแปรที่จะศึกษาได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ ความรับผิดชอบ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เด็กได้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนรวมทั้งป้องกันแก้ไขให้เด็กไทยเติบโตขึ้นมาในสังคมอย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองได้โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตนที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรต่างๆ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตน ที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ มีอย่างน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในปลูกฝังลักษณะนิสัยต่างๆ ที่เอื้อให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน ให้นักเรียนมีการพึ่งตนเองในด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านการทำงาน และด้านเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,615 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ประจําภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 2,615 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีระดับชั้น คือตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นชั้น (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งได้นักเรียนจำนวน 540 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ดังนี้
 - 1.1 การอบรมสั่งสอนแบบใช้อํานาจอย่างมีเหตุผล
 - 1.2 การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ
 - 1.3 การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ
 - 1.4 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
 - 1.5 ความรับผิดชอบ
 - 1.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.7 ความเชื่อในความสามารถของตน
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การพึ่งตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพึ่งตนเอง (Self – Reliance) หมายถึง การที่บุคคลยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะกระทำการใดๆให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น โดยใช้ความรู้และความสามารถของตนเองแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆได้สำเร็จ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการพึ่งตนเองไว้ 3 ด้าน คือ

1.1 การพึ่งตนเองด้านการปฏิบัติการกิจต่างๆในชีวิตประจำวัน หมายถึง การที่นักเรียนใช้ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ไม่ทำตัวเป็นปัญหาหรือไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น เช่น สามารถซ่อมแซมเครื่องใช้ของตนที่ชำรุดเสียหายได้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ตามลำพังช่วยเหลือตนเองได้เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่ รู้จักบริการตนเองในการรับประทานอาหารเช้า เป็นต้น

1.2 การพึ่งตนเองด้านการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในด้านการศึกษามีความพยายามและรอบคอบ รู้จักใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่เพื่อการศึกษาค้นคว้า มีการวางแผนและแก้ไขปรับปรุงในการเรียนได้ด้วยวิธีที่ถูกต้องก่อนที่จะ

จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในการเรียนสามารถแก้ปัญหาได้

1.3 การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อแบ่งเบาภาระของบิดามารดาผู้ปกครอง รู้จักวางแผนในการใช้จ่ายของตนเองอย่างรอบคอบ และหารายได้ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่าย ตลอดจนรู้จักเลือกและใช้เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างคุ้มค่า

2. การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล หมายถึง การอบรมสั่งสอนที่บิดามารดา ผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม แต่สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็น เด็กที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบนี้จะมีลักษณะไม่พึ่งพาผู้อื่น เชื้อมั่นในตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นมิตรและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

3. การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ หมายถึง การอบรมสั่งสอนที่บิดามารดา ผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดให้เด็กปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็ก และถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง

4. การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ หมายถึง การอบรมสั่งสอนที่บิดามารดา ผู้ปกครองปล่อยให้เด็กแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของตนโดยบิดามารดาไม่เอาใจใส่ บิดามารดาจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเด็ก ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากความเหนื่อยล้า หรือความวิตกกังวล

5. การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การแสดงออกของครูที่มีต่อนักเรียนโดยครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนให้เป็นกันเองกับนักเรียน และให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งลักษณะบทบาทของครูมีดังนี้

5.1 การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นบรรยากาศของความอิสระ ใ่วางใจ ให้เกียรติกัน เคารพในกฎเกณฑ์ร่วมกัน เคารพในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน

5.2 กระตุ้นนักเรียนพัฒนายิ่งๆขึ้น เช่น ไม่ลงโทษเด็กเมื่อทำข้อสอบไม่ได้ไม่เข้มงวดเกินไป ให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียน

5.3 จัดประสบการณ์ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบหมายงานให้ตามความสามารถของเด็กและให้การชมเชยและยอมรับ และให้เด็กทราบผลการทำงาน

5.4 กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียน โดยใช้เครื่องล่อ เช่น ในการสอนควรให้เด็กเกิดการตื่นตัว ครูควรใช้สื่ออุปกรณ์ในการสอน

6. ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายรักษาสีทธิและหน้าที่ของตน ยอมรับผลกระทำของตนทั้งด้านที่เป็นผลดีหรือผลเสียและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งความรับผิดชอบของนักเรียนออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

6.1 ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความเพียรพยายาม อดทน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียน ก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามครูให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิดและพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ

6.2 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียนห้องน้ำห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิดที่ทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง

6.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม

7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของนักเรียนที่จะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความเพียรพยายามให้ประสบผลสำเร็จในงานที่ยุ่งยากซับซ้อนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวางพยายามหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวัง มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังนี้

7.1 มีความกล้าเสี่ยง หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงานที่ใช้ความสามารถ และมีความพอใจที่จะเลือกทำงานที่ยาก เนื่องจากมีความเชื่อในความสามารถของตน

7.2 มีความกระตือรือร้น หมายถึง มีการกระทำที่แปลกใหม่อันเป็นการทำให้ตนเองมีความรู้สึกประสบผลสำเร็จ มีความมานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตน

7.3 มีความรับผิดชอบในตนเอง หมายถึง เป็นผู้มีความพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพอใจของตนเอง แต่ไม่ได้หวังให้คนอื่นยกย่องตนและชอบความมีเสรีภาพในการคิดหรือการกระทำใดๆโดยไม่ต้องให้คนอื่นมาบงการ

7.4 มีความสามารถในการคาดผลล่วงหน้า หมายถึง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักเป็นผู้มีแผนระยะยาว เพื่อดำเนินการอย่างมีเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

8. ความเชื่อในความสามารถของตน หมายถึง การที่บุคคลตัดสินตนเองว่ามีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในด้านการทำงาน การเรียน กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีเพียงใด โดยแสดงออกมาในลักษณะของการคาดหวังผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะทำพฤติกรรมนั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้องการพึ่งตนเอง เป็นการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่กระทำการใดๆ ได้อย่างถูกต้องและสำเร็จด้วยตนเองและไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระกับผู้อื่น ซึ่งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม กลุ่มนักวิชาการ (2525 : 65 – 82) ได้กำหนดขอบข่ายของการพึ่งตนเองไว้ 3 ด้านคือ การพึ่งตนเองด้านการปฏิบัติภารกิจต่างๆในชีวิตประจำวัน การพึ่งตนเองในด้านการศึกษาเล่าเรียน การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา คือ การอบรมสั่งสอนใช้แนวคิดของแมคโคบีและมาร์ติน (Morrison.1990 : 342 – 346 ; citing Maccoby ; & Martin. 1983.) ความรับผิดชอบ ใช้แนวคิดของเฮิร์ลอค (Hurlock.1967 : 224) การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ใช้แนวทางทฤษฎีของซัลลิแวน (Sullivan) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ใช้แนวทางทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ และคณะ (McClelland and others. 1969) ความเชื่อในความสามารถของตน ใช้แนวทางทฤษฎีของ แบนดูรา (Bandura. 1977 : 191 – 215) ซึ่งเป็นสาเหตุของการพึ่งตนเอง ดังนี้

การอบรมสั่งสอน ตามแนวคิดของแมคโคบีและมาร์ติน (Morrison. 1990 : 342 – 346 ; citing Maccoby ; & Martin.1983.) คือ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล เป็นการอบรมสั่งสอนที่บิดามารดา ตั้งกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม แต่ก็สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็น เด็กที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบนี้จะมีลักษณะไม่พึ่งพาผู้อื่น ส่วนการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาตั้งกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดให้เด็กปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็ก และการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ หมายถึง การอบรมสั่งสอนที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของตนโดยบิดามารดาไม่เอาใจใส่ บิดามารดาควรเลี้ยงดูบุตรให้พึ่งตนเองตั้งแต่อายุน้อย ถ้าบิดามารดาอยู่ใกล้ชิดทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีของบุตรให้คำแนะนำมากกว่าออกคำสั่งเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล และให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสามารถพึ่งตนเองได้รวมทั้งเป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรในด้านความพยายามฝ่าฝืนอุปสรรคให้ได้ผลดียิ่งขึ้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2521 : 23– 24)

และจากการศึกษาของไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525 : 120) พบว่า ถ้าครอบครัวใดบิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนความคิด แก้ปัญหาและรู้จักใช้เหตุผล อันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ จากงานวิจัยของ โฉมสมร เหลือโกศล (2531: 268) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบประชาธิปไตยมีค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษาสูงสุด โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการเป็นอันดับรอง ส่วนการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจมีค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับรอง

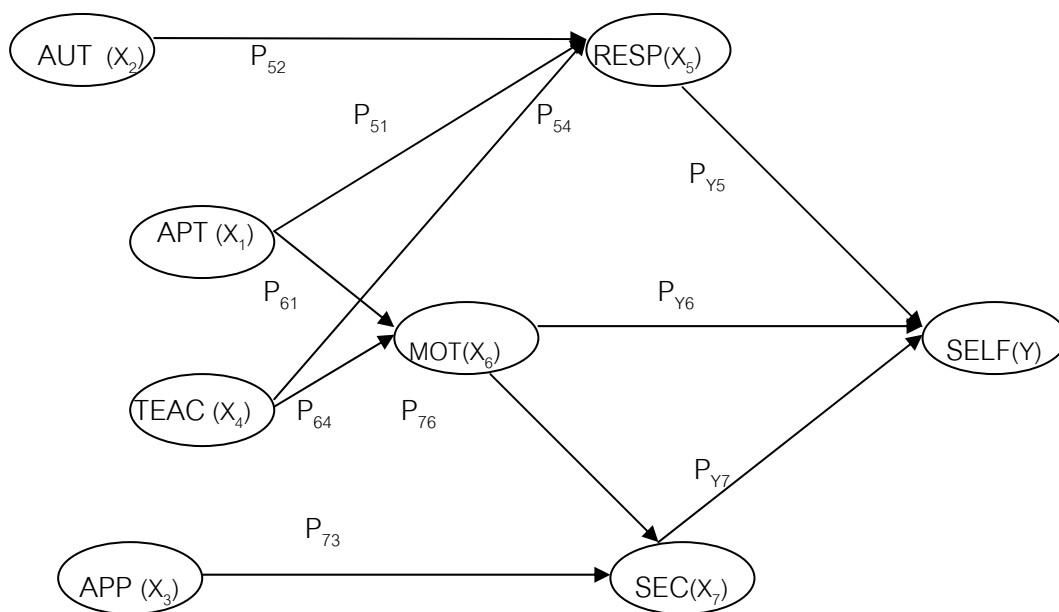
การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ตามทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวน (Sullivan) การที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยจึงทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงพลังในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือพลังที่แสดงออกถึงท่าทีที่เราปฏิบัติต่อกันและกัน เพราะคนเราปรารถนาที่ความพอใจ และความปลอดภัย ความอบอุ่น จึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากการศึกษาของ จิตรฐิกานต์ สบายจิตร (2542 : 65) ถ้าครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเข้าใจในตัวเอง นักเรียนยอมรับส่งเสริมให้กำลังใจให้ความยุติธรรม ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ลงโทษอย่างมีเหตุผลตลอดจนมีความสามารถในการอธิบายบทเรียนของครู จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่น สบายใจ กล้าแสดงออกและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ครูมีหน้าที่สำคัญที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียนครูจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดรองจากพ่อแม่ และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติจิตใจ และความต้องการของเด็ก ครูมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก (ประหยัด ทองมาก. 2526 : 8) ครูมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลายไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยพยายามมองสถานการณ์ต่างๆตามที่เด็กมอง อย่าเห็นความกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระการสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย (พรรณี ช.เจนจิต. 2538 : 253)

ความรับผิดชอบ ตามแนวคิดของ เฮิร์ลอค (Hurlock.1967 : 224) ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมสั่งสอนตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งผู้ใหญ่ในระยะแรกของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆเพิ่มขึ้นและช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และจากงานวิจัยของนุชลดา โจรนประภาพรรณ (2544 : 111) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย หรือการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะเป็นผู้ที่มีเหตุผล ปรับตัว มีความรับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองได้ดี การที่บุคคลจะพึ่งตนเองได้นั้นบุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเอง หากบุคคลขาดความรับผิดชอบในตนเองแล้วก็จะขาดจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง (ทิตินา แชมมณี และคณะ. 2546 : 3)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์และคณะ (McClelland and others. 1969) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมและการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย การอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผล คือที่มาของสังคมที่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นพ่อแม่ก็จะฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหาและให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แมคเคลแลนด์ เชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ และจากงานวิจัยของ เอมอร์ ดีมาก (2540 : 49) พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีการสำรวจตัวเอง มีการดำเนินงานอย่างมีแผนงานมีความกระตือรือร้น และรู้จักพึ่งตนเอง

ความเชื่อในความสามารถของตน จากทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 191 – 215) มีความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองของบุคคลในการจัดการและบริหารพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เขาเผชิญ แบนดูราเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พฤติกรรม องค์ประกอบของบุคคลและองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ต่างเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน นั่นคือ ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปก็จะมีผลให้องค์ประกอบอื่นๆเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้สำเร็จหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถและทักษะที่บุคคลมีอยู่เพียงเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งถ้าบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองจะเกิดความมั่นใจ มีความเพียรพยายามไม่ท้อถอย และประสบผลสำเร็จในที่สุด

ภาพประกอบ 1 รูปแบบเส้นทางตามสมมติฐานการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง

หมายเหตุ ความหมายของสัญลักษณ์

→ แทน ความสัมพันธ์ในรูปแบบเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยตัวแปรที่อยู่ทางลูกศรเป็นสาเหตุ ตัวแปรที่อยู่หัวลูกศรเป็นผล

ตัวเลข แทน ตัวแปรแต่ละตัว

P_{ji} แทน ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path coefficient) ที่คำนวณได้จากตัวแปรสาเหตุ j มีอิทธิพลต่อตัวแปร i เช่น P_{21} แทน ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุหมายเลข 1 ต่อตัวแปรที่เป็นผลหมายเลข 2

แทน ตัวแปรแฝง

SELF แทน การพึ่งตนเอง

APT แทน การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล

AUT แทน การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ

APP แทน การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ

TEAC แทน การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู

RESP	แทน	ความรับผิดชอบ
MOT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
SEC	แทน	ความเชื่อในความสามารถของตน

สมมติฐานในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปตั้งเป็นสมมติฐาน ได้ดังนี้

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง
2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะต้นนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. ปัจจัยสาเหตุมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพึ่งตนเองดังนี้
 - 3.1 การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง โดยผ่าน ความรับผิดชอบ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.2 การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง โดยผ่าน ความรับผิดชอบ
 - 3.3 การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง โดยผ่าน ความเชื่อในความสามารถของตน
 - 3.4 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง โดยผ่าน ความรับผิดชอบ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.5 ความรับผิดชอบ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง
 - 3.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเชื่อในความสามารถของตน
 - 3.7 ความเชื่อในความสามารถของตน มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีของตัวแปร
 - 1.1 การพึ่งตนเอง
 - 1.2 การอบรมสั่งสอน
 - 1.3 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
 - 1.4 ความรับผิดชอบ
 - 1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.6 ความเชื่อในความสามารถของตน
 - 1.7 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 การพึ่งตนเอง

1.1.1 ความหมายของการพึ่งตนเอง

ทอรัป คลาก และ ทีกส์ (Thorpe ; Clark ; & Tiegies. 1953: 3) ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองว่า หมายถึง ความมีอิสระในการกระทำที่ไม่ขึ้นต่อใคร มีอารมณ์มั่นคง และมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตน

คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม กลุ่มนักวิชาการ (2525: 65 – 82) ได้ให้ความหมาย การพึ่งตนเอง หมายถึง การเคารพตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง และไม่ทำตัวเป็นปัญหา หรือเป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะและได้กำหนดขอบข่ายของการพึ่งตนเองไว้ 3 ด้าน คือ

1. การพึ่งตนเองด้านการปฏิบัติการกิจต่างๆในชีวิตประจำวัน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ไม่ทำตัวเป็นปัญหาหรือเป็นภาระแก่ผู้อื่น เช่น สามารถอาบน้ำแต่งตัวเองได้ อยู่ตามลำพังได้ และช่วยเหลือตนเอง เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่ รู้จักบริการตนเองในการรับประทานอาหาร สามารถซ่อมแซมเครื่องใช้ของตนที่ชำรุดเสียหายได้ด้วยตนเอง

2. การพึ่งตนเองด้านการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จลงได้ด้วยตนเอง ยอมรับ และเคารพในตนเอง มีความคิดอุดมการณ์และความเชื่อมั่นรู้จักใช้

ความสามารถของคนที่มืออยู่เพื่อการศึกษาค้นคว้า และทำงานให้สำเร็จตามความประสงค์รวมทั้งพยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนยิ่งขึ้น

3. การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในด้านเงินทองรู้จักหารายได้ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่าย ตลอดจนรู้จักเลือกและใช้เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างคุ้มค่าอย่างแท้จริง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ.2529: 2 – 72) ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองว่า หมายถึง การเคารพตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง และไม่ทำตัวให้เป็นปัญหา หรือเป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะและได้กำหนดขอบข่ายของการพึ่งตนเองไว้ 3 ด้านคือ

1. การพึ่งตนเองด้านการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนพยายามใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยวิธีที่ถูกต้องและสุจริตไม่ลอกผลงานของผู้อื่น หรือให้ผู้อื่นทำให้ หรือเอาผลงานของผู้อื่นมาส่งอาจารย์เพื่อคะแนน

2. การพึ่งตนเองด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การที่นักเรียนพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระให้แก่กลุ่มสร้างบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยเหตุผลและเต็มใจ ไม่คิดถึงความได้เปรียบเสียเปรียบในระหว่างเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

3. การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่นักเรียนพยายามใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในด้านเงินทองรู้จักหารายได้ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการศึกษาเล่าเรียน เช่น ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนรับจ้างส่งขนม ปลุกผักสวนครัว ตลอดจนรู้จักเลือกและใช้เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างคุ้มค่า เช่น พยายามซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ใช้ประโยชน์ได้เสมอ เลือกซื้ออาหารให้พอเหมาะไม่เหลือทิ้ง วางแผนการใช้เงินและการเก็บออมอย่างมีสัดส่วน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2548 : 22) ได้ให้ความหมาย การพึ่งตนเอง หมายถึง ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนได้ พร้อมทั้งรับผิดชอบตนเอง ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระถ่วงหมู่คณะหรือหมู่ญาติ ด้วยการประพฤติธรรม

บุญเลิศ พูนสุขโข (2540 : 19) ได้ให้ความหมายการพึ่งตนเอง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงออกถึงความพยายามที่จะช่วยเหลือตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่แก้ไขปัญหาแก้ไขอุปสรรค หรือกระทำการใดๆ ให้สำเร็จด้วยตนเองอย่างมั่นใจทั้งในด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านการปฏิบัติภารกิจประจำวัน และด้านเศรษฐกิจ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การพึ่งตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเองโดยใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ พยายามแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆด้วยตนเอง ไม่เป็นภาระผู้อื่น หรือหมู่คณะ

1.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการพึ่งตนเอง

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow Hierarchy of Need Theory) (Maslow. 1970 : 35 - 38) ตามแนวคิดของมาสโลว์ที่ได้ศึกษาค้นคว้าถึงความต้องการของมนุษย์ โดยมองเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้นซึ่งความต้องการนั้นมีมากมาย เขาจึงจัดเป็นลำดับขั้นโดยเรียงจากความต้องการขั้นต่ำสุดไปหาความต้องการขั้นสูงสุด จากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ สรุปได้ว่าความต้องการขั้นต่ำสุดได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้ว ความต้องการขั้นที่ 2 จะเกิดขึ้นและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะหาทางตอบสนองความต้องการนั้น เมื่อความต้องการขั้นที่ 2 ได้รับการตอบสนองบรรลุปเป้าหมายแล้วความต้องการขั้นที่ 3 จะถูกพัฒนาและกระตุ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการในขั้นต่อไป

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิตซึ่งได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ การพักผ่อนนอนหลับ การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสแรงขับทางด้านร่างกายเหล่านี้ จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอยู่รวมกับการอยู่รอดของร่างกาย และอินทรีย์ ความพึงพอใจที่ได้รับในขั้นนี้จะถูกกระตุ้นให้เกิดความต้องการในระดับสูงขึ้นไป ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ไม่ได้รับความพึงพอใจ จากความต้องการพื้นฐานดังกล่าวก็จะไม่อยู่ในสภาพที่มีความพยายามที่จะแสวงหาความพึงพอใจในขั้นสูงสุด

2. ความต้องการความปลอดภัย (Security and Safety Needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็มีความต้องการในขั้นต่อไป คือ ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งรวมถึงความต้องการผู้ให้ความช่วยเหลือหรือผู้ปกป้องคุ้มครอง ความต้องการความอิสระจากความกลัวและความวิตกกังวล ความต้องการนี้จะเห็นเด่นชัดในเด็กส่วนมากจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอันแสดงถึงความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยแตกต่างกันไป เช่นร้องไห้เสียงดัง ถ้าหากว่ามีการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์บางอย่างที่คิดว่าอันตรายปรากฏนั้นเกิดขึ้นอย่างไร และวิธีหลีกเลี่ยงอันตรายจากปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กลัวหรือรู้สึกเฉยๆต่อสิ่งเหล่านั้น

ในผู้ใหญ่ความมั่นคงปลอดภัยจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากเด็ก เช่น แสดงออกในการเลือกงานทำที่มีความมั่นคงสวัสดิการดี ฝากเงินไว้กับธนาคาร การทำประกันภัยต่างๆ เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวนี้ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความมั่นคงปลอดภัยทั้งสิ้น หรือในเรื่อง

ความเชื่อด้านศาสนาหรือปรัชญา อาจตีความได้ว่าเป็นความมั่นคงปลอดภัยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ความเชื่อทางศาสนาและปรัชญาจะช่วยให้บุคคลรู้สึกมั่นคงปลอดภัย จะแสดงออกเมื่อบุคคลอยู่ในภาวะคับขัน ในภาวะที่เกิดขึ้นบางอย่าง เช่น สงคราม อาชญากรรม อุทกภัย แผ่นดินไหว ฯลฯ พฤติกรรมของบุคคลจะแสดงออกมาแตกต่างกันเพื่อแสวงหาความมั่นคงปลอดภัยให้กับตัวเอง เช่น หลบหนี รวมกลุ่ม คล้อยตามผู้นำ เป็นต้น บางคนอาจแสดงออกมาทางด้านการเป็นโรคจิต โรคประสาท เช่น ย้ำคิดย้ำทำ

3. ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging Needs) ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดเมื่อความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วต้องการรวมกลุ่มและมีสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น เช่น ต้องการความรักจากทุกคนในครอบครัว ญาติ ผู้ร่วมงาน ต้องการเป็นที่รักและยอมรับของบุคคลอื่นบุคคลจะรู้สึกเจ็บเหงาว่าเหวเมื่อต้องอยู่คนเดียว ขาดครอบครัวขาดเพื่อนหรือถูกตัดขาดจากสังคม ผู้ที่ขาดความต้องการนี้ยังต้องชดเชย เช่น ผู้ขาดพ่อแม่ก็ต้องการความรักจากผู้อื่นมาชดเชย ผู้ที่รู้สึกว่าตนไม่สามารถทำประโยชน์ได้อีกยังต้องการชดเชยมากขึ้น บุคคลจึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งความรักและการได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น เด็กวัยรุ่นยอมติดยาเสพติดตามคำชักชวนของเพื่อนๆ ที่รู้ว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเพียงให้เพื่อนยอมรับเห็นว่าพฤติกรรมของตนเหมือนกับคนในกลุ่มซึ่งจะทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับตนเอง บุคคลที่เกิดความตื่นเต้นสับสนวิตกกังวลจะมีแนวโน้มเข้าหาผู้อื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในความรู้สึกของตน และคอยให้กำลังใจที่ต้องต่อสู้กับความรูสึกดังกล่าว หากความต้องการดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองอาจจะมีผลต่อสุขภาพจิต ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน หากครอบครัวใดมีความรักและความผูกพัน สมาชิกได้รับการยอมรับจากครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจะมีสุขภาพจิตดี ในทางตรงกันข้ามครอบครัวไม่มีความรัก ความผูกพัน สมาชิกจะมีความหงุดหงิด อุนเฉียว จิตใจแปรปรวน ว้าวุ่น วิตกกังวล จนอาจเป็นโรคจิตในที่สุด

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (Self Esteem Needs) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการยกย่องนับถือตนเอง (Self Respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น และ มีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการกิจต่างๆ ลักษณะที่สองเป็นการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from Others) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับคำยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขาได้กระทำให้รู้สึกว่าคุณค่าที่ความสามารถของตนเองได้รับการยอมรับจากผู้อื่น เมื่อบุคคลได้รับความพอใจในขั้นนี้แล้วจะส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับการมีความเชื่อมั่นในตนเองมีความเข้มแข็ง

มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อโลก ในทางตรงกันข้ามผู้ผิดหวังจะมีความรู้สึกและทัศนคติด้อยคุณค่า มีความไม่เหมาะสมมีความอ่อนแอ รู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ซึ่งจะประเมินตนเองต่ำกว่าผู้อื่น

5. ความต้องการที่จะตระหนักนี้เป็นความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง (Self Actualization) ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสุดยอดของบุคคล หลังจากได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต่างๆ ดังกล่าวขั้นต้น เป็นความเข้าใจและยอมรับตนเอง ต้องการทราบถึงความสามารถจุดเด่นและข้อบกพร่องของตนเองเพื่อจะได้ปรับปรุงตนเอง และต้องการทำงานจนสุดความสามารถได้รับความพึงพอใจสูงสุดและประสบความสำเร็จในงานที่ทำ มาสโลว์ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มุ่งไปสู่การตระหนักความเป็นจริงในตนเอง พบว่า มีลักษณะดังนี้ (Maslow. 1970 : 153 - 154)

1. รับรู้ความเป็นจริงเท่าที่เป็นจริง ตัดสินตนเอง และผู้อื่นได้อย่างถูกต้องไม่แปรปรวนตามความต้องการของตนเองหรือ ความกลัวตลอดจนความวิตกกังวล

2. ยอมรับผู้อื่นและตนเอง
3. มีความเป็นธรรมชาติอย่างง่าย ๆ ไม่ขึ้นกับสิ่งเร้าภายนอก
4. ตระหนักถึงการดำเนินงานและเป้าหมายของชีวิต
5. มีความมุ่งมั่นและไม่ขึ้นกับบุคคลอื่น
6. เป็นตัวของตัวเอง รับผิดชอบต่อตนเอง
7. มีความชื่นชมต่อธรรมชาติ ศิลปะและเด็ก
8. ตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ของตนเอง
9. เน้นเป้าหมายมากกว่าวิธีการ
10. มีความเป็นประชาธิปไตย

ทฤษฎี Psychosocial Stage ของ อีริกสัน (พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล. 2533 : 47 ; อ้างอิงจาก Erikson.1950) ได้อธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพของบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยสุดท้ายของชีวิต โดยแบ่งลำดับพัฒนาการเป็นขั้นๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ช่วงขวบปีแรก เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจ อ่อนน้อมนคง ถ้าได้รับความรักในทางตรงกันข้าม เด็กจะมีลักษณะไม่ไว้วางใจผู้อื่นถ้าเขาถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับความเอาใจใส่อย่างเพียงพอ

ขั้นที่ 2 ช่วงอายุประมาณ 1-3 ขวบ เด็กพัฒนาความรู้สึก มีระเบียบวินัยถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ในทางตรงกันข้ามเด็กจะมีลักษณะขี้อายไม่กล้าแสดงออก ถ้าไม่ได้รับการฝึกหัดให้เรียนรู้การกระทำต่างๆด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ช่วงอายุประมาณ 3-5 ปี เป็นระยะที่เด็กเพิ่มทักษะ ชอบทดสอบความจริงและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมสนับสนุน จะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กในวัยนี้ถูกขัดขวางหรือไม่ได้รับการส่งเสริมที่เพียงพอจะทำให้เขาเป็นคนที่กลัวความผิด

ขั้นที่ 4 ช่วงอายุประมาณ 6-11 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน มีโอกาสเข้ากลุ่มเพื่อนมีกิจกรรมในการเล่นและการทำงาน เด็กจะมีประสบการณ์ในการแข่งขันกับเพื่อนๆ ซึ่งถ้าเขาได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่จะทำให้เขาเป็นคนที่รักการทำงาน ขยันขันแข็ง แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจในการพัฒนาการช่วงนี้ จะทำให้เขามีนิสัยการทำงานที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น

ขั้นที่ 5 ช่วงอายุประมาณ 12-17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เด็กต้องการเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการพัฒนาเต็มที่เด็กจะรู้สึกสับสนในบทบาท และไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทของตนได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ช่วงอายุประมาณ 17 ปี จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความสัมพันธ์อันดีในสังคมและแสดงบทบาทเพศที่เหมาะสม แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการพัฒนาที่ดีจะทำให้เขาไม่แน่ใจในสถานภาพและบทบาทของตน ไม่กล้าพบปะผู้อื่น และแยกตนเองออกจากสังคม

ขั้นที่ 7 ช่วงระยะการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งในวัยนี้บุคคลจะมีความรับผิดชอบในการมีบทบาทเป็นบิดามารดา แต่ถ้าพัฒนาการในขั้นก่อนไม่ดีพอ เขาจะเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่สามารถเป็นบิดามารดาที่ดีได้

ขั้นที่ 8 ช่วงสุดท้ายของชีวิต ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นต่างๆ มาโดยตลอด เขาจะยอมรับตนเอง กล้าเผชิญและรับรู้ความเป็นจริงของชีวิต มีความพอใจในบทบาทของตน แต่ถ้าขั้นตอนการพัฒนาในขั้นก่อนๆ ไม่ดี บุคคลนั้นจะไม่สามารถเข้าใจชีวิตและไม่ยอมรับชีวิตจำกัดของชีวิต

จากลำดับขั้นพัฒนาการทฤษฎีของอีริคสัน จะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการปรับตัวในลักษณะทางบวกในวัยต่างๆ ของบุคคลนั้น การพัฒนาในทางที่ดีมาแต่ตอนต้นทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพดี แต่ถ้าการพัฒนาในวัยหนึ่งล้มเหลวย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพในทางลบ ซึ่งทำให้บุคคลมีความบกพร่องทางบุคลิกภาพและเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ในช่วงวัยรุ่นลักษณะข้อขัดแย้งทางจิตใจที่สำคัญ คือการค้นพบตนเอง และการไม่ค้นพบตนเอง วัยรุ่นเป็นช่วงกลาง ระหว่างความเป็นเด็กและเป็นผู้ใหญ่ เด็กกำลังละทิ้ง “ภาพของตนเองอย่างเป็นเด็ก” เพื่อเข้า “ภาพของตนเองอย่างเป็นผู้ใหญ่” ดังนั้นเด็กจึงมีข้อขัดแย้งทางจิตใจเกี่ยวกับตนเองอย่างมากมาย เช่น ควรจะเชื่อพ่อแม่หมดทุกอย่าง หรือเชื่อตามเหตุผลของตน ควร

เอาอย่างเพื่อนทุกอย่างหรือควรเป็นตัวของตัวเอง ควรเป็นอิสระเต็มที่ หรือควรอยู่ในกรอบระเบียบอย่างเข้มงวด เด็กวัยรุ่นไม่สามารถรู้จักตนเองได้ดีหมดทุกแง่มุม เพราะเหตุการณ์ในชีวิตเด็กช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนกาย เปลี่ยนวัย เปลี่ยนการดำเนินชีวิต เปลี่ยนค่านิยมเปลี่ยนอุดมคติ ฯลฯ ดังนั้นจึงมีบางแง่มุมที่ตนรู้จักตัวเองไม่ดีพอ ถ้าเด็กมองไม่เห็นภาพของตัวเอง (Self) เลย เด็กวัยรุ่นผู้นี้ก็มีบุคลิกภาพหรือตัวตนอันสับสน (Self Diffusion) การพัฒนาตนที่สมบูรณ์ของเด็กวัยรุ่นเมื่อสิ้นสุดวัยได้แก่ การเห็นโครงร่างหรือตัวตนของตนตามความเป็นจริง เข้าใจจุดด้อยจุดเด่นของตน ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ปรัชญาชีวิตของตน ฯลฯ และยอมรับตนเองอย่างที่มีที่เป็นจริง (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2540 : 40)

ในทางพระพุทธศาสนา ยังได้กล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของการพึ่งตนเองไว้ โดยสอนให้มนุษย์นำไปปฏิบัติสร้างที่พึ่งแก่ตนเอง เรียกว่า นาถกรรมกรรม 10 ซึ่งแปลว่า ธรรมที่พึ่งหรือหลักการพึ่งตนเอง 10 ประการ และได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่พึ่งตนเองได้ ดังนี้

1. ประพฤติดีมีวินัย คือ ดำเนินชีวิตโดยสุจริตทั้งทางกาย ทางวาจา มีวินัย และประกอบสัมมาชีพ
2. ได้ศึกษาศดับมาก คือ ศึกษาเล่าเรียนสดับรับฟังมาก อันใดเป็นสายวิชาของตน หรือตนศึกษาศิลปวิทยาใด ก็ศึกษาให้ชำรุด มีความเข้าใจกว้างขวางลึกซึ้ง รู้ชัดเจนและใช้ได้จริง
3. รู้จักคบคนดี คือ มีกัลยาณมิตร รู้จักเสวนาเข้าหาที่ปรึกษา หรือผู้ที่แนะนำสั่งสอนที่ดี เลือกสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ และถ้อยเยี่ยงอย่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ซึ่งจะทำให้ชีวิตเจริญงอกงาม
4. เป็นคนที่พูดกันง่าย คือ ไม่ถือมั่นกระด้าง รู้จักรับฟังเหตุผลและข้อเท็จจริงพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงตน
5. ขวนขวายกิจของหมู่ คือ เอาใจใส่ช่วยเหลือธุระและกิจการของชนร่วมหมู่คณะญาติเพื่อนพ้อง และของชุมชน รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรองหาวิธีดำเนินการที่เหมาะสมทำได้ จัดได้ ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี
6. เป็นผู้ใฝ่ธรรม คือ รักธรรม ชอบศึกษาค้นคว้า สอบถามหาความรู้ หาความจริง รู้จักพูด รู้จักรับฟัง สร้างความรู้สึกลึกซึ้งสนทนสนสบายใจ ชวนให้ผู้อื่นอยากเข้ามาปรึกษาและร่วมสนทนา
7. มีความขยันหมั่นเพียร คือ ขยันหมั่นเพียร พยายามหลีกเลี่ยงหนีละความชั่ว ประกอบความดี บากบั่น ก้าวหน้า ไม่ย่อท้อ ไม่ละเลยทอดทิ้งธุระหน้าที่
8. มีสันโดษรู้พอดี คือ ยินดี พึงพอใจแต่ในลาภผล ผลงานและผลสำเร็จต่างๆที่ตนสร้างหรือแสวงหามา ได้ด้วยเรี่ยวแรงความเพียรพยายามของตนเองโดยทางชอบธรรม และไม่มัวเมาเห็นแก่ความสุขทางวัตถุ

9. มีสติคงมั่น คือ รู้จักกำหนดจดจำ ระลึกการที่ทำ คำที่พูด กิจที่ทำแล้ว และที่จะต้องทำต่อไปได้ จะทำอะไรก็รอบคอบ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่ผลีผลาม ไม่เดินเล่น ไม่เล่นลอย ไม่ประมาท ไม่ยอมถลำลงในทางผิดพลาด ไม่ปล่อยปละละเลยทิ้งโอกาสสำหรับความดีงาม

10. มีปัญญาเหนืออารมณ์ คือ มีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล รู้ดีรู้ชั่ว คุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ มอบสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้จักพิจารณาวิจจยด้วยใจเป็นอิสระ ทำการต่างๆ ด้วยความคิดและวิจารณ์ญาณ

เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะพึ่งตนเองได้นั้น เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นตั้งแต่เด็ก แล้วจะพัฒนาขึ้นจนถึงวัยผู้ใหญ่ ต้องเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของตนเอง มั่นใจในตนเองกล้าคิดกล้าแสดงออก รู้จักตนเองได้เป็นอย่างดีและสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจในสังคมของตนเอง ไม่เป็นภาระให้แก่ผู้อื่นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.1.3 องค์ประกอบของการสร้างความเป็นตัวของตัวเอง

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการพึ่งตนเองนั้น เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก แล้วจะพัฒนาขึ้นจนถึงวัยผู้ใหญ่ การพัฒนาดังกล่าวขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้คือ (นวลระออ สุภาผล. 2527 : 81 – 84)

1. การควบคุมร่างกายและการควบคุมตนเอง (Autonomy) ในวัย 2 – 3 ปี เด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อที่ทวารหนักและกระเพาะปัสสาวะ ซึ่งในวัยนี้การฝึกการขับถ่ายเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ต่อความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองของเด็กเพราะเป็นพฤติกรรมที่เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าเขาสามารถทำตามคำสั่งความต้องการหรือคาดหวังไว้ได้หรือไม่ การฝึกการขับถ่ายแบบค่อยเป็นค่อยไปจะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกควบคุมตนเอง โดยไม่เสียศักดิ์ศรีแห่งตนและจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่เข้มแข็ง และมีอิสระในตนเองที่สังคมยอมรับ

2. การเล่น ถือว่า เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการขั้นนี้ เด็กจะต้องรู้ขอบเขตความสามารถของตนเอง ต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการเล่นนั้นด้วย เวลาเล่นอารมณ์ของเด็กจะเปลี่ยนแปลงง่ายและรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ต้องการอิสระและการเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าเด็กได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่มากเกินไป เด็กจะกลายเป็นคนที่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเอง

3. การพึ่งพาอาศัย (Dependency) การให้รู้จักช่วยเหลือตนเองของวัยรุ่น เด็กในวัยรุ่นมีความต้องการความช่วยเหลือจากแม่ลดน้อยลง เด็กพยายามที่จะช่วยตนเอง ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น รับประทานอาหาร แต่งตัว หยิบจับสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ความรู้สึกต้องการเป็นตัวของตัวเองจะพัฒนาได้มั่นคงหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเขาสามารถแสดงความสามารถของเขาออกมาได้มากน้อยแค่ไหน

และเป็นที่ยอมรับจากพ่อแม่และบุคคลรอบข้างหรือไม่ การรู้จักให้และรับระหว่างพ่อ แม่ ลูก จะช่วยให้เด็กรู้จักพึ่งพาตนเองได้ และที่สำคัญคือ พ่อแม่ควรรู้ขอบเขตว่าสิ่งใดที่เขาสามารถทำได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาไม่รู้ว่าเขาสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้เพียงไร ถ้าทำลงไปแล้วถูกขัดขวางจะยิ่งทำให้เด็กเกิดความสับสนไม่แน่ใจยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจในความสามารถว่าเขาจะช่วยเหลือตัวเองได้หรือไม่

1.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเอง

การที่วัยรุ่นจะมีลักษณะการพึ่งตนเอง และช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เป็นภาระของพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ (จิรวดี ชุมพล. 2549 : 14 -16)

1. ประสบการณ์ที่วัยรุ่นได้รับจากครอบครัว ประสบการณ์ที่วัยรุ่นได้รับจากครอบครัว จะรวมถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ได้ปฏิบัติต่อวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นสามารถพึ่งตนเองได้นั้น จัดว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะลักษณะของการพึ่งตนเองได้นั้นจะมีพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเมื่อเข้าสู่วัยเด็กตอนกลางจะเริ่มมองเห็นได้ชัดเจนถึงลักษณะการพึ่งตนเองหรือช่วยเหลือตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของฮาวิกเฮิร์สท (Havighurst. 1961 : 38 – 39) กล่าวว่าในวัยเด็กตอนกลาง เด็กจะเลิกทำกิจกรรมจากภายในครอบครัวก่อน เช่น การเล่นเกม การเลือกฟังรายการวิทยุ ดูโทรทัศน์ การเลือกอ่านหนังสือ การคบเพื่อน และการเลือกสถานที่เล่น เป็นต้น หลังจากนั้นเด็กจึงจะสามารถเลือกกิจกรรมที่ต้องอยู่ภายนอกครอบครัวโดยใช้เวลานานขึ้น แม้แต่ความสามารถในการนอนพักค้างคืนที่อื่น เช่น การเข้าค่ายที่โรงเรียน วัยเด็กตอนกลางก็สามารถทำได้ดีขึ้นตามลำดับ และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นวัยรุ่นทุกคนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ตนเอง วัยรุ่นมีความต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพ่อแม่ และในบางครั้งพบว่าในช่วงวัยรุ่นอาจจะมีปัญหาพฤติกรรมที่เกิดความขัดแย้งใจระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้ กล่าวคือ ในช่วงที่ทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงต้องการความเป็นอิสระจากพ่อแม่ แต่ในบางครั้งวัยรุ่นยังมีความรู้สึกว่าการต้องการความช่วยเหลือจากพ่อแม่บ้าง แต่พ่อแม่ก็ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือใดๆตรงข้ามแม้ว่าพ่อแม่ต้องการให้วัยรุ่นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามลำพัง แต่พ่อแม่ก็ยังมีความรู้สึกว่าวัยรุ่นยังด้อยประสบการณ์ เกรงกลัวว่าวัยรุ่นอาจจะทำสิ่งผิดพลาด จึงทำให้พ่อแม่ให้ความช่วยเหลือวัยรุ่นตลอดเวลา หรือพ่อแม่บางรายอาจใช้อำนาจบังคับ ผลที่ได้รับ คือวัยรุ่นมีความขัดแย้งใจกับพ่อแม่ บางรายอาจต่อต้านพ่อแม่อย่างรุนแรงได้

สำหรับสังคมตะวันตก เฮอร์ลอค (Hurlock. 1975 : 187) ได้กล่าวว่า สิ่งที่วัยรุ่นต้องการเป็นอย่างยิ่ง คือวัยรุ่นต้องการพึ่งตนเองได้ ต้องการอิสระ ต้องการมีรายได้เป็นของตนเอง และต้องการให้ตนสามารถจัดสรรเงินที่มีอยู่ให้พอเพียงกับค่าใช้จ่าย แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว วัยรุ่นก็ยังไม่

สามารถพึ่งตนเองได้เอง จำเป็นต้องพึ่งพ่อแม่ซึ่งในบางครั้งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้ สำหรับการพึ่งตนเองในด้านการหารายได้ของวัยรุ่นไทย พบว่าวัยรุ่นไทยยังไม่สามารถหารายได้ด้วยตนเองได้ ยังคงต้องพึ่งพ่อแม่ในเรื่องค่าใช้จ่าย แต่สิ่งที่วัยรุ่นจะต้องทำ คือ เมื่อได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากพ่อแม่มาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือนจะต้องสามารถตัดสินใจในการใช้เงิน และจัดสรรเงินที่ได้รับจากพ่อแม่ให้สามารถใช้ได้อย่างเพียงพอ ซึ่งลักษณะการจัดสรรเงินได้นั้นวัยรุ่นควรต้องได้รับการฝึกการจัดการจัดสรรการใช้เงิน เพราะวัยนี้เป็นวัยที่เหมาะสมในการฝึก

ดังนั้นวัยรุ่นจะสามารถพึ่งตนเองได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่าเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้ช่วยเหลือตนเองได้มากน้อยเพียงใด โดยพ่อแม่ส่งเสริมลูกของตนได้ตั้งแต่วัยเด็ก ดังนี้

1.1 พ่อแม่ ควรส่งเสริมให้เด็กหรือวัยรุ่นได้แสวงหาคำตอบ หรือหาความรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยมีพ่อแม่และผู้ใหญ่อยู่เบื้องหลังและคอยช่วยเหลือตามโอกาสและความเหมาะสม

1.2 พ่อแม่ให้เด็กหรือวัยรุ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมทำกิจกรรมในสังคม เพราะการที่เด็กและวัยรุ่นมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมจะช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยความมั่นคง และสามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างมั่นใจ

2. ประสบการณ์ที่วัยรุ่นได้รับจากกลุ่มเพื่อนการที่วัยรุ่นจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น คือ ควรจะต้องมีกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่นหรือเพื่อนในวัยเรียน ทั้งนี้เพราะเพื่อนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อชีวิตและจิตใจของวัยรุ่น ถ้าเพื่อนมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ จะทำให้วัยรุ่นผู้นั้นมีความสุขและปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดี อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มเพื่อนจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาทางด้านความเป็นตัวของตัวของวัยรุ่นตามลำดับ ในบางครั้งกลุ่มเพื่อนจะเป็นผู้นำช่วยสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสวางแผน และตัดสินใจโดยไม่ต้องกังวลถึงพ่อแม่หรือผู้ปกครอง การที่เด็กและวัยรุ่นสามารถทำงานประสบความสำเร็จร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกัน จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองได้ ดังนั้นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เพื่อให้วัยรุ่นได้รับประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อน มีดังนี้

1. พ่อแม่ควรใช้เหตุผลและแนะนำวิธีการในการคบเพื่อนโดยไม่ห้ามหรือปิดโอกาสในการคบเพื่อนของเด็กและวัยรุ่น

2. พ่อแม่ควรใช้วิธีการให้เด็กและวัยรุ่นพยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องปกป้องห้ามปราม หรือตัดสินใจแทนเด็กและวัยรุ่นในทุกเรื่อง

3. ประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียน ประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ครู บรรยากาศในห้องเรียน บรรยากาศในโรงเรียน กฎระเบียบ

ข้อบังคับ และนโยบายของโรงเรียนจะมีส่วนช่วยวัยรุ่นในการพึ่งตนเองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ การเตรียมพร้อมในอาชีพและการใช้ชีวิตในสังคม ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ช่วยทำให้วัยรุ่นได้รับประสบการณ์ ดังนี้

1. มีความรู้ทางด้านอาชีพ รู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสม กับความสามารถ และความสนใจของตน และรู้จักเลือกอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคม

2. มีความรู้ทางด้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและฝึกใช้ชีวิตอยู่ในสังคม

การที่วัยรุ่นมีโอกาสจากครอบครัวและมาใช้ชีวิตในโรงเรียน จะมีส่วนช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งการใช้เงินสามารถจัดสรรและรับผิดชอบในเรื่องการใช้จ่ายเงินของตนเองได้ ทำให้วัยรุ่นสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง ซึ่งมนุษย์ทุกคนต่างมีความต้องการที่จะ “เติบโตขึ้น” ต้องการที่จะมีงานทำ รวมทั้งสามารถสร้างครอบครัวเป็นของตนเองได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น นักเรียนที่รับการอบรมสั่งสอน และการเปิดโอกาสจากพ่อแม่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครู ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ เกิดความเชื่อในความสามารถในตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งส่งผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียน

1.1.5 ประโยชน์ของการพึ่งตนเอง

การนำแนวคิดการพึ่งตนเองจะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังในระดับจุลภาคและในระดับมหภาค ดังนี้

1. ช่วยให้เห็นตระหนักในคุณค่าความสามารถและพลังศักยภาพของตนเอง
2. ช่วยให้คนสามารถคิดและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอกหรือบุคคลอื่น แต่ไม่ได้หมายถึงการแยกตนออกจากผู้อื่น การพึ่งพาผู้อื่นเป็นไปอย่างรู้เท่าทัน และไม่แข่งขัน หรือมุ่งครอบงำเหนือกว่า ทั้งไม่ยินยอมให้ผู้อื่นมาทำกับตนด้วย
3. บุคคลสามารถแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด และข้อบกพร่องของตนเอง สามารถใช้ทรัพยากรหรือสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
4. การพึ่งตนเองทำให้เกิดการเป็นตัวของตัวเองในทางความคิด เป็นตัวของตัวเองในทัศนคติการมองปัญหาต่างๆ
5. ช่วยให้ชุมชนหรือประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องยึดหรือมุ่งพึ่งพาระบบภายนอก ถ้ามีกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ทำในลักษณะเลี้ยงตัวได้ เป็นระบบที่ลดระดับการพึ่งพาจากภายนอกทำให้พออยู่ได้ และประชาชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์

6. การพึ่งตนเองจะทำให้ประชาชนตื่นตัว ในสิทธิและเสรีภาพของเขาเอง สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

จากประโยชน์ของแนวคิดการพึ่งตนเองสามารถสรุปได้ว่า การพึ่งตนเองจะช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจในการกระทำใดๆ ด้วยความเชื่อในความสามารถของตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ เห็นคุณค่าของตนเอง มีอิสระและเสรีภาพทางความคิด ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 การอบรมสั่งสอน

1.2.1 ความหมายของการอบรมสั่งสอน

จากการศึกษางานวิจัยมีผู้ให้ความหมายของการอบรมสั่งสอน สรุปได้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 3) ได้ให้ความหมาย การอบรมสั่งสอน หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษการกระทำต่างๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้ เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่างๆ ของผู้เลี้ยงดูด้วยตนเอง ทำให้เด็กเลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ให้ความหมายของการอบรมสั่งสอน หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตร ทั้งวาจาและกิริยาท่าทางในลักษณะของการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ชี้แนะให้รางวัลและลงโทษเนื่องการศึกษาเล่าเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การทำงานบ้าน การรักษาเวลา การรักษาความสะอาด การใช้จ่ายเงิน การใช้เวลาว่าง สุขภาพและมารยาททั่วไป

มรุต ก้องวิริยะไพศาล (2549 : 26) ให้ความหมาย การอบรมสั่งสอน คือ กระบวนการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางวาจาและการกระทำ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้ ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของตนในสังคมนั้นๆ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมสั่งสอน หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตรทั้งวาจา กิริยาและการกระทำเพื่อให้เด็กนั้นประพฤติปฏิบัติไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2.2 รูปแบบการอบรมสั่งสอน

แมคโคบีและมาร์ติน (Morrison. 1990 : 342 – 346 ; citing Maccoby ; & Martin. 1983) นักจิตวิทยาพัฒนาการ ได้ประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและสร้างตารางมาตริกซ์แสดงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูดังภาพประกอบ 2

		ยอมรับ (Acceptingness)	
		ยอมรับ,เด็กเป็นศูนย์กลาง	ไม่ยอมรับ,บิดามารดาเป็นศูนย์กลาง
เรียกร้อง (Demandingness)	เรียกร้องและควบคุม	เผด็จการกึ่งประชาธิปไตย (Authoritative)	เผด็จการ (Authoritarian)
	ไม่เรียกร้องและควบคุมน้อย	ปล่อยตามใจ (Permissive)	ปล่อยปละละเลย, ทอดทิ้ง (Indifferent)

ภาพประกอบ 2 แสดงการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของแมคโคบีและมาร์ติน

จากตารางจะเห็นได้ว่ามีวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ ที่มีลักษณะตรงกับการอบรมเลี้ยงดูในแกนทั้งสอง อย่างไรก็ตามแมคโคบี และมาร์ตินได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบใหญ่ๆ คือ

1. แบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative Parenting) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาตั้งกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตาม แต่ก็สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็น เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีลักษณะไม่พึ่งพาผู้อื่น เชื้อมั่นในตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นมิตรและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

2. แบบเผด็จการ (Authoritarian Parenting) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาตั้งกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดให้เด็กปฏิบัติตาม โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็ก และถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้จะขาดความคล่องแคล่ว มีแนวโน้มที่จะถอยหนี มีพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำ และพบว่ามีความสามารถทางสติปัญญาต่ำในเด็กชาย

3. แบบปล่อยตามใจ (Permissive Parenting) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของตนโดยบิดามารดาไม่เอาใจใส่ บิดามารดาจะไม่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมของเด็ก ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากความเหนื่อยล้า หรือความวิตกกังวล

4. แบบปล่อยปละละเลย (Indifferent – uninvolved Parenting) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหลีกเลี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับบุตร ซึ่งผลที่รุนแรงที่สุดที่มีต่อเด็ก คือ การที่บิดามารดาปฏิเสธและไม่สนใจบุตร

โรเจอร์ส (Rogers. 1972 : 68) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองเกินไป (Over – Protection) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาทนุถนอมลูก ไม่ยอมให้ลูกตัดสินใจหรือลงมือทำอะไรด้วยตนเอง บิดามารดาจะเป็นผู้ทำให้โดยตลอด ทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่รู้จักคิด ไม่รู้จักตัดสินใจ และมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของลูก ให้ลูกได้มีส่วนรับรู้ในกิจกรรมบางอย่าง และให้ความร่วมมือกับลูกบางโอกาสอันสมควร การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับความยุติธรรม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปฏิเสธ (Rejection) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความเอาใจใส่ดูแล ไม่ให้การสนับสนุนหรือคำแนะนำใดๆ จะปล่อยให้ลูกๆทำอะไรตามใจชอบ เด็กมักมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความอบอุ่นจากบิดามารดาเท่าที่ควร

เฮิร์ลอค (Hurlock. 1978 : 402 – 403) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณบิดามารดาปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณบิดามารดาก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตน ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของคุณบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนรู้สึกอับอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณตนเองได้รับการตามใจและไม่ได้รับการเอาใจใส่คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร ออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรัก ความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถความคิดเห็นให้มีส่วนร่วมเมื่อตามโอกาสอันสมควร ได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวและมีอิสระตามความเหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ไม่รับฟังเหตุผล ก้าวภายในเรื่องส่วนตัว ถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับการเอาใจใส่ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจ และไม่สนใจว่าคุณจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ไม่ให้ความอบอุ่นและชอบใช้อารมณ์

จากรูปแบบดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมี 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

1.2.3 ความสำคัญของการอบรมสั่งสอน

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม ถือว่า เป็นสถาบันแรกที่สร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก หน้าที่สำคัญของครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเป็นคนที่ดีในสังคมต่อไป บิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย คือ การให้ความรัก เคารพสิทธิบุตร โดยให้ความทัดเทียมกันในครอบครัว จะทำให้บุตรมีความกระตือรือร้นและมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนบิดามารดาที่ปกครองบุตรโดยใช้อำนาจเข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตรเป็นคนเงิบเฉย ไม่ก้าวร้าว มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความคิดสร้างสรรค์น้อย มีความคิดเห็นแบบคล้ายตามผู้อื่น นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดายังมีผลต่อพัฒนาการความพร้อมทางการเรียน และนิสัยการเรียนของนักศึกษาอีกด้วย (Hurlock. 1978 : 402 - 403)

วัยรุ่นเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งชีวิต คือ อยู่ในวัยระหว่างเริ่มเป็นหนุ่มสาวและกำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่มีการเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ ดังนั้นวัยรุ่นจึงควรได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดาซึ่งจะช่วยนำวัยรุ่นไปสู่การพัฒนาครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี และสามารถพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพและมีความรู้สึกรับคุณค่าในตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม ถ้าบิดามารดาสร้างบรรยากาศในบ้าน ให้ความสัมพันธ์

เป็นไปด้วยความอบอุ่น และเป็นประชาธิปไตย บุตรจะเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบ เชื้อมั่นในตนเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบถนอมมากเกินไป หรือให้ความคุ้มครองจะทำให้เด็กมีลักษณะเอาแต่ใจตนเอง ขาดความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 : 38)

1.3 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู

1.3.1 ความหมายของการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู

การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูเป็นการปฏิบัติของครูที่แสดงกับนักเรียน รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายที่เกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูไว้ ดังนี้

เบอร์โล (Berlo. 1960 : 129) ได้ให้ความหมายของปฏิสัมพันธ์ไว้ว่า เป็นความพยายามของสังคมต่อกันด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปฏิสัมพันธ์ก็คือกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลนั่นเอง

วิล แพงศรี (2536 : 6) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพไว้ว่า หมายถึง สภาพความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อันส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจและนำไปสู่ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ

พรณี ข.เจนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูว่า ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนบรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียดให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่างๆตามที่เด็กมอง

จิตรฐิกานต์ สบายจิต (2542 : 9) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง เป็นการปฏิบัติของครูที่แสดงกับนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกทั้งในทางดีและไม่ดีต่อครู รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอน ได้แก่การแสดงออกของครูในด้านความรัก ความเอาใจใส่ ความเข้าใจ การยอมรับ การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียนและการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

กัมปนาท ศรีเชื้อ (2534 : 25) ได้กล่าวถึง สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน คือ พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงต่อกัน ซึ่งการแสดงพฤติกรรมนี้ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียน ซึ่งอาจเป็นไปในทางส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมการเรียนก็ได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีแสดงถึงความรัก ความห่วงใยลูกศิษย์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและเป็นที่พึ่งสามารถขอคำแนะนำปรึกษาเวลามีปัญหาด้านการเรียน

หรือปัญหาส่วนตัว และการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงความเชื่อฟังคำสั่งสอน เคารพนับถือ เปรียบเสมือนบิดามารดา

1.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู

ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของชัลลิเวน

ชัลลิเวน (ภัตรา ประเสริฐวงศ์. 2529 : 38 ; อ้างอิงจาก. Sullivan.1930 :112)

มีความคิดตลอดเวลาที่มนุษย์เราดำรงชีวิตอยู่ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน (Interpersonal Relations) กับสิ่งแวดล้อม การก่อรูปลักษณะของบุคลิกภาพนั้นเป็นไปในทำนองถ้อยที่ถ้อยอาศัยระหว่างบุคคลกับโลกภายนอกเขากล่าวว่าเป็น “กระบวนการเปลี่ยนแปลงพลัง (Dynamicism) ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล” ซึ่งหมายความว่า พลังที่แสดงออกถึงท่าทีที่คนเราปฏิบัติต่อกันและกัน เขาย้ำว่าคนเราปรารถนาที่ความพอใจและความปลอดภัยนั่นเองคือ มนุษย์เราปรารถนาความอบอุ่นจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ชัลลิเวนแบ่งกระบวนการของบุคลิกภาพออกเป็น 3 ประเภท

1. กระบวนการปรับเปลี่ยนพลัง (Dynamicms) เป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหนึ่งจะแสดงต่อบุคคลอื่น เช่น วัยรุ่นชอบเที่ยวเตร่ แต่คิดอยากจะให้พ่อแม่รักจึงเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสงบเสงี่ยม เลิกเที่ยว กระบวนการปรับเปลี่ยนพลังเกิดขึ้น เพราะกระบวนการนี้ จะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการพื้นฐานในชีวิต (Basic Needs) ตัวการสำคัญที่ทำให้ต้องใช้กระบวนการปรับเปลี่ยนพลังก็คือ ความวิตกกังวลและเมื่อคนเราได้มีการปรับเปลี่ยนพลังได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมก็จะเกิดระบบตัวตน (Self – System) ขึ้น

2. กระบวนการสร้างภาพบุคคล (Personification) เป็นกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งรับรู้ภาพพจน์ของตนเองหรือของผู้อื่นโดยภาพพจน์นี้จะมีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับความรู้สึกเจตคติ และความคิดที่บุคคลมีขึ้นเนื่องจากได้รับประสบการณ์ทางด้านความพึงพอใจและความวิตกกังวล

3. กระบวนการพัฒนาการรู้คิด (Cognitive Process)

3.1 โพรแทกติก โมด (Protaxic Mode) เป็นลักษณะของทารกในขวบแรก ของชีวิตซึ่งไม่อาจจำแนกความแตกต่างเรื่องเวลาและสถานที่ได้ พัฒนาการในขั้นนี้เป็นพัฒนาการขั้นต้นของพัฒนาการใน 2 ขั้นหลัง

3.2 พาราแทกติก โมด (Parataxic Mode) เป็นลักษณะของวัยเด็กตอนต้น ที่มีอาจจำแนกความแตกต่างของสิ่งของสิ่งต่างๆ ที่ถูกแยกออกเป็น ส่วน จากส่วนรวมดั้งเดิมอย่างไม่

สมเหตุสมผลได้ เด็กในช่วงนี้จะยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการประเมินผลใดๆ ทั้งสิ้น และเขาก็จะมีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้อื่นอย่างไม่มีเหตุผลที่สมควร

3.3 ซีนแทกติก โมด (Zintaxic Mode) เป็นลักษณะของการไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เด็กจะประเมินผลคำพูดกับการกระทำว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งเด็กได้เรียนรู้ถึงความคิดและความรู้สึกของเขาที่มีต่อบุคคลอื่นๆ และเด็กก็ค่อยๆ เรียนรู้รูปแบบของความสัมพันธ์ภายในสังคมของเขา

1.3.3 ความสำคัญของการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู

สัมพันธภาพของนักเรียนกับครูนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ครูกับนักเรียนจะต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อกันจึงจะเกิดการเรียนได้เป็นอย่างดี ครูต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าอยู่และน่าเรียน ไม่น่าเบื่อหน่าย และไม่ตึงเครียดจนทำให้นักเรียนนั้นรู้สึกกลัวหรือเครียดขณะที่กำลังเรียน ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้นักเรียนรู้สึกมีความสุขขณะที่อยู่ในห้องเรียนหรือขณะเรียน และครูจะต้องไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเด็ก หรือท้อแท้ที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีในสังคม ซึ่งระดับของความสัมพันธะระหว่างนักเรียนกับครูเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ดังที่ได้มีการกล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไว้ ดังนี้

โนลส์ (Knowles. 1975 34 – 37) ได้นำวิธีการเรียนการสอนแบบผู้ใหญ่มาประยุกต์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งได้เสนอแนะว่าครูผู้สอนควรมีบทบาทดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นบรรยากาศของความเป็นอิสระ ใ่วางใจกัน ให้เกียรติกัน เคารพในกฎเกณฑ์ร่วมกัน เคารพในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน
2. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนอย่างเป็นระบบ
3. การศึกษาถึงความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
4. การกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน
5. การออกแบบวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
6. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและแบบที่กำหนดไว้
7. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

นารี โนริระ (2536 : 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพของนักเรียนกับครูไว้ว่า สัมพันธภาพของครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุด นอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรัก ความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี เสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

พรรณิ ช.เจนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวไว้ว่า ครูมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลายไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่างๆ ตามที่เด็กมองอย่าเห็นว่าความกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำแต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่นปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กมีความตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี

จากความสำคัญของการรับรู้พฤติกรรมการสอนครูดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ครูจึงควรสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ผ่อนปรน ไม่ตึงเครียด ให้เด็กนั้นรู้สึกได้ว่าครูให้ความเป็นกันเองและจริงใจต่อเด็ก ครูแสดงถึงความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจในตัวเด็ก พร้อมทั้งยอมรับและให้กำลังใจแก่เด็กอย่างจริงใจ เพราะจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ครูควรสร้างบรรยากาศให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองและให้อิสระแก่เด็ก เพื่อให้เด็กนั้นได้เกิดความมั่นใจในตนเอง เชื่อในความสามารถในตนเอง โดยให้เด็กนั้นรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและทำงานกลุ่มได้อย่างมีความสุข

1.3.4 ลักษณะของพฤติกรรมการสอนของครู

พรรณิ ชุทัยเจตจิต (2522 : 14) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของครูได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอน ครูควรสร้างมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ดังนี้

1. พยายามตอบสนองความต้องการของร่างกาย ความปลอดภัย การเป็นเจ้าของและการยอมรับ เช่น พยายามจำชื่อนักเรียนให้ได้ทุกคน และเรียกชื่อได้ถูกต้องจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้สดชื่น
2. กระตุ้นนักเรียนพัฒนายิ่งขึ้น เช่น ไม่ลงโทษเด็กเมื่อทำข้อสอบไม่ได้ไม่เข้มงวดจนเกินไป กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน
3. จัดประสบการณ์ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ โดยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การมอบหมายควรให้ตามความสามารถของเด็กและให้การชมเชยและการยอมรับและให้นักเรียนทราบผลของการทำงาน เช่น คะแนน เพื่อกระตุ้นให้เด็กพยายามต่อไป
4. ให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนบางคน ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น การสอนซ่อมเสริมในบางวิชาที่เรียนอ่อน หรือเด็กที่มีปัญหาในเรื่องบุคลิกภาพ เช่น การฝึกให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง หรือฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ
5. กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียน โดยใช้เครื่องเล่นต่างๆ เช่น ในการสอนควรให้เด็กเกิดการตื่นตัว ดังนั้น ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนและใช้สิ่งเร้าที่เข้มข้น เช่น การใช้สีสันทึ่ดึงดูดความสนใจ การเปลี่ยนสิ่งเร้าอยู่เสมอ เช่น บ่ายนิเทศ การใช้เสียงเน้นหนักเบา สิ่งเร้าที่เคลื่อนไหว

1.3.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้พฤติกรรมการสอนที่ดีของครู

ได้มีการศึกษาปัจจัยด้านกายภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ดังที่ วิลเลียม แลงสรี (2536 : 114) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ขนาดของห้องเรียน ซึ่งหมายถึง จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นจะมีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมความสัมพันธ์ภายในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน กล่าวคือ ยิ่งจำนวนนักเรียนมากเท่าใดโอกาสที่นักเรียนทุกคน จะได้มีส่วนร่วมในความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถาม-ตอบ ก็จะมีน้อยลงเท่านั้น ในขณะที่ชั้นเรียนที่มีขนาดเล็กคือมีจำนวนนักเรียนน้อย ครูและนักเรียนจะมีโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์แบบปฐมนิเทศระหว่างกันได้ ความสัมพันธ์แบบปฐมนิเทศนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดเป็นกันเอง มีความผูกพันทางใจ ซึ่งครูกับนักเรียนจะมีการเรียนรู้บุคลิกภาพของกันและกันมากขึ้น มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คือให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นในจิตใจของนักเรียน

2. เพศของนักเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียนหญิงล้วนหรือชายล้วน และมีนักเรียนทั้งชายและหญิงปนกันจะมีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่ต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำเอาเพศของครูเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ในปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ยอมรับเอาแนวคิดเรื่องสหศึกษาเข้าไปปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติจริงในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกับสังคมภายนอกมากที่สุด

3. ช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนมีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน เช่น อายุ ความคิด เจตคติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ โดยทั่วไปแล้วถ้ามีช่องว่างมากเท่าไรก็ยิ่งจะมีความสัมพันธ์น้อยลงเท่านั้น ยกตัวอย่าง เช่น ช่องว่างระหว่างวัยซึ่งมีผลให้เกิดความแตกต่างในประสบการณ์และทัศนคติในการมองโลก ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่างวัยขึ้นได้ เช่น วัยที่ต่างกันมากทำให้แต่ละฝ่ายสร้างภาพพจน์ว่า “คร่ำครึเต่าล้านปี” ในขณะที่นักเรียนวัยรุ่นก็จะถูกครูสูงอายุมองว่าเป็นพวก “พายุบูแคม” เมื่อต่างฝ่ายต่างนิยามซึ่งกันและกันตามภาพพจน์ดังกล่าวนี้แล้ว สัมพันธภาพก็จะเบาบางลงและหรือมีอยู่เพียงเป็นทางการเท่านั้น ไม่มีความลึกซึ้งในทางที่พึงปรารถนาตรงกันข้ามอาจทำให้เกิดความขัดแย้งเล็กๆ ในใจของแต่ละฝ่าย

1.4 ความรับผิดชอบ

1.4.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ฟังก์ และแวกแนลส์ (อนุวัติ คุณแก้ว. 2538 : 51 ; อ้างอิงจาก Funk and Wagnalls. 1961 : 2095) ได้ให้ความหมายของ ความรับผิดชอบคือ การแสดงออกถึงการรับผิดชอบในการกระทำของตนเองมีความซื่อสัตย์ ไว้ใจได้ สามารถจัดการเงินและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ และหลักศีลธรรมด้วย

ฟลิปโป (Flippo. 1996 : 122) ได้สรุปความหมาย ความรับผิดชอบ คือ เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 :36) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบหมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่การงาน และต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ และมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและต่อชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการเอาใจใส่ในการทำงาน การเพียรพยายาม การรับผลการกระทำของตนเอง การปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้น การช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของส่วนรวม การช่วยแก้ไขสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และการไม่ละเลยหน้าที่พลเมืองที่ดี

จันทรา พวงยอด (2543 : 3) ให้ความหมายของ ความรับผิดชอบหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน การยอมรับผลการกระทำของตนเอง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ยอมรับผลการกระทำของตนเองไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นข้อดีหรือข้อเสีย และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

1.4.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับคนไทย ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ทำงานประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เฮอร์ลอค (Hurlock. 1967 : 224) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งผู้ใหญ่ ในระยะแรกๆ ของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลาแต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น และช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับเด็กควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่าย ๆ ก่อนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง

ทีศนา แหมมณี และคณะ (2546 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลจะพึ่งตนเองได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเอง หากบุคคลขาดความรับผิดชอบในตนเองแล้วก็จะขาดจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง

จิรวดี ชุมพล (2549 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับเด็ก โดยเสริมสร้างตั้งแต่เล็กๆ จากที่บ้านจนถึงโรงเรียน โดยเริ่มจากการให้ทำในงานง่ายๆ ที่เหมาะกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อมอบหมายให้ทำแล้ว ก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะมีความเพียรพยายาม อดทนและตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และการรับผิดชอบนี้ยังทำให้เด็กรู้จักพึ่งพาตนเองก่อนที่จะไปพึ่งพาผู้อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็ก และควรได้รับการปลูกฝัง อบรมสั่งสอน ฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยเริ่มจากการรับผิดชอบในสิ่งเล็กๆ ใกล้ตัวของเด็กก่อน และพัฒนาการฝึกรับผิดชอบมากขึ้น จากการมีความรับผิดชอบต่อการเรียน รับผิดชอบต่อครอบครัว รับผิดชอบต่อชุมชน รับผิดชอบต่อสังคม ตามลำดับ

1.4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

แซนฟอร์ด (Sanford. 1970 : 65) ได้อธิบายลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ญาติพี่น้อง บุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดตามความสามารถ

จัวร์ตัน นันทยทวิกุล (2538 : 28) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ คือ คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออก ในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ถวิล จันทรสว่าง (2545 : 12) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ว่ามีลักษณะดังนี้

1. รู้จักระวังสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ
2. ตั้งใจเล่าเรียนหมั่นใฝ่หาความรู้
3. ประพฤติตนให้เหมาะสม ละเว้นความชั่ว

4. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
5. รู้จักประมาณค่าใช้จ่าย และมีความประหยัด
6. สามารถที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ
7. ตรงต่อเวลา
8. สามารถควบคุมตนเองได้
9. พึ่งตนเอง

จิรวดี ชุมพล (2549 : 24) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่องานว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายาม อุตุนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความปรารถนาที่จะทำงานดี มีการวางแผนในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบนั้น จะต้องมีความขยันเพียรพยายาม มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้สำเร็จ มีความอุตุนไม่ย่อท้อต่อการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ ตั้งเป้าหมายของการทำงานและปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.5.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ได้ดังนี้

เมอร์เรย์ (Murray. 1964 : 19) ได้อธิบายความหมายของความต้องการสัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ไว้ว่า เป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำหรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคล หรือความคิด โดยกระทำสิ่งนี้อย่างรวดเร็ว และมีความอิสระให้มากที่สุดที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขัน และเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม ส่วนลินด์เกรน (Lindgren. 1969 : 31 – 34) กลับเน้นความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เขียนย่อได้ว่า n-Ach ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปรียบได้กับความต้องการขั้นสูงของ มาสโลว์ (Maslow) เรียกว่า Self – Actualization

เป็นความเข้าใจที่จะเข้าใจตนเอง ทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆและมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่

พัชรภรณ์ เขียงแก้ว (2540 : 4) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึงความเพียรพยายามที่จะประสบความสำเร็จ ในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นและความทะเยอทะยานมุ่งสู่งานที่ดีเลิศทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมีความรับผิดชอบรู้คุณค่าของเวลา และรู้จักเลือกเพื่อนร่วมงาน

มรุต ก้องวิริยะไพศาล (2549 : 60)ได้สรุปความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึงความเข้าใจตนเองในด้านความสามารถ มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สัมฤทธิ์ผลโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีการแข่งขัน มีความทะเยอทะยาน รู้สึกสนุกกับกิจกรรมที่ทำนั้นๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยความเพียรพยายามให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ และเป็นที่ยอมรับในสังคม หมู่เพื่อนฝูง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

1.5.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สำคัญๆ มีดังนี้

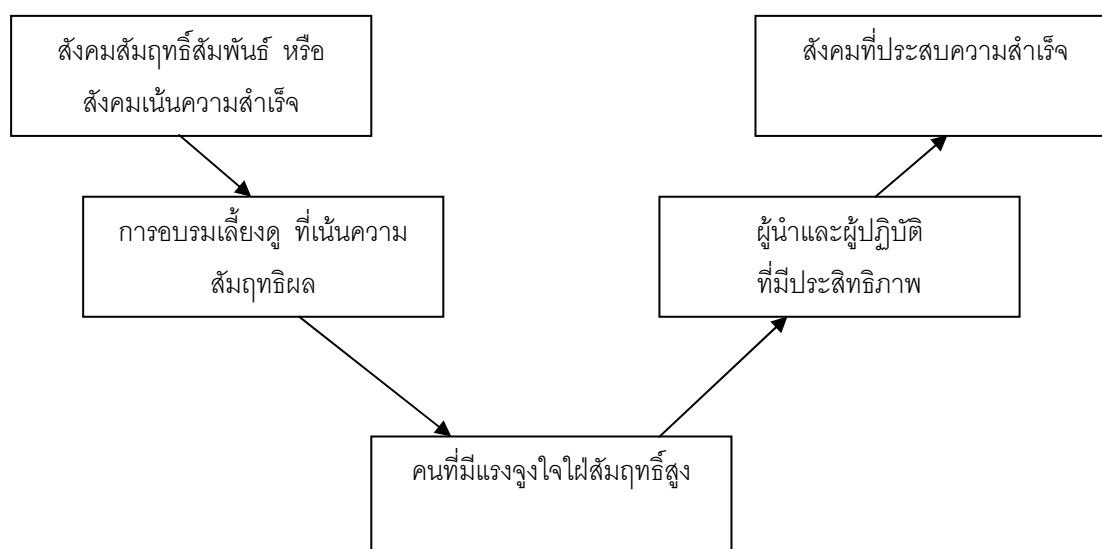
ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมอร์เรย์ (Murray's Achievement Motivation Test) ได้รวบรวมความต้องการทางจิตของมนุษย์ไว้ 28 ชนิด และในจำนวนนี้มีความต้องการเอาชนะ และประสบความสำเร็จ(N – Achievement) ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องการเป็นผู้ที่มีความสามารถมีพลังจิต (Will Power) ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นจะกระทำในสิ่งที่ยากให้ประสบความสำเร็จ

ทฤษฎีเน้นความสามารถแห่งตนของมาสโลว์ (Self Actualization Thory) จตุพร เพ็งชัย (2533 : 94 ; อ้างอิงจาก Maslow.) มาสโลว์ เชื่อว่า ความต้องการของมนุษย์มีมาแต่กำเนิด ซึ่งมาสโลว์ได้เรียงลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physio – logical Needs)
2. ความต้องการปลอดภัย (Safety Needs)
3. ความต้องการด้านความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingnes and Love Needs)
4. ความต้องการได้รับการยกย่อง (Esteem Needs)
5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self – Actualizational Needs)

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แมคเคลแลนด์ (อารี พันธ์มณี. 2542 : 125 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1969) ให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมและการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย เขามีทัศนะว่าการอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จหรือความสัมฤทธิ์ผลคือที่มาของสังคมที่ประสบความสำเร็จ (Achieving Society) ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในสังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์หรือสังคมที่เน้นความสัมฤทธิ์ผล (Achievement – motivated Society) จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยเน้นความสัมฤทธิ์ผลตามปทัสฐานของสังคมด้วย ดังนั้นพ่อแม่ก็จะฝึกให้เด็กรู้จักช่วยตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหาและให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนและการทำงาน ฯลฯ การอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวจะพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่เขามีอยู่นั้นก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขา ทำให้เขาเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำสังคม หรือเป็นผู้ปฏิบัติที่มีความมานะพยายามและมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นผลให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลขึ้นในกลุ่มหรือสังคมที่เขาเป็นผู้นำหรือเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้น สังคมที่มีสมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็ย่อมพัฒนาไปได้มากกว่าสังคมที่มีสมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาสังคมของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์ (อาร์ พินธ์มณี. 2542 : 131 ; อ้างอิงจาก McClelland.1969) ได้นำผลการวิจัยของเขาและคนอื่นๆ มาอธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของคนซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง หมายถึง พฤติกรรมของคนที่มีความลักษณะดังนี้

1.1 ชอบทำงานที่มีความท้าทายความสามารถ คือ ทำงานที่มีความยากง่าย ปานกลาง มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จและล้มเหลวได้มากพอๆ กัน โดยโอกาสของความสำเร็จจะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคล งานที่มีลักษณะเช่นนี้จัดเป็นงานที่ท้าทายความสามารถคนที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง หรือคนที่ต้องการความสำเร็จจะชอบทำงานชนิดนี้ เพราะทำให้เขาารู้สึกว่า เขาจะต้องเสี่ยงกับความสำเร็จและความล้มเหลวด้วยความสามารถของเขาเอง

1.2 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ไม่เชื่อเรื่องดวงหรือโชครชะตา

1.3 มีความมุ่งมั่นพยายาม หรือมีแรงจูงใจในการทำงานสูง โดยเฉพาะกรณีที่ได้ทำงานซึ่งท้าทายความคิด และความสามารถ แต่ถ้าให้ทำงานประจำ (Routine Work) 'ไม่ต้องใช้ความคิดริเริ่มและไม่ต้องแก้ปัญหา เขาจะไม่ชอบทำ

1.4 มีความพอใจและสนใจทำงานที่มีการวัดและประเมินคุณภาพการปฏิบัติและผลงานอย่างเป็นปรนัย ไม่ชอบงานที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นอัตนัย

1.5 สิ่งล่อใจในการทำงาน ไม่ใช่ตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ หรือรายได้ แต่เป็นความรู้สึกภาคภูมิใจที่ทำงานได้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ รางวัล เงิน ตำแหน่ง หรือเกียรติยศชื่อเสียง ที่เป็นเครื่องหมายแสดงความสำเร็จในการทำงานจะเป็นเพียงส่วนประกอบหรือผลพลอยได้ในทัศนะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เพราะเขาจะถือว่าสิ่งเหล่านั้นไม่สำคัญเท่ากับความภูมิใจที่ทำงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักจะเลือกทำงานหรือประกอบอาชีพที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากพอควร ด้วยความสามารถที่เขามีอยู่ คนประเภทนี้จะไม่เลือกงานอาชีพที่ไม่แน่ใจว่าตนจะประสบความสำเร็จโดยง่าย และก็จะไม่เลือกงานอาชีพที่มีโอกาสประสบผลสำเร็จน้อย เพราะงานที่ง่ายมากหรือยากมากเกินไปจะทำให้เขาไม่มีโอกาสได้ใช้ความพยายามและความสามารถของเขา หรือกล่าวได้ว่า งานอาชีพที่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้เขาไม่มีโอกาสได้ใช้ความสามารถของเขา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการอบรมเลี้ยงดู แมคเคลแลนด์ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็ก กับวิธีอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ไว้ดังนี้

2.1 แม่ของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คาดหวังและฝึกให้เด็กช่วยตนเองตั้งแต่เด็ก อายุยังน้อยและถ้าได้ทราบถึงเกณฑ์ความสามารถโดยเฉลี่ยของเด็กวัยต่างๆ แม่ของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็มักจะคาดหวังให้ลูกของตนทำสิ่งต่างๆ ได้เร็วกว่าและดีกว่าเกณฑ์นั้นๆ

2.2 แม่ของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ใช้วิธีแสดงความรักด้วยการสัมผัสทางกาย เช่น กอด จูบ เป็นต้น เป็นรางวัลสำหรับการทำงานและการปฏิบัติตัวของลูก มากกว่าแม่ของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2.3 แม่ของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง แสดงปฏิริยาทางอารมณ์ ต่อผลการทำงานของลูกมากกว่าพ่อ และพ่อของเด็กชายที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมีปฏิริยาทางอารมณ์ต่อผลงานของลูกมากกว่าแม่

2.4 ชนชั้นกลาง เน้นการฝึกอบรมเด็กช่วยตัวเองและเป็นตัวของตัวเองมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ

3. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวบุคคล แมคเคลแลนด์เชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นสิ่งที่พัฒนาให้มีขึ้นในตัวบุคคลได้ โดยจัดโปรแกรมการฝึกอบรมที่เน้นการเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เขาได้เสนอแนะว่า กระบวนการฝึกอบรมที่จะจัดเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลนั้น จะต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 มีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน คือ มีการแสดงการคาดหวังและความเชื่อว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถจะเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมให้เป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการฝึกอบรมนั้นๆ

3.2 ในขั้นตอนการฝึกอบรมจะต้องช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะพฤติกรรมและแรงจูงใจของคนที่ต้องการความสำเร็จ โดยมุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจ รับรู้ คิด พุด และทำ เหมือนกับการรับรู้การคิด การพุด และการกระทำของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

3.3 แสดงให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้เห็นว่า สังคมและกลุ่มต้องการคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังนั้นการมีความแปรปรวนที่จะเปลี่ยนบุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมให้ เป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ ก็คือสิ่งที่สอดคล้องกับปทัสถานและค่านิยมของสังคม โดยวิธีนี้จะทำให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีแรงจูงใจหรือความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มากขึ้นกว่าเดิม

3.4 จัดให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้ทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่เป็นปรนัย งานที่ให้อาจจะเป็นงานของกลุ่มหรือหน่วยงานที่เคยปฏิบัติกันอยู่ แต่ต้องมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สังเกต

บันทึกความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานของตนเอง ตามเกณฑ์พฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.5 จัดบรรยากาศการอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นมิตร ไม่เคร่งเครียดหรือวิตกกังวล

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของคนเกิดจากพลังทางจิต ที่จะเอาชนะอุปสรรคด้วยความมุ่งมั่น ด้วยความภาคภูมิใจ และขึ้นอยู่กับพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคม การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

1.5.3 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ไวเนอร์ (Weiner. 1972 : 203 – 215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวได้มากกว่า ชอบเลือกทำงานที่ยากและซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

เฮอร์แมนส์ (Hermans. 1970 : 354) สรุปลักษณะสำคัญ 10 ประการของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังในการประสบผลสำเร็จในการทำงาน แม้ว่าบางครั้งความสำเร็จนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาสมากกว่าความสามารถ
3. มีความพยายามที่จะไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนต่อการทำงานที่ยุ่งยากและต้องใช้เวลา
5. เมื่องานที่กำลังทำมีอุปสรรค หรือถูกขัดจังหวะก็จะมี ความพยายามที่จะทำต่อไปจนเสร็จ เป็นผู้ไม่ยอมปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ และรู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งไม่หยุดนิ่ง ฉะนั้นต้องรีบทำสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็วให้ทันเวลาอยู่เสมอ
6. เป็นผู้ที่ชอบคำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคต
7. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน จะคิดถึงความสามารถของผู้ที่จะมาร่วมงานเป็นอันดับแรก
8. ต้องการรักษาชื่อเสียงของตน โดยไม่ยอมทำงานอย่างสุกเอาเผากิน
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยผลงานที่มีประสิทธิภาพของตน
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ

รัตนภรณ์ วงศาโรจน์ (2533 : 83 – 85) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยพฤติกรรมรวมซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6 ด้านดังนี้

1. ความทะเยอทะยาน ได้แก่
 - 1) การตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง
 - 2) ความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น
 - 3) ให้คนอื่นรู้จักด้วยผลงาน
 - 4) ต้องการชัยชนะเมื่อมีการแข่งขัน
 - 5) ต้องการดีเด่นเหนือคนอื่น
 - 6) ต้องการให้งานของตนสำเร็จในระดับสูง
 - 7) ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน
 - 8) เลือกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันหรือมีความท้าทาย
2. ความกระตือรือร้น ได้แก่
 - 1) มีความขยันขันแข็ง
 - 2) มีความเอาใจใส่
 - 3) เต็มใจและตั้งใจจริงในการทำงาน
 - 4) มีความอดทนสูง
 - 5) ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเร่งรีบไม่ผัดวันประกันพรุ่ง
 - 6) มานะพยายามที่จะทำงานให้เสร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 7) รู้สึกสนุกในการทำงาน
 - 8) เห็นคุณค่าของเวลา
 - 9) ไม่ทอดทิ้งงานที่ยาก
3. ความกล้าเสี่ยง
 - 1) กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ
 - 2) เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ มีความยากเหมาะสมกับความสามารถ
 - 3) มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
 - 4) ทำทุกสิ่งด้วยความมั่นใจ
 - 5) ไม่เชื่อโชคกลาง หรือสิ่งมหัศจรรย์
 - 6) กล้าได้กล้าเสีย
 - 7) เลือกงานที่ยาก และท้าทายความสามารถ
4. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

- 1) การทำงานมุ่งให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตน
- 2) มีการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
- 3) แม้ถูกรบกวนในขณะที่ทำงานก็จะทำงานนั้นให้เสร็จได้
- 4) รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด
- 5) กล้ารับผิดชอบในผลงานของตน

5. การรู้จักวางแผนงาน

- 1) การมีแบบแผนในการทำงาน
- 2) มีจุดประสงค์ในการทำงานที่เด่นชัด
- 3) มองเห็นเส้นทางในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
- 4) เล็งเห็นการณ์ไกล
- 5) มีความมุ่งหวังที่ยาวนานเกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต
- 6) มีความรอบคอบและรวบรวมรายละเอียดก่อนตัดสินใจ
- 7) มีการทำงานอย่างรัดกุม ประณีต และเป็นระเบียบ
- 8) การแสดงออกของความคิดที่กลั่นกรองแล้ว
- 9) มุ่งอนาคตมากกว่าอดีต
- 10) เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

6. ความมีเอกลักษณ์ ได้แก่

- 1) การริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเอง
- 2) เป็นตัวของตัวเอง
- 3) มีอิสระในการแสดงออก
- 4) สนใจเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ๆ
- 5) ใช้ความคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา
- 6) การกระทำที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ชาติชาย สุภสร (2531 : 18) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังนี้คือ

1. เป็นผู้มีความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จถึงแม้ว่าผลการกระทำของตนเองจะ

ขึ้นอยู่กับโอกาส

3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนในการทำงานที่ยากได้เป็นเวลานานๆ

5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำต่อไปจนสำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆจะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว จึงควรรับทำสิ่งต่างๆให้ทันกับเวลา
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคต
8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน จะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้ตนเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดีที่สุด
10. พยายามปฏิบัติงานให้ดีอยู่เสมอ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพอสรุปได้ ดังนี้ เป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยาน มีความมานะพยายาม อดทนต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ชอบทำงานท้าทาย มีความคิดริเริ่ม ไม่หนีปัญหาหรืออุปสรรค มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่องาน มีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ

1.6 ความเชื่อในความสามารถของตน

1.6.1 ความหมายของความเชื่อในความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 391) ให้นิยามของความเชื่อในความสามารถของตนว่า เป็นความเชื่อในความสามารถของตนที่มีต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งความเชื่อในความสามารถของตนนี้สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

ปาจาเรส และ มากาเร็ท (Pajares and Magaret.1994 : 194) ได้สรุปความหมายของความเชื่อในความสามารถของตนว่าเป็นการตัดสินใจความสามารถที่บุคคลมีต่อตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งความเชื่อในความสามารถของตนนี้จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อในตนเองของบุคคลด้วย

จิตติมา จุมทอง (2537 : 12) ได้สรุปความหมายของความเชื่อในความสามารถของตนว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่างว่าตนเองมีความสามารถที่จะนำทักษะต่างๆที่มีอยู่มาใช้ได้หรือไม่ในระดับใด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทักษะที่ตนเคยมีอยู่และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าตนสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่ตนมีอยู่

จรรยา ทอดสนิท (2545 : 6) ได้สรุปความหมายของความเชื่อในความสามารถของตนว่า หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในความสามารถในตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกโดยสามารถจัดประเมินได้ว่าตนเองนั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดในแต่ละ

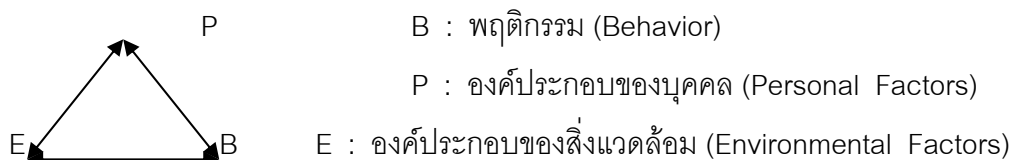
สถานการณ์ และความเชื่อในความสามารถของตน ก็ยังมีผลต่อความพยายามในการกระทำ และยัง
สามารถในการทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

จากความหมายของความเชื่อในความสามารถของตนดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า หมายถึง
คุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่มีความเชื่อว่าตนเองนั้นสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆได้ใน
ระดับใด และในสถานการณ์ใดได้บ้าง

1.6.2 ทฤษฎีความเชื่อในความสามารถของตน

ทฤษฎีความเชื่อในความสามารถของตนเองแบบแบนดูรา พัฒนารูปร่างมาจาก ทฤษฎีปัญญา
สังคม (Social Cognitive Theory) ที่มีทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)
เป็นพื้นฐาน ในระยะแรกเริ่มนั้น แบนดูรา ได้เสนอแนวคิดความคาดหวังในความสามารถของตน
(Efficacy Expectation) โดยให้ความหมายว่า เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง
ในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง และความคาดหวังนี้เองที่เป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรม
(Bandura. 1977 : 191 – 215) ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 แบนดูรา ใช้คำว่า การรับรู้ความสามารถ
ของตนเอง (perceived Self – Efficacy) โดยให้คำจำกัดความว่า เป็นการตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับ
ความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
(Bandura. 1986 : 391) และในระยะหลังแบนดูรา นำเสนอคำว่า ความเชื่อในความสามารถของ
ตน (Self - Efficacy) ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองของบุคคลในการจัดการและ
บริหารพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เขาเผชิญ

แบนดูราเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ
3 ประการ คือ พฤติกรรมองค์ประกอบของบุคคลและองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบ
ทั้งสามนี้ต่างเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน (Bandura. 1986 : 24) ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ

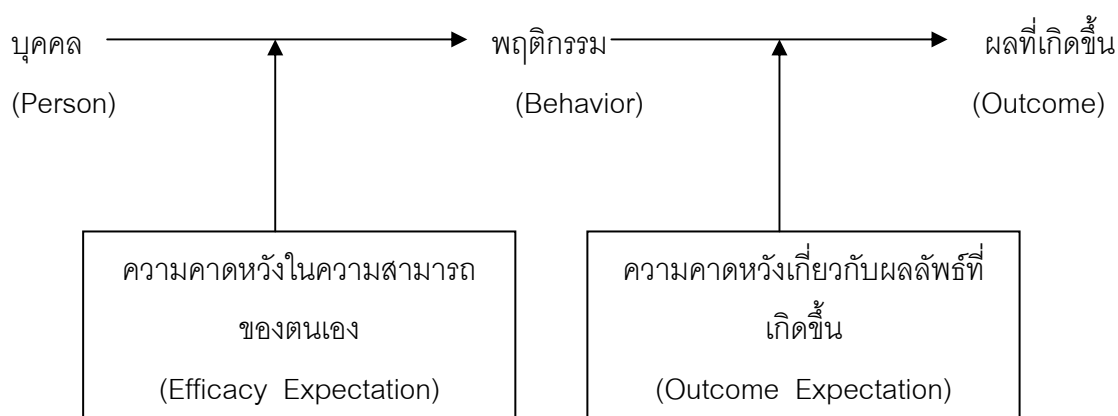
จากภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรม องค์ประกอบของบุคคล และองค์ประกอบ
ของสิ่งแวดล้อมนั้นต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ – ผล ซึ่งกันและกัน นั่นก็หมายความว่า

ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้องค์ประกอบอื่นๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ความเชื่อในความสามารถของตน มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ นั่นแบนดูรา (Bandura. 1977 : 191 – 215) ได้เสนอว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ

1. ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง (Efficacy Expectation) แบนดูรา (Bandura) ได้ให้ความหมาย ความคาดหวังในความสามารถของตนเองว่าเป็นการประมาณความสามารถของบุคคลว่าตนสามารถทำพฤติกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำสำหรับความคาดหวังในความสามารถของตนเองนั้น ในระยะต่อมาแบนดูรา (Bandura. 1986) ได้เปลี่ยนมาใช้คำว่าความเชื่อในความสามารถของตน (Perceived Self – Efficacy) แทนความหมายเดิมโดยในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตน ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลประมาณค่าถึงพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติ จะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้เป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้ทำเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น แบนดูรา (Bandura) ได้เสนอภาพแสดงความแตกต่างระหว่างความเชื่อในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตน และความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา : Bandura. (1977). *Social. Learning of Thought* .p.193.

ความเชื่อในความสามารถของตนเป็นการตัดสินความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินว่าผลกรรมใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว อย่างเช่น นักกีฬาที่มีความเชื่อว่าเขากระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต ความเชื่อดังกล่าว เป็นการตัดสินความสามารถของตน การได้รับการยอมรับจากสังคม การได้รางวัล การพึงพอใจในตนเองที่กระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต เป็นความคาดหวังผลที่จะเกิดแต่จะต้องระวังความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่าผลที่จะเกิดขึ้น ผลที่จะเกิดขึ้นในที่นี้จะหมายถึงผลกรรมของการกระทำพฤติกรรมเท่านั้น มิได้หมายถึงผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรม เพราะว่าผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรมนั้นจะพิจารณาว่า พฤติกรรมนั้นสามารถทำได้ตามการตัดสินความสามารถของตนหรือไม่ นั่นคือจะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต หรือไม่ ซึ่งการจะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต หรือไม่นั้นมีใช่เป็นการคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมุ่งที่ผลกรรมที่จะได้จากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความเชื่อในความสามารถของตนและความหวังในผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแสดงไว้ดังภาพประกอบ 6

การคาดหวังในผลลัพธ์

		สูง	ต่ำ
ความเชื่อใน ความสามารถของตน	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ แน่นอน

ภาพประกอบ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลลัพธ์

ที่มา : Bandura. (1977). *Social. Learning of Thought* .p.239.

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 393 – 395) กล่าวว่า ความเชื่อในความสามารถของตนมีผลต่อบุคคลในด้านต่างๆ คือ

1. พฤติกรรมการเลือก (Choice Behavior) การที่บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำในสภาพการณ์ใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อในความสามารถของตน บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงานและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถของเขา แต่ขณะเดียวกันบุคคลจะเลือก

ทำงานนั้นถ้าเขาเชื่อว่า เขามีความสามารถพอที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ ความเชื่อในความสามารถของตนอย่างถูกต้องเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสำเร็จ บุคคลที่จะประเมินความสามารถของตนสูงเกินไป มักเลือกทำกิจกรรมที่เขาไม่สามารถจะทำให้สำเร็จได้และเมื่อประสบความล้มเหลวจะส่งผลให้เกิดความเครียด ความผิดหวังและรู้สึกว่าคุณค่าความล้มเหลวนี้เป็นสิ่งเลวร้ายไม่สามารถแก้ไขได้ และหากประเมินความสามารถของตนต่ำเกินไปก็จะทำให้เขาจำกัดตัวเอง ทำให้ขาดประสบการณ์ที่จะได้รับในสิ่งดีๆ ดังนั้นการประเมินความสามารถที่ดีบุคคลควรประเมินให้สูงกว่าความสามารถที่ตนจะทำได้เล็กน้อย ซึ่งจะทำให้บุคคลทำกิจกรรมที่มีความยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถการประเมินที่แม่นยำหรือตรงกับความสามารถของตนนั้น กิจกรรมที่เลือกมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง

2. การใช้ความพยายามและความพากเพียร (Effort Expenditure And Persistence)

ความเชื่อในความสามารถของตน เป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะใช้ความพยายามเพียงใด และจะคงพากเพียรที่จะทำกิจกรรมไปนานเท่าไร เมื่อได้เผชิญกับอุปสรรคต่างๆ หรือประสบการณ์ที่ไม่น่าพอใจ บุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนสูง จะยังคงมีความพยายามและพากเพียรในการทำงานนานกว่าบุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนต่ำ และการใช้ความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา นั้น ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานสูง มีความแตกต่างระหว่างความพยายามที่ใช้ในช่วงการเรียนรู้กับช่วงนำทักษะการเรียนรู้ไปใช้ ในตอนเรียนรู้คนที่เชื่อในความสามารถของตนสูงอาจรู้สึกว่าคุณค่าความจำเป็นน้อยที่จะใช้ความพยายามมาก แต่เวลานำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้คนที่เชื่อว่าตนมีความสามารถจะใช้ความพยายามสูง ส่วนคนที่สงสัยในความสามารถของตนจะใช้ความพยายามมากในตอนเรียนรู้ แต่เมื่อตอนนำทักษะการเรียนรู้ไปใช้จะใช้ความพยายามน้อยกว่า

3. รูปแบบการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ (Thought And Emotional Reactions)

บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองในทางลบ เช่น ไม่มีความสุข หวาดหวั่น มีความเครียดสูง กระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ ซึ่งส่งผลให้บุคคลประสบความล้มเหลวในการกระทำมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถสูงจะมีความพยายามและเอาใจใส่ในการทำพฤติกรรมต่างๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรคบุคคลจะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อในความสามารถของตนยังมีอิทธิพลต่อการคิดในการแก้ปัญหาที่ยากคนที่เชื่อในความสามารถของตนสูงมีแนวโน้มที่จะพิจารณาว่าคุณค่าความล้มเหลวเกิดจากการที่เขาไม่พยายามไม่เพียงพอ แต่คนที่มีความท้อแท้ๆ กันแต่เชื่อในความสามารถของตนต่ำจะเห็นว่าความล้มเหลวเกิดจากการที่ตนไร้ความสามารถ

4. เป็นผู้กำหนดผลที่เกิดขึ้นมากกว่าเป็นผู้ทำนายพฤติกรรม (Humans As Producer Rather Than Simply Foretellers Of Behavior)

บุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนสูง มักพยายามกระทำพฤติกรรมและยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน จะเลือก

ทำพฤติกรรมที่มีลักษณะท้าทาย และใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุถึงเป้าหมาย แม้จะประสบความล้มเหลวในบางครั้ง เขาจะไม่ท้อถอยและไม่อ้างเรื่องของโชคชะตา แต่จะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งต่างจากบุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนต่ำ มักไม่ลงมือกระทำอย่างเต็มที่ แต่จะรอให้ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อ หรือคำทำนายและมักหลีกเลี่ยงการกระทำที่ยาก ขาดความพยายาม มีความทะเยอทะยานต่ำ และมีความเครียดสูง

1.6.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อในความสามารถของตน

แบนดูรา(Bandura.1977 : 81– 82,1986 : 399–401) ได้กล่าวถึง ความเชื่อในความสามารถของตนพัฒนามาจากปัจจัย 4 ปัจจัยดังนี้

1. การประสบผลสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) จัดเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุดเพราะเกิดจากประสบการณ์ความสำเร็จของบุคคลนั้น ความสำเร็จจะทำให้ประเมินตนเองสูง ประสบความล้มเหลวบ่อยๆ จะทำให้ประเมินความสามารถของตนต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวหลายครั้งนั้นเกิดขึ้นเร็วกว่าเหตุการณ์ปกติ และไม่ได้แสดงว่าขาดความพยายามหรือแสดงถึงว่ามีเหตุการณ์ภายนอกไม่พึงประสงค์

2. การสังเกตตัวแบบ (Vicarious Experience) การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตน ทำกิจกรรมได้สำเร็จก็สามารถเพิ่มความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ คือบุคคลนั้นจะเห็นว่าตนก็มีความสามารถที่จะทำกิจกรรมทำนองเดียวกันนั้น ได้สำเร็จเช่นกันและการที่สังเกตบุคคลอื่นที่เห็นว่ามีความสามารถใกล้เคียงกับตนประสบความล้มเหลวทั้งๆ ที่เขาได้ใช้ความพยายามมากแล้วก็จะทำให้การตัดสินใจลดความสามารถของตนต่ำลงและความพยายามก็จะลดลง

3. การพูดชักจูง (Verbal Persuasion) การพูดชักจูงเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จได้ ถูกชักจูง มักจะมีความพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ มากขึ้น การพูดชักจูงที่จะได้ผลมากขึ้นจะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้การพูดชักจูงในเรื่องที่สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจก่อให้เกิดความล้มเหลวซึ่งจะทำให้ผู้ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือจะเป็นการทำลายความรู้สึกของผู้ฟังว่าตนมีความสามารถได้ ส่วนผู้ที่ถูกชักจูงว่าตนไม่มีกิจกรรมที่ทำหายและล้มเลิกการกระทำเร็วเมื่อพบอุปสรรค

4. สภาวะทางร่างกาย (Physiological State) บุคคลมักจะใช้ข้อมูลด้านสภาวะทางร่างกายในการตัดสินใจลดความสามารถของตน เช่น การตื่นเต้นมากเกินไปจะทำให้กิจกรรมได้ไม่ดี บุคคลจะคาดหวังว่าตนทำได้สำเร็จเมื่อสภาวะทางกายไม่ปั่นป่วนหรือเครียด การฝึกบุคคลลดสภาวะกระตุ้นทาง

อารมณ์ลงได้จะช่วยเพิ่มความเชื่อในความสามารถของตน และช่วยเพิ่มผลการปฏิบัติงาน ภาวะทางกายที่กล่าวถึงยังรวมถึงความอ่อนล้า เหนื่อยหอบ ความเจ็บปวดด้วย

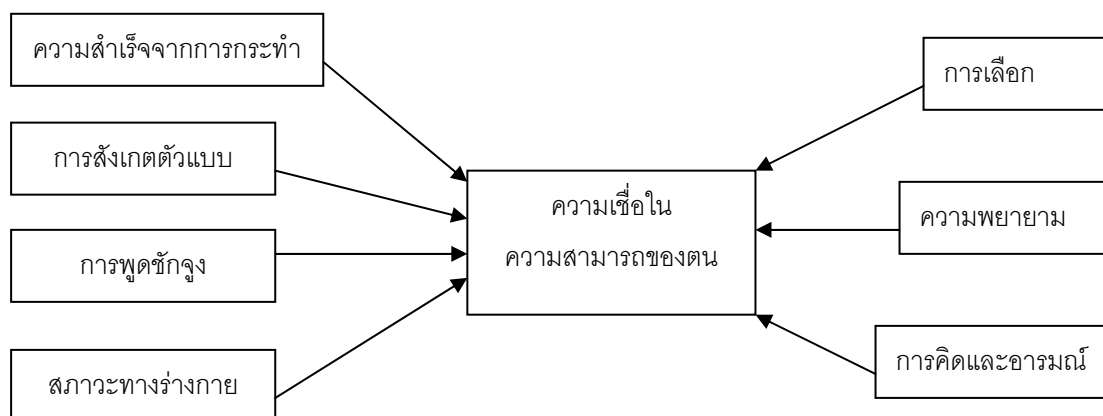
ขนิษฐา สุวรรณนิตย์ (2533 : 5 – 11) ได้สรุปปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนไว้ ดังนี้

1. การที่บุคคลทำงานแล้ว ได้รับความสำเร็จหลายครั้งจะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถและพัฒนาเกี่ยวกับความคาดหวังในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลมีความพยายามในการเรียนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น
2. การที่บุคคลมีประสบการณ์มาอย่างไร ก็จะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนที่บุคคลได้รับ
3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับความเชื่อในความสามารถของตน
4. การที่ครูและเพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนดังนั้นจึงสามารถที่จะพูดชักจูงนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถได้
5. ความวิตกกังวล จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคล โดยบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำจะเอาใจใส่ต่องานที่ทำ มีความพยายามและความอดทนในการทำงาน จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานได้สำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง
6. การที่บุคคลสามารถทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพบุคคลที่มีทักษะในการเรียนก็มักจะทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนได้สำเร็จ ทำให้เขาคิดว่าตนเองมีความสามารถ และเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น
7. การตั้งเป้าหมายในการเรียนซึ่งถ้าผู้เรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จะทำให้เกิดแรงจูงใจมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำให้สำเร็จได้

จากการกล่าวถึงปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย ของความเชื่อในความสามารถของตนเอง ของแบนดูรา (Bandura) นั้น เพื่อให้มองเห็นภาพรวมได้ชัดเจนขึ้น เบทซ์ (Betz. 1992 : 23) ได้เสนอรูปภาพของความเชื่อในความสามารถของตนของแบนดูรา (Bandura) ไว้ดังภาพประกอบ 7 ซึ่งจากภาพได้แสดงถึงการพัฒนาความเชื่อในความสามารถของมนุษย์โดยผ่านจาก 4 ปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งได้แสดงไว้ในด้านซ้ายมือของภาพ ซึ่งจะเกิดขึ้นก่อนความเชื่อในความสามารถของตน ส่วนผลที่เกิดขึ้นภายหลังความเชื่อในความสามารถของตนจะแสดงไว้ในด้านขวาของภาพ ซึ่งจะเป็นลักษณะของพฤติกรรมซึ่งปฏิบัติงานที่ยากหรือง่ายและความพยายามหรือความคงทนในการเผชิญหน้ากับอุปสรรค ซึ่งในส่วนที่เกิดขึ้นภายหลังนี้จะมีความสำคัญมากเพราะจะทำให้สามารถตั้งสมมติฐานของพฤติกรรมนั้นๆ ได้

ที่มาของความเชื่อในความสามารถของตน

พฤติกรรม

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งความเชื่อในความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม

ที่มา : Betz. (1992). *The Career Development Quarterly*.p.23.

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในความสามารถของตนกับพฤติกรรมของบุคคล แบนดูรา (Bandura) เชื่อว่าความเชื่อในความสามารถของตนมีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำของบุคคล มีผลต่อการเลือกกิจกรรม การใช้ความพยายาม ความอดทนในการทำงาน การคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคล บุคคล 2 คนอาจมีความสามารถไม่แตกต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่า คน 2 คนนี้มีความเชื่อในความสามารถที่แตกต่างกันในคนคนเดียวก็เช่นกัน ถ้าความเชื่อในความสามารถของตนในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกัน แบนดูรา (Bandura) เห็นว่าความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับความเชื่อในความสามารถนั้นออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุทิศหาจะไม่ท้อถอยง่าย และประสบความสำเร็จในที่สุด

โยเดอร์ และพรอคเตอร์ (Yoder ; & Proctor. 1988 : 35) ได้สรุปพฤติกรรมของบุคคลผู้เชื่อในความสามารถของตน ไว้ดังนี้

1. แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจปราศจากความเกรงกลัวผู้ใด
2. ยึดถือความเชื่อของตนเองอย่างมั่นคง
3. เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ง่าย
4. มีความคล่องตัวสูง มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
6. รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยปราศจากการลังเล

7. คาดหวังว่าจะได้เป็นผู้นำในบางโอกาส

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 4) ได้สรุปพฤติกรรมของบุคคลผู้มีความเชื่อในความสามารถของตน ว่าสามารถแสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าแสดงความสามารถของตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย
2. การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตน การทำงานประสบผลสำเร็จ การมีความเพียรพยายาม
3. การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง การตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
4. การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด
5. การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือแก่หมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนจะต้องมั่นใจในการกระทำของตนเอง กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ สามารถพึ่งตนเองได้ และแก้ปัญหาได้ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

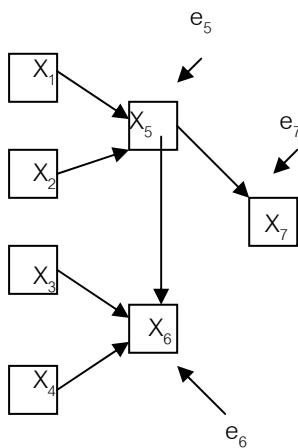
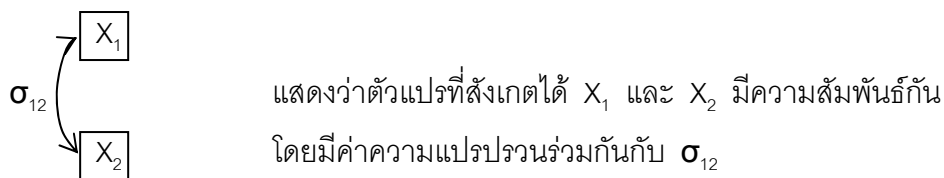
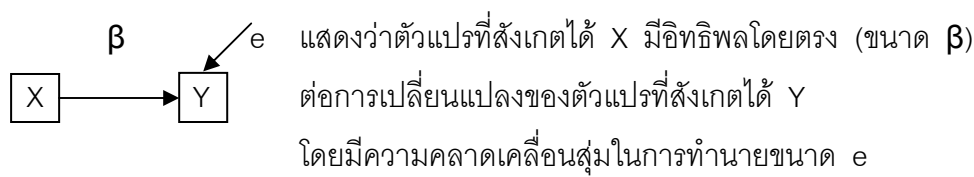
1.7 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล

ศิริชัย กาญจนวาสี (2532 : 3) ได้จัดประเภทของโมเดลเชิงสาเหตุ จำแนกประเภทอย่างกว้างๆ ได้ 2 ประเภทดังนี้

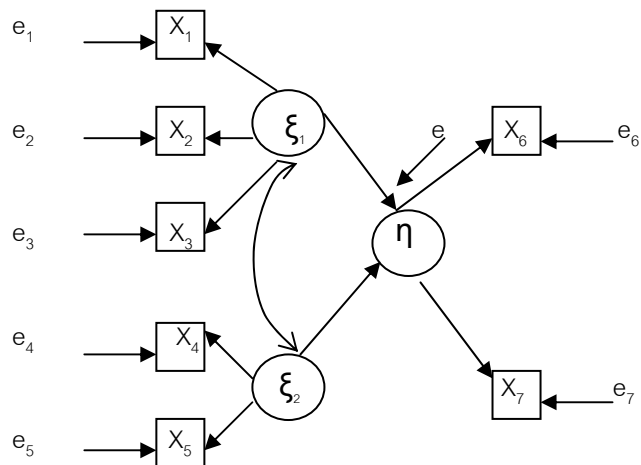
1. Manifest variable models V.S. Latent variable model เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์สาเหตุระหว่างตัวแปรโดยสมมติว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สามารถสังเกตได้โดยตรง (observable) โมเดลนี้เป็นที่รู้จักกันดี และใช้กันอย่างแพร่หลายในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เช่น Multiple regression, Path analysis เป็นต้น Latent variable model เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่เชื่อว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อชุดของตัวแปรที่สามารถสังเกตได้และวัดค่าได้ วิธีการที่รู้จักกันแพร่หลายในการศึกษาตัวแปรแฝง คือ การวิเคราะห์ประกอบ (factor analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาองค์ประกอบร่วมจากความสัมพันธ์ของชุดของตัวแปรที่สังเกตได้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในโมเดลเชิงสาเหตุ

	(สี่เหลี่ยม)	แทน	ตัวแปรที่สามารถสังเกตได้
	(วงกลม)	แทน	ตัวแปรแฝง หรือองค์ประกอบ
	(ลูกศรตรงทางเดียว)	แทน	ตัวแปรที่ปลายลูกศร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงต่อตัวแปรที่หัวลูกศร
	(ลูกศรโค้งสองทาง)	แทน	ตัวแปรที่ปลายลูกศรทั้งสองข้างมีความสัมพันธ์กัน

(a)

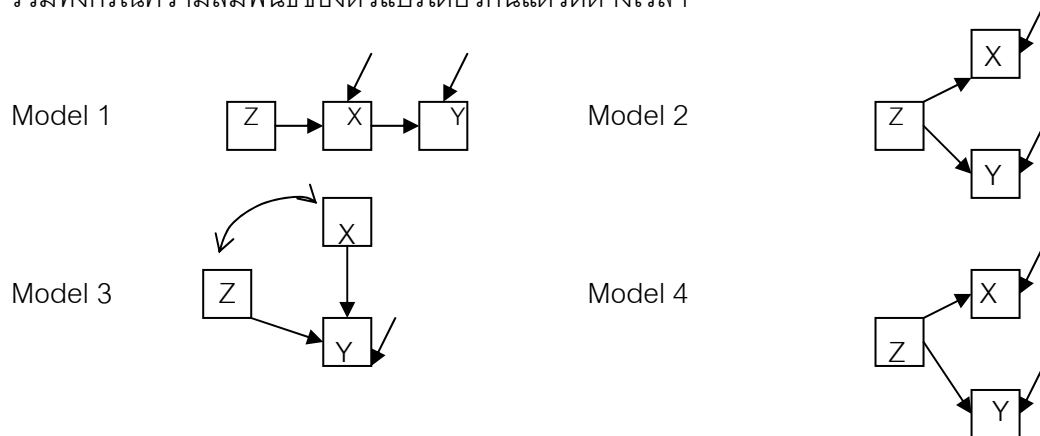

(b)

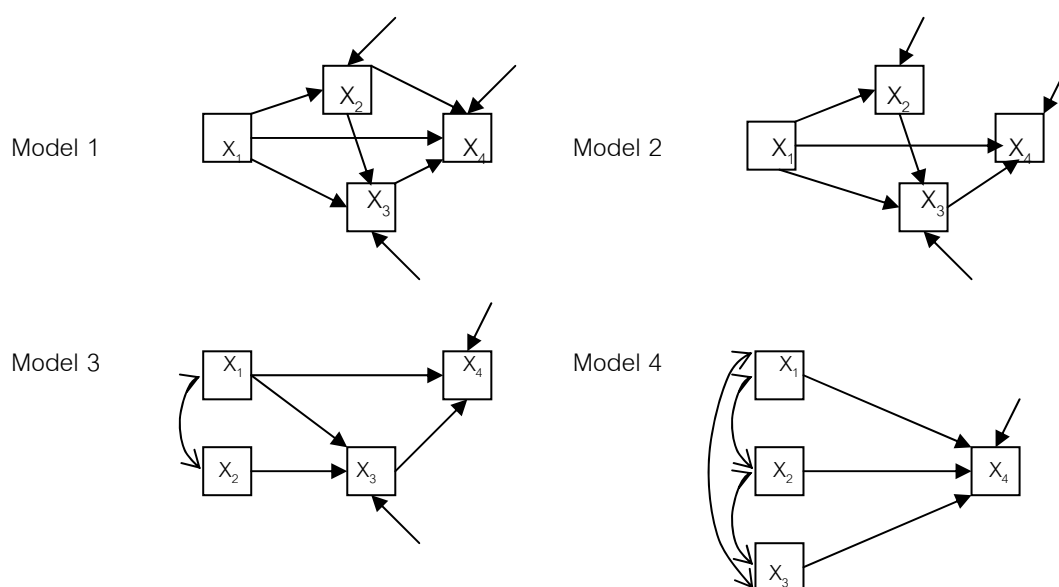
ภาพประกอบ 8 (a) Manifest variable model ของตัวแปรที่สังเกตได้ 7 ตัว ภาพประกอบ 8 (b) Latent variable model ของตัวแปรแฝง 3 ตัว

2. Recursive models V.S. Non-recursive model

Recursive models เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยทิศทางของการเป็นสาเหตุเป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอด 'ไม่มีความสัมพันธ์ชนิดผกผันหรือย้อนกลับ รวมทั้งกรณีความสัมพันธ์ของตัวแปรเดียวกันแต่วัดต่างเวลา

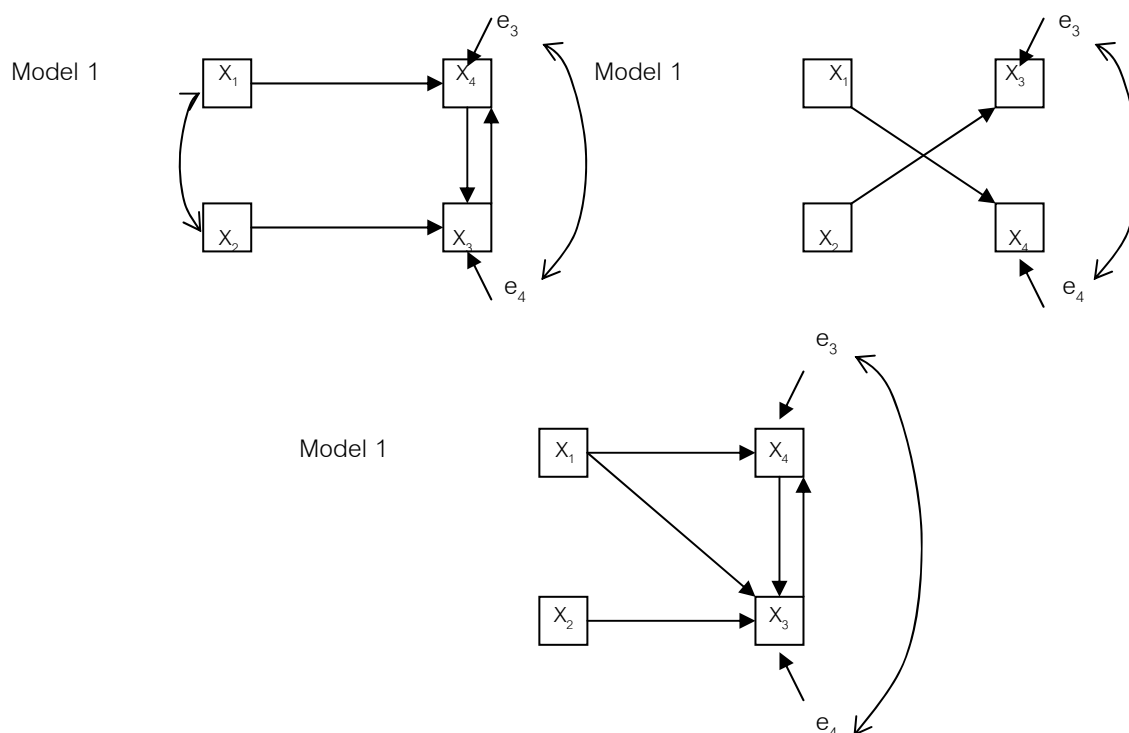

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปรที่สังเกตได้โดยตรงแบบ Recursive model

ภาพประกอบ 10 ความสัมพันธ์ระหว่าง 4 ตัวแปรที่สังเกตได้โดยตรงแบบ Recursive model

Non-recursive models เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยทิศทางของการเป็นสาเหตุระหว่างตัวแปรอย่างน้อยคู่ใดคู่หนึ่งมีทิศทางผกผันหรือย้อนกลับ หรือมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 แบบ Non-recursive model

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2537:14) ได้กล่าวถึง แบบจำลอง (Path Diagram or Theoretical Path Model) เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลระหว่างตัวแปรนักวิจัยที่จะใช้เทคนิค Path Analysis ต้องเริ่มต้นจากการสร้างแบบจำลองตามทฤษฎี แนวคิด หรือผลการวิจัยต่างๆ ซึ่งมีเหตุผลน่าเชื่อถือว่าตัวแปรอิสระนั้นเป็นสาเหตุตัวแปรตาม นั่นคือนักวิจัยจะต้องถ้อยกรอบความคิดทางทฤษฎีออกมาเป็นกรอบแนวคิด ในระดับปฏิบัติการให้เห็นว่ามีตัวแปรใดบ้างที่อยู่ในความสนใจ และมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรเป็นอย่างไร แบบจำลองนี้จะต้องมีการจัดลำดับเวลาและความสำคัญของตัวแปร แล้วประมวลออกมาเป็นแบบจำลองหรือรูปแบบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดเข้าด้วยกัน แบบจำลองนี้มีได้ 2 แบบ คือ

ก. แบบจำลองที่ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีผลไปในทิศทางเดียวกันไม่มีผลย้อนกลับ (recursive models) หรือตัวแปรตัวหนึ่งเป็นสาเหตุของอีกตัวแปรหนึ่งได้ แต่ตัวแปรหลังจะเป็นสาเหตุของตัวแปรแรกไม่ได้

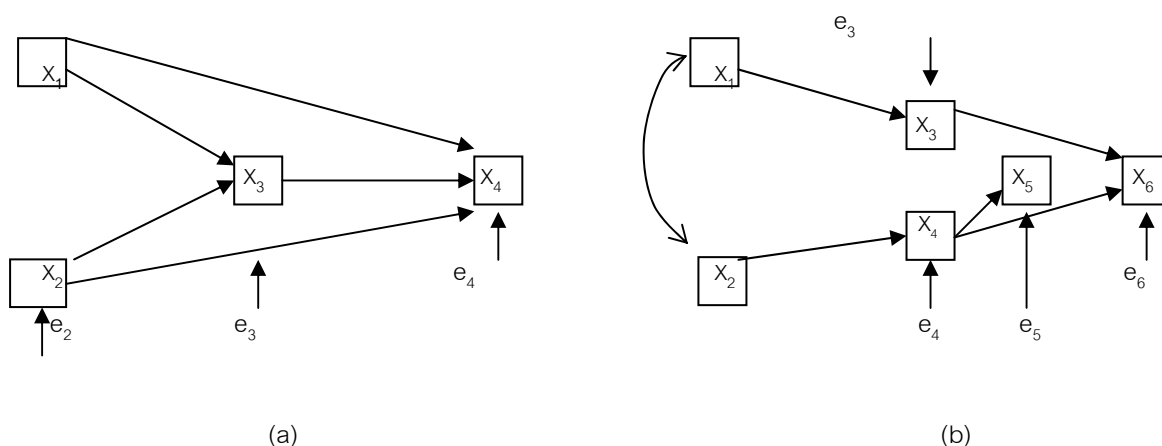
ข. แบบจำลองที่มีความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีผลย้อนกลับ (non-recursive model) นั่นคือ ตัวแปรแต่ละตัวอาจเป็นสาเหตุของกันและกันได้สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลในทิศทางเดียวกันหรือแบบ Recursive model โดยมีภาพประกอบข้างล่างนี้

รายละเอียดของที่มาของการโยงเส้นทาง Path Analysis จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2537 : 17)

- แทน ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรโดยตัวแปรที่อยู่ต้น
 ↳ ลูกศรเป็นสาเหตุตัวแปรที่อยู่ปลายลูกศรเป็นผล
 แทน ความสัมพันธ์แบบธรรมชาติระหว่างตัวแปรซึ่งไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลและนักวิจัยไม่ต้องการศึกษา
 e แทน ตัวแปรแทรกซ้อนที่นักวิจัยไม่ได้สนใจศึกษาและ/หรือความคลาดเคลื่อนอื่นๆ หรือเป็นตัวแปรส่วนที่เหลือ (residual variables)

แบบ Recursive model

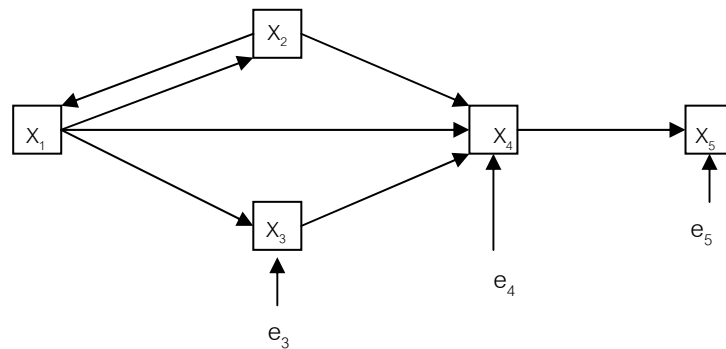

ภาพประกอบ 12 (a) และ(b) ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลในทิศทางเดียวกัน

ภาพประกอบ 12 (a) ตัวแปร 1 เป็นสาเหตุผ่าน (mediate causes) กล่าวคือ ตัวแปรที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอก (exogenous variables) มีผลโดยตรงต่อตัวแปร 3 และ 4 นอกจากนี้ตัวแปรที่ 1 ยังมีผลโดยตรงต่อตัวแปร 2 ซึ่งมีผลต่อตัวแปร 3 ด้วยการที่ตัวแปร 2 มีผลต่อ ตัวแปรที่ 3 นั้น เป็นผลทางอ้อมของตัวแปร 1 ที่กระทำผ่านตัวแปร 2

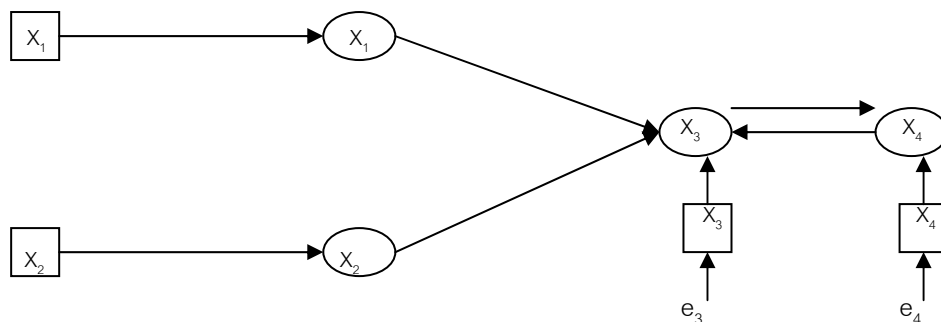
ภาพประกอบ 12 (b) ตัวแปรที่ 1 และ 2 เป็นตัวแปรภายนอก (exogenous variables) ที่สัมพันธ์กัน (correlated cause) โดยผลของตัวแปร 1 ที่มีต่อตัวแปร 3 จะประกอบด้วยผลทางตรงและผลทางอ้อม กล่าวคือ ผลทางตรงเกิดจากตัวแปร 1 ส่งผลโดยตรงต่อตัวแปร 3 และผลทางอ้อมเกิดจากสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 1 กับ ตัวแปร 2 ซึ่งเป็นต้นเหตุของตัวแปร 1 กับ ตัวแปร 2 ซึ่งเป็นสาเหตุของตัวแปร 3 และตัวแปร 1 และ 2 ที่สัมพันธ์กันนี้ก็มีผลทางตรงและทางอ้อมกับตัวแปร 4

แบบ Non-recursive model

ภาพประกอบ 13 (a) ความสัมพันธ์ตัวแปรแบบย้อนกลับ

จากภาพประกอบ 13 (a) ตัวแปร 1 และตัวแปร 2 เป็น exogenous variable ที่สัมพันธ์เชิงเหตุผลกัน มีตัวแปร 3 และตัวแปร 4 เป็นตัวแปรคั่นกลาง มีตัวแปร 3 ตัวแปร 4 เป็นตัวแปร exogenous variable

ภาพประกอบ 13 (b) ความสัมพันธ์ตัวแปรแบบย้อนกลับ แบบมีตัวแปรแฝง

จากภาพประกอบ 13 (b) ตัวแปรที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมเป็นตัวแปรที่สามารถวัดได้โดยทันที ส่วนตัวแปรที่อยู่ในวงกลมเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้โดยทันทีหรือเป็นตัวแปรแฝง (latent variable) ตัวแปร 1 และ ตัวแปร 2 เป็น exogenous variable ที่สัมพันธ์กัน โดยผลของตัวแปร 1 มีต่อตัวแปร 3 จะประกอบด้วยผลทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือผลทางตรงเกิดจากตัวแปร 1 ส่งผลโดยตรงต่อตัวแปร 3 และผลทางอ้อมเกิดจากสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 1 กับ ตัวแปร 2 ซึ่งเป็นต้นเหตุของตัวแปร 3 และตัวแปร 1 และ 2 ที่สัมพันธ์กันที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมกับตัวแปร 4

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2537 : 17 – 21)

ข้อตกลงเบื้องต้นของ Path Analysis เพคเฮาเซอร์ (Pedhazur. 1982 : 582)

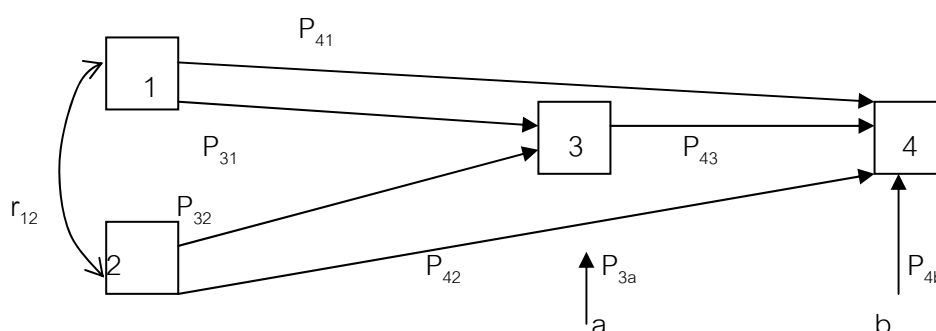
1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆในแบบแผนเป็นเส้นตรงและเชิงบวก
2. ความคลาดเคลื่อนของการวัดของตัวแปรต่างๆไม่มีความสัมพันธ์กัน
3. เหตุผลในแผนภาพเป็นเหตุผลทางเดียวเท่านั้น
4. ระดับการวัดของตัวแปรเป็นอันตรภาคชั้น
5. ตัวแปรไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด

เพคเฮาเซอร์ (Pedhazur, 1982 : 581) ได้กล่าวถึงแผนภาพ Path Analysis ว่าแม้จะไม่มี ความสำคัญในการวิเคราะห์ แต่เป็นกลไกในการใช้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ต่างๆ ที่บ่งบอกถึงระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน ตัวแปรภายนอกดังแผนภาพ 14 จะไม่ นำมาพิจารณาในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันเองแบบธรรมดา ตัวแปรภายในจะเป็นตัวแปร ที่มีความสำคัญในระบบโครงสร้างของแผนภาพ Path ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร

ตัวแปรที่ 1 และ 2 ตามแผนภาพ 14 เป็นตัวแปรภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ภายนอกเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันแบบธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยไม่สนใจในการนำมาวิเคราะห์เชิงสาเหตุ เป็นความสัมพันธ์ที่แทนด้วยสัญลักษณ์ r_{12}

ตัวแปรที่ 3 และ 4 ตามแผนภาพ 14 เป็นตัวแปรภายใน ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุต่อตัวแปรตาม ระหว่างเส้นทาง 2 เส้นทางจากตัวแปร 1 และตัวแปร 2 ส่งผลไปยังตัวแปร 3 ซึ่งมีตัวแปร 3 เป็นตัวแปรตามบนตัวแปร 1 และตัวแปร 2

การนำเสนอในแผนภาพนี้ จะเป็นรูปแบบ recursive models สำหรับตัวแปรภายในเท่ากับ เป็นตัวแปรตามที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ตัวแปร 3 เป็นตัวแปรตามบนตัวแปร 1 และ ตัวแปร 2 ที่มีความสัมพันธ์ส่งผลตัวแปร 4 โดยมีอิทธิพลทางอ้อม สำหรับในแผนภาพ 14 มีค่า a และ b เป็นค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปร

ภาพประกอบ 14 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis Model)

1.7.1 การวิเคราะห์หาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

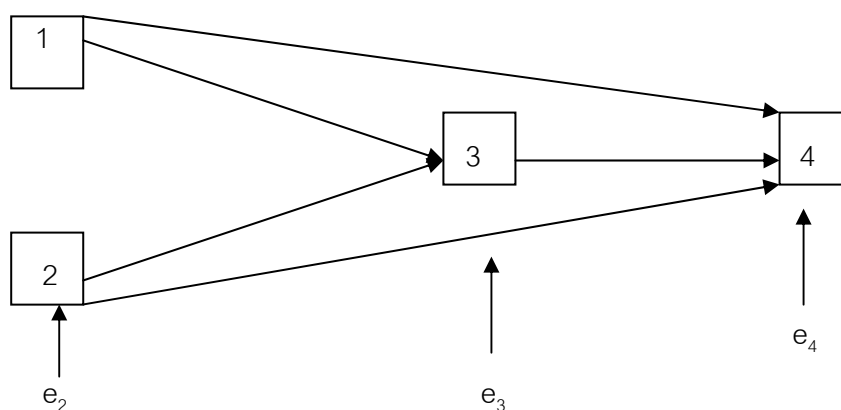
1.7.1.1 การคำนวณหาค่า Path Coefficient

โดยทั่วไปการคำนวณหา Path Coefficient จะใช้วิธีของดันแคน(Duncan) ซึ่งมีแนวทางในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองดังนี้ (Pedhazur.1982 : 588)

1. ตัวแปรภายในแต่ละตัวในแบบจำลองแสดงได้ด้วยสมการหนึ่งซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อตัวแปรนั้นกับพจน์ของความคลาดเคลื่อน (error term) หรือตัวแปรที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในแบบจำลองนั้น (residual variable)

2. ในแต่ละตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการตามที่ระบุในข้อ 1 จะมีค่า path Coefficient บ่งชี้ปริมาณความเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับตัวแปรตามซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณของตัวแปรอิสระในแต่ละหน่วย

3. ตัวแปรภายนอกแสดงให้เห็นแต่พจน์ของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือซึ่งไม่ได้นำมาพิจารณาในแบบจำลองเท่านั้น นิยมใช้สัญลักษณ์ e หรือ u แสดงส่วนพจน์ที่เหลือนี้

ภาพประกอบ 15 ตัวแปรภายในและตัวแปรภายนอกและความคลาดเคลื่อน

จากภาพประกอบ 15 จะสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรทั้ง 4 ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Z_1 = e_1 \text{ _____ (1)}$$

$$Z_2 = P_{21} Z_1 + e_2 \text{ _____ (2)}$$

$$Z_3 = P_{31} Z_1 + P_{32} Z_2 + e_3 \text{ _____ (3)}$$

$$Z_4 = P_{41} Z_1 + P_{42} Z_2 + P_{43} Z_3 + e_4 \text{ _____ (4)}$$

ตัวแปรที่ 1 คือ ตัวแปรภายนอกและมีค่าความคลาดเคลื่อนคือ e_1 ตัวแปรที่ 2 เป็นตัวตามบนตัวแปรที่ 1 และบนความคลาดเคลื่อน e_2 ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอกที่มีผลต่อตัวแปรที่ 2 การคำนวณถ้าวางต้นจะเป็นรูปของ recursive ค่าสัมประสิทธิ์จะมีค่าเท่ากับ 0

$$Z_1 = e_1 + 0_{12} + Z_2 + 0_{13} + Z_3 + 0_{14} + Z_4$$

ในแต่ละความคลาดเคลื่อนจะไม่สัมพันธ์กับตัวแปรที่คำนวณซึ่งเป็นข้อตกลงที่ความคลาดเคลื่อนไม่มีส่วนสัมพันธ์กับตัวแปรของมันเอง สถานการณ์สำหรับการวิเคราะห์ Path Analysis มีรูปแบบในรูปของ β เป็นค่าประสิทธิ์สัมพันธ์ถดถอย

กระบวนการในการคำนวณ Path Coefficient เริ่มจากการหาค่า P_{21} ซึ่งเป็นค่าที่แสดงผลของตัวแปร 1 ที่มีต่อ ตัวแปร 2 ด้วยการใส่สูตร

$$r_{12} = \frac{1}{N} \sum Z_1 Z_2$$

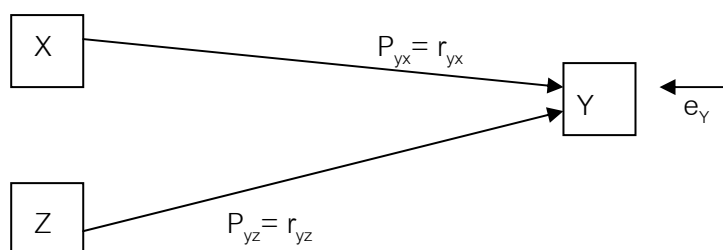
นำค่า Z_2 จากสมการที่ (2) มาแทนค่าในสูตร จะได้

$$r_{12} = \frac{1}{N} \sum Z_1 (P_{21}Z_1 + e_2)$$

$$r_{12} = P_{21} \sum \frac{Z_1 Z_1}{N} + \sum \frac{Z_1 e_2}{N}$$

ดังนั้น $r_{12} = P_{21} \frac{\sum Z_1^2}{N} + \frac{\sum Z_1 e_2}{N}$ (5)

จากภาพประกอบ 15 ตัวแปรอิสระจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากกว่า 1 ตัวโดยตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรสาเหตุ

ภาพประกอบ 16 ความสัมพันธ์ค่า Path Coefficient

จากภาพประกอบ 16 ตัวแปร X และ Y เป็นตัวแปรอิสระ เท่ากับเป็นสาเหตุของ Y ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสับสคริป Path Coefficient $P_{yx} = r_{yx}$ และ $P_{yz} = r_{yz}$

การคำนวณค่า Path Coefficient ระหว่างตัวแปรที่เหลือ (e) แต่ละตัว ซึ่งส่งผลต่อตัวแปรอิสระตัวหนึ่งๆไม่สามารถหาได้โดยตรงเพราะตัวแปรที่เหลือเป็นตัวแปรที่ไม่ได้วัด หรือไม่นำมาพิจารณาในระบบของแบบจำลองคำนวณหา P_{ye} อาศัยข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าตัวแปรที่เหลือแต่ละตัว ต้องไม่สัมพันธ์กันเองและไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่อยู่ก่อนหน้านี้ ดังนั้นถ้าจะหา residual path coefficient ของ e_2 ตัวแปร 2 ก็จะสามารถทำอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร 2 กับพจน์ที่ กับเหลือ (e) และค่า Path Coefficient จะเท่ากับ $\sqrt{1 - r_{12}^2}$ ดังนั้น ความแปรปรวนของตัวแปร 2 ที่อธิบายได้ด้วย e_2 จึงเท่ากับ $1 - r_{12}^2$ ซึ่งเป็นค่ายกกำลังสองของค่า Path Coefficient (หรือ ค่าเบต้า : β) ของตัวแปร 1 และ e_2 ตามลำดับ หรืออาจแสดงให้เห็นว่าระบบ recursive หนึ่งๆ ค่า Path Coefficient จากตัวแปรที่ไม่ได้วัด (residual path coefficient) ที่มีต่อตัวแปรภายใน j ย่อมเท่ากับ $\sqrt{1 - r_{j12\dots i}^2}$ โดยที่ $r_{j12\dots i}^2$ เป็นค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองของตัวแปรภายใน j กับตัวแปร 1,2,...,i ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปร j

คำนวณหา P_{31} และ P_{32} เนื่องจากตัวแปร 3 เป็นผลจากตัวแปร 1 และ 2 ซึ่งไม่เป็นอิสระ $P_{yx} = r_{yx}$ ต่อกันเพราะตัวแปร 2 เป็นตัวแปรตามของตัวแปร 1 นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรตามที่เนื่องจาก e_2 ด้วย โดยอาศัยสูตรจะได้ว่า

$$r_{13} = \frac{1}{N} \sum Z_1 Z_2$$

นำสมการที่ (3) มาแทนค่า และตัด e_3 ออก จะได้

$$r_{13} = \frac{1}{N} \sum Z_1 (P_{31}Z_1 + P_{32}Z_2)$$

$$r_{13} = \frac{P_{31} \sum Z_1^2}{N} + P_{32} \frac{\sum Z_1 Z_2}{N}$$

$$r_{13} = \frac{P_{31} + P_{32}r_{12}}{1} \quad (6)$$

$$\text{ทำนองเดียวกัน } r_{23} = \frac{P_{31} + r_{12} + P_{32}}{1} \quad (7)$$

ตัวแปรที่ 4 ในภาพประกอบ 15 เราสังเกตถึงความจำเป็นในการคำนวณในตัวแปร 3 ตัว ที่ขึ้นถึงผลกระทบของตัวแปร 1, 2, 3 บนตัวแปร 4 ซึ่ง 3 ตัวแปรเป็นโครงสร้างดังนี้ (Pedhazur. 1982 : 587)

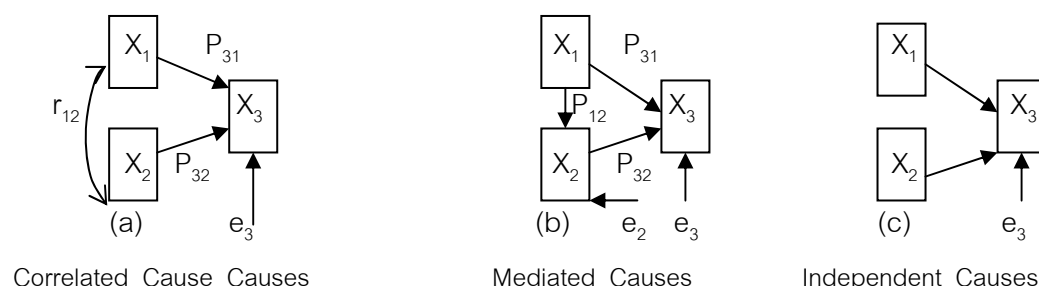
$$\begin{aligned}
 r_{14} &= \frac{1}{N} \sum Z_1 Z_4 \\
 r_{14} &= \frac{1}{N} \sum Z_1 (P_{41}Z_1 + P_{42}Z_2 + P_{43}Z_3) \\
 r_{13} &= \frac{P_{31} \sum Z_1^2}{N} + \frac{P_{42} \sum Z_1 Z_2}{N} + \frac{P_{43} \sum Z_1 Z_3}{N} \\
 r_{13} &= \frac{P_{41} + P_{42}r_{12} + P_{43}r_{13}}{P_{41} + P_{42} + P_{43} + r_{12} + r_{13}} \quad (6)
 \end{aligned}$$

การคำนวณตัวแปรที่เหลือ 2 ตัวจะมีการคำนวณคล้ายข้างต้น

$$\begin{aligned}
 R_{24} &= P_{41} + r_{12} + P_{42} + P_{43}r_{23} \\
 r_{34} &= P_{41} + r_{13} + P_{42} + r_{23} + P_{43}
 \end{aligned}$$

1.7.2 ส่วนประกอบของสหสัมพันธ์ (The Decomposition of Correlation)

แบบจำลองเชิงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เราสามารถที่จะแบ่งส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรภายใน หรือระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรภายใน หรือระหว่างตัวแปรภายในด้วยกัน (Pedhazur. 1982 : 588 - 589)

Correlated Cause Causes

Mediated Causes

Independent Causes

ภาพประกอบ 17 ส่วนประกอบของสหสัมพันธ์

จากภาพประกอบที่ 17 (a) ตัวแปรที่ 1 และ 2 เป็นตัวแปรภายนอก ตัวแปร 3 เป็นตัวแปรภายในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกจะไม่นำมาพิจารณา แต่จะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 1 กับ 3 ซึ่งพบว่าประกอบด้วยผลจาก 2 ส่วน คือ ผลทางตรง (direct effect) จากตัวแปร 1 กับตัวแปร 3 และผลที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 1 กับ 2 ผลกระทบรวม หรือสัมประสิทธิ์ผลกระทบของตัวแปรที่ 1 บนตัวแปรที่ 3 คือ r_{13} ออวิทเฮาเซอร์ (Alwin ; & Hauser. 1975 : 46) สอดคล้องกับ ดันแคน (Duncan. 1975 : 41) และแมคโดนัลท์ (MacDonald. 1979 : 295) ตัวแปร 1 และตัวแปร 2 เป็นตัวแปรภายนอก ภาพประกอบ (b) มีตัวแปรที่ 1 เป็นตัวแปรภายนอก และตัวแปร 2 และ 3 เป็นตัวแปรภายใน ผลที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 1 กับ 2 และ 3 ประกอบด้วยผลทางตรงของตัวแปร 1 กับตัวแปร 3 และผลจากตัวแปร 1 ส่งผลตัวแปร 2

ซึ่งไม่มีผลต่อตัวแปร 3 ตัวแปร 2 จึงเป็นทางผ่านไปสู่อันที่ 3 เรียกว่าทางอ้อม (Indirect effect) ผลที่เกิดจากการรวมความสัมพันธ์ทั้งโดยตรงและทางอ้อมนี้เรียกว่า ผลรวม (Total effect) ภาพประกอบ (c) เป็นแบบจำลองที่เกิดจากสาเหตุที่เป็นอิสระต่อกัน ซึ่งในกรณีนี้ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลทางตรงเพียงประการเดียว ดังนั้น r_{13} ในภาพจะเป็นผลทางตรงของตัวแปร 1 ที่มีต่อตัวแปร 3 หรือ P_{31} และ r_{23} ก็เป็นผลทางตรงของตัวแปร 2 ที่มีต่อตัวแปร 3 หรือ P_{32}

สรุปโดยรวม สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อาจแบ่งส่วนประกอบออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางตรง (Direct Effect - DE)
2. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect - IE)
3. ผลจากสหสัมพันธ์ไร้วิเคราะห์ (Unanalyzed - U) ที่เกิดจากสาเหตุที่มีความสัมพันธ์กัน

4. ผลความสัมพันธ์หลอก (Spurious-S) เนื่องจากสาเหตุร่วม ผลรวมของ DE และ IE ก็คือ total effect หรือ effect coefficient ฟอกซ์ (Fox 1980 : 28 citing Pedhazur. 1982 : 589) กล่าวถึงผลรวม U และ S ว่าเป็นส่วนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ไม่ใช่สาเหตุ (non causal part of the correlation coefficient) และจากที่กล่าวมาข้างต้นสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเหตุการณ์ต่างๆ ไม่จำเป็นจะต้องประกอบด้วยสหสัมพันธ์ของทั้งสี่ส่วนดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้นว่าสหสัมพันธ์หลอกๆ (spurious) นั้นอาจจะพบว่าจะเกิดขึ้นในระหว่างตัวแปรภายใน ส่วนสหสัมพันธ์ไร้วิเคราะห์ (unanalyze) อาจจะพบว่าจะเกิดขึ้นระหว่างตัวแปรภายนอก ยิ่งไปกว่านั้นบางตัวแปรอาจเกิดเพียงความสัมพันธ์ทางอ้อมกับตัวแปรอื่นเท่านั้น

1.7.3 ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิค Path Analysis (จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. 2537 : 101 -104)

ข้อดี

1. เทคนิคนี้เป็นเทคนิคทางสถิติที่มีประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเฉพาะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนจะทำให้ยิ่งง่าย สะดวก และประหยัดเวลาและทุน
2. เทคนิคนี้เป็นวิธีการที่นำเอาทฤษฎีเข้ามาร่วมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรง แทนการวิเคราะห์ข้อมูลแยกกันกับทฤษฎี เพราะเทคนิคนี้บังคับให้ต้องสร้างแบบจำลองแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรโดย อาศัยทฤษฎีเป็นพื้นฐานอย่างชัดเจนจนทำให้การอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นไปได้อย่างมีเหตุมีผล จึงเป็นการตรวจสอบและสร้างทฤษฎีอีกด้วย
3. เทคนิคนี้บังคับให้นักวิจัยระบุลำดับ ตำแหน่งก่อนหลังของตัวแปรและความเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งหลายให้ชัดเจน ไม่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัว

แปรตามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อกันและกันด้วย ทำให้เกิดความมั่นใจในปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังศึกษาอยู่นั้น ข้อมูลที่ได้จึงมีคุณค่ามากกว่าการศึกษาเพียงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยไม่ได้มีการพิจารณาความชัดเจนที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปร

4. เทคนิคนี้ทำให้สามารถหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม ผลรวมที่เกิดขึ้นจากขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้ ผู้วิจัยสามารถจะนำมาใช้เปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรระหว่างคู่ต่างๆได้ต่อไป

5. เทคนิคนี้ยังสามารถแยกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่หนึ่งๆ ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบธรรมดาและความสัมพันธ์แบบซับซ้อน สำหรับความสัมพันธ์แบบซับซ้อนยังสามารถแยกออกเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม ความสัมพันธ์ไว้วิเคราะห์ และความสัมพันธ์ปลอมด้วยการแยกความสัมพันธ์ออกเป็นส่วนย่อยต่างๆ เช่นนี้ไม่อาจทำได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอื่นๆ ทำให้สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ละเอียดและลึกซึ้งกว่าเทคนิคแบบอื่น

6. เทคนิคนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานในลักษณะต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน แทนการแยกทดสอบแต่ละสมมติฐานออกจากกัน

ข้อจำกัด

1. Path Analysis ไม่ใช่สิ่งที่พิสูจน์ว่าสิ่งใดเป็นสาเหตุ และสิ่งใดเป็นผลอย่างแท้จริง ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่แสดงในแบบจำลองเป็นเพียงสิ่งที่ผู้วิเคราะห์คิดขึ้นมาเท่านั้นแบบจำลองจะถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้วิเคราะห์ว่าสามารถศึกษาได้กว้างขวาง และลึกซึ้งเพียงใด มีความชัดเจน ความเข้าใจ ความรอบรู้ในปรากฏการณ์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพียงใด มีความสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลโดยอาศัยความรู้ในปรากฏการณ์และทฤษฎีที่น่าเชื่อถือเพียงใด

2. การแปลความหมายผลการวิเคราะห์จะต้องมีทฤษฎีสนับสนุนเสมอ หากไม่มีทฤษฎีสนับสนุนก็ไม่สามารถแปลความหมายได้

3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มีผลต่อค่าสหสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ถ้าน้อยเกินไปจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูง

4. มักพบว่าทฤษฎีในทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ไม่ค่อยมีความมั่นคง ซึ่งก็จะมีศักยภาพในการยืนยันทฤษฎีแตกต่างกันไป บางทฤษฎีอาจสามารถทนต่อการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีกว่าอีกทฤษฎี อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ยอมรับกันว่าทฤษฎีใดก็ตามที่ได้รับการตรวจสอบบ่อยครั้งย่อมเป็นที่เชื่อมั่นในความจริงที่ระบุตามทฤษฎีที่ได้รับการตรวจสอบ

5. การใช้เทคนิคนี้กับ recursive model ยังเป็นสิ่งที่อาจไม่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ในธรรมชาติเพราะตัวแปรต่างๆ ที่มีอยู่ในทางสังคมศาสตร์มักพบว่าส่งผลซึ่งกันและกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ พานิชสกุล (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค่านิยมในการพึ่งตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมและจำแนกตามองค์ประกอบที่ส่งผลต่อระดับค่านิยมทั้งสามด้าน มีค่านิยมในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับค่านิยมในการพึ่งตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพแวดล้อมทางครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. นักศึกษาผู้ใหญ่เพศชาย และนักศึกษาผู้ใหญ่เพศหญิง มีค่านิยมในการพึ่งตนเองแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกองค์ประกอบ

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมในการพึ่งตนเอง ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการทำงานร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีค่านิยมในการพึ่งตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกองค์ประกอบ

4. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกดขี่ มีค่านิยมในการพึ่งตนเอง ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการทำงานร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย มีค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และการทำงานร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกดขี่มีค่านิยมในการพึ่งตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกองค์ประกอบ

5. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และการทำงานร่วมกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมจิตร หอไธรรงค์ (2539 : 222) ศึกษาผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน ในด้านการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางจิตสังคม โดยศึกษา

กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาหลวง จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว – ช้า และแบบสอบถามวัดลักษณะทางชีวสังคม ซึ่งประกอบด้วย เพศ ลำดับการเกิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพ็ญศรี พุ่มเที่ยง (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียน ในด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง แต่การพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบเพศของนักเรียนและขนาดครอบครัวพบว่า นักเรียนหญิงมีบทบาทการพึ่งตนเองดีกว่านักเรียนชายด้านการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบความแตกต่างระหว่างขนาดครอบครัวกับการพึ่งตนเองของนักเรียน อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านสังคม และพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ และพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการพึ่งตนเอง

วรรณิ แกมเกตุ (2545 : 406, 417) ศึกษาโครงการ การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท ผลการศึกษาพบว่า สภาพการพึ่งตนเองของครอบครัวทางด้านจิตใจ หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวมีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาและมีความสามารถในการคิดวินิจฉัยผลกระทำของตนเองอยู่ในระดับมากมีความมั่นใจในตนเองสูง มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการประมาณตนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีจิตสำนึกในการพึ่งตนเองสูง และมีจิตสำนึกสาธารณะสูง ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องใกล้เคียงทุกภูมิภาค และในทุกมิติดังกล่าวข้างต้น มีเพียงความคิดริเริ่มในการสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพียงประเด็นเดียวที่หัวหน้าครอบครัวมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางทุกภูมิภาคสำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory factor analysis) โดยใช้โปรแกรมลิซเรล พบว่า โมเดลสมมติฐานวิจัยตามกรอบแนวคิดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คำนวณค่าดัชนีการประกอบของตัวแปรในโมเดลเกือบทุกตัวแปร (55 ตัวแปร จากทั้งหมด 58 ตัวแปร) มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่าตัวแปรในโมเดลทั้ง 55 ตัวแปร เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยตัวแปรดังกล่าวมีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบเป็นบวกอยู่ระหว่าง 0.10 ถึง 0.82 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการวินิจฉัยผลกระทำของตนเอง ความคิดริเริ่ม สร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน ภาวะความเป็นผู้นำของหัวหน้าครอบครัว ความสามารถในการ บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ความเข้มแข็งในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมภายในครอบครัวใน กิจกรรมชุมชน เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถในการ ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นความรับผิดชอบซึ่งตัวแปรเหล่านี้ เป็นตัวแปรบ่งชี้ด้านจิตในสังคมวัฒนธรรม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จิรวดี ชุมพล (2549 : 88 – 90) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการ ฟังตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ซึ่งศึกษาปัจจัย ดังนี้ ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพในครอบครัว ความเชื่อมั่นในตนเอง การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ด้านแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และด้านความเชื่อมั่น ในตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการฟังตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สันต์ชัย งามะนพ (2550 : 126) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับ ความสามารถในการฟังตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเชื่อในความสามารถของตน รูปแบบการสื่อสาร ทางบวกของผู้ปกครองสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สร้อยหาวาย พัดเงิน(2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับค่านิยมในการฟังตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพการแสดงตัว การรับรู้ความสามารถ ของตน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมในการฟังตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .671 ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมในการฟังตนเองได้ร้อยละ 45.1 ค่าน้ำหนักความสำคัญของ ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพการแสดงตน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยม ในการฟังตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อ ค่านิยมในการฟังตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพการแสดงตน และความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ.301, .298, และ .223 ตามลำดับส่วนการรับรู้ ความสามารถของตนและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อค่านิยมในการฟังตนเองอย่างไม่ มีนัยสำคัญ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 661) ได้ศึกษาพัฒนาการของเด็ก พบว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตย คือ ให้ความรัก เอาใจใส่และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง อารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเอง สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจส่วนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย จะทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ขาดความรู้สึกรอบรู้ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

เทย์เลอร์ (Taylor.1996 : 687 – 695) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการช่วยเหลือสนับสนุนของคนในครอบครัวการจัดการดูแลครอบครัวและการปรับตัวของวัยรุ่น ได้ทดสอบจากวัยรุ่นอเมริกันผิวดำอายุระหว่าง 14 – 19 ปี ผลปรากฏว่าการช่วยเหลือของคนในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองและระดับการเรียนรู้ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมต่อปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่น ส่วนการช่วยเหลือของคนในครอบครัวต่ำจะมีส่วนร่วมต่อสภาวะจิตใจของวัยรุ่นให้เกิดความทุกข์ความลำบากใจ

คิม (Kim. 1999 : Abstract) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและการรับรู้ความสามารถทางการเรียน ความมีศีลธรรม และการพึ่งตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยเกาหลี – อเมริกัน การศึกษาค้นคว้าเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แบ่งเป็น 4 ได้แก่ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย ส่วนลักษณะของการรับรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถทางการเรียน ความมีศีลธรรม และการพึ่งตนเองเป็นผลมาจากการเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนของวิทยาลัยเกาหลี – อเมริกัน 144 คนในพื้นที่ของลอสแอนเจลิส ซึ่งเป็นผู้ที่ลงทะเบียนเรียนภาษาเกาหลีด้วย ผู้เข้าร่วมทั้งหมดจะมีข้อมูลที่ได้จากการสำรวจประเมินรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และความสามารถในการรับรู้ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสำคัญระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู จะเป็นตัวชี้นำผลของความสัมพันธ์ของการรับรู้ของผู้เข้าร่วม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนอเมริกาเชื้อสายเกาหลีได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งผลที่ได้นี้ขัดแย้งกับผลที่ได้ก่อนหน้านี้ที่ระบุว่า เด็กเกาหลี – อเมริกัน หรือเด็กเอเชีย - อเมริกาจะถูกเลี้ยงดูโดยพ่อแม่ที่เป็นเผด็จการ ส่วนในด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กสามารถตัดสินใจได้เองหรือแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กเกาหลี – อเมริกา มีความสามารถทางการเรียนในระดับที่สูง เป็นคนมีศีลธรรม และการพึ่งตนเอง ในทางตรงกันข้าม กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่เป็นเผด็จการและปล่อยปละละเลย จะมีค่าเฉลี่ยสำคัญทางสถิติของการรับรู้ความสามารถทางการเรียน ศีลธรรมและการพึ่งตนเอง อยู่ในระดับต่ำกว่าครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สรุปว่าการอบรม

เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีส่วนทำให้เด็กเกิดการรับรู้ที่ดี ในขณะที่การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และแบบปล่อยปละละเลย จะส่งผลให้เด็กอเมริกันเชื่อสายเกาหลีมีการรับรู้ที่ไม่ดี

ไรท์ฮาร์ท และลอว์ฮอน (Rinehart and Lawhon. 1990 : 97) ได้ทำการศึกษาวิธีการ ในการสร้างพื้นฐานการพึ่งตนเองให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 3 ขวบ พบว่า เด็กต้องการการกระตุ้น จากผู้ใหญ่ เพื่อสร้างความรู้สึกพื้นฐานในการพึ่งตนเอง ผู้ใหญ่จึงต้องมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งภายในและภายนอกบ้านให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการทางพฤติกรรม ด้านการพึ่งตนเองเป็นพื้นฐานต่อไป

คุก (Cook. 2002 : Abstract) ได้ศึกษาการพึ่งตนเองในวัยรุ่นสาว โดยเขียนบรรยาย ถึงการพึ่งตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างชาว anglo อเมริกัน 27 คน ชาว Hispanic 15 คน และวัยรุ่นชาวอเมริกัน ออฟริกันอย่างละ 16 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะมีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมการพึ่งตนเอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการพึ่งตนเอง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะเฉพาะของชน ชาติ เพศ หรืออายุ

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า การ พึ่งตนเองนั้นมีความสำคัญมาก และมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง เพื่อจะนำมาใช้ในการพัฒนาคน และพัฒนาประเทศ จากการศึกษาดังกล่าวและงานวิจัยทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มี ความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรปัจจัยกับการพึ่งตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ประจําภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,615 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มพระนครเหนือ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สุ่มจากประชากร จำนวน 2,615 คน และคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95 % ($\alpha = .05$) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.5 ($e = 1.5$) โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีระดับชั้น คือตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 เป็นชั้น (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 540 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มพระนครเหนือ
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้น

โรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	ม.1	ม.2	ม.3	รวม	ม.1	ม.2	ม.3	รวม
1.ไทยนิยมสงเคราะห์	223	196	185	604	-	-	-	-
2.ประชาอุทิศ	69	81	62	212	24	24	25	73
3.วัดเวฬุวนาราม	97	89	74	260	24	24	26	74
4.บำรุงวิวรรณวิทยา	75	60	47	182	24	24	25	73
5.วัดลาดพร้าว	129	102	54	285	25	25	25	75
6.ทุ่งสองห้อง	59	81	60	200	24	24	25	73
7.เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	85	89	64	238	24	24	-	48
8.สายไหม	71	90	73	234	24	24	-	48
9.วัดหนองใหญ่	142	146	112	400	25	25	26	76
รวม	950	934	731	2,615	194	194	152	540

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) โดยผู้วิจัยกำหนดความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเท่ากับ 1.5 ($e = 1.5$)

2. ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มประชากร ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการนำแบบสอบถามการพึงตนเองไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 110 คน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า คะแนนความแปรปรวนมีค่าเท่ากับ 287.198, 238.961 และ 239.126 ตามลำดับ

3. จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลสำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากข้อ 1 และ ข้อ 2 ผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อยุทธการสุ่มแบบแบ่งชั้น (มยุรี ศรีชัย.2538 : 105) ดังนี้

$$n = \frac{N \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\frac{\alpha}{2}}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

เมื่อ N_g	แทน	จำนวนประชากรแต่ละชั้น
N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนแต่ละชั้น
e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนประมาณค่า
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 540 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 194 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 194 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 152 คน

การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 540 คน ผู้วิจัย พบว่าค่าความแปรปรวนของการพึงตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่า 239.454, 230.588 และ 218.302 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าค่าความแปรปรวนที่ใช้ในการประมาณค่าดังกล่าว มีค่าไม่แตกต่างกันมากกับค่าประมาณความแปรปรวนที่ใช้ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนวางแผน และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ด้วยระดับค่าความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยร้อยละ 95 ในขั้นการวางแผนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 1.5 คะแนนนั้น ผลปรากฏว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรการพึงตนเองพบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับ .65 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.27 คะแนน ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณที่วางแผนในเบื้องต้น คือ 1.5

จึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดใหญ่ ทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรต่ำกว่าค่าประมาณที่กำหนดไว้ จึงทำให้การประมาณค่ามีความน่าเชื่อถือได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

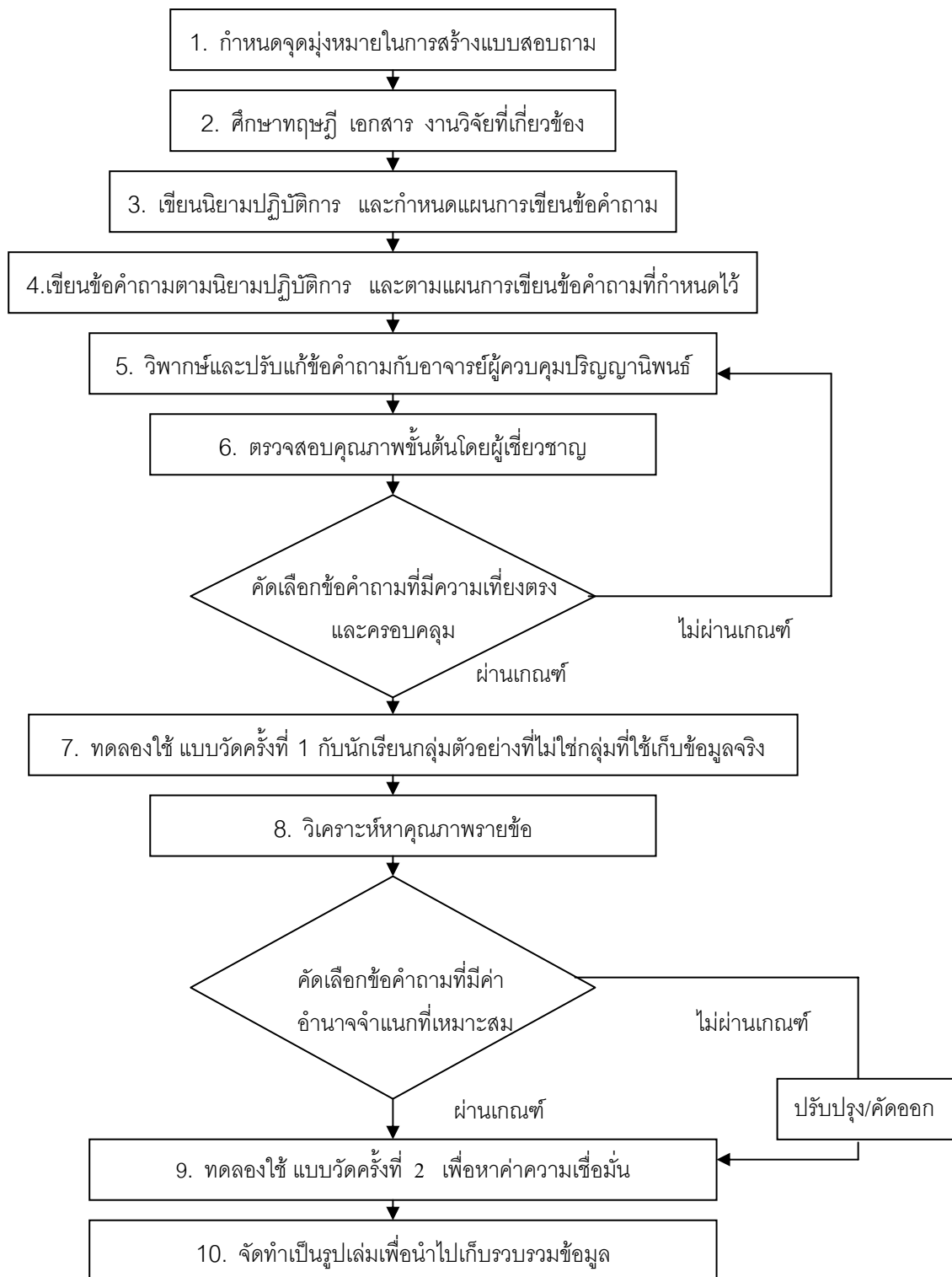
ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดตัวแปรในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดการพึงตนเอง
2. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล
3. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ
4. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ
5. แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
6. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ
7. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
8. แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน

แบบสอบถามวัดการพึงตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเอง ส่วนแบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อในความสามารถของตน ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามที่มีอยู่แล้ว

วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 18 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 18 มีรายละเอียดการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 8 เรื่อง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 1 เรื่อง คือ แบบสอบถามวัดการพึงตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดการพึงตนเอง
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพึงตนเอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ให้ความหมายและเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพึงตนเอง
4. เขียนข้อคำถามวัดการพึงตนเองตามนิยามที่สร้างขึ้นให้ครอบคลุมตามนิยาม มีลักษณะเป็นแบบวัดประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ
5. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมโครงสร้างทฤษฎีพร้อมปรับปรุงแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำและคัดเลือกข้อคำถาม
6. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามนิยาม และให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยาม จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.60 - 1.00 จำนวน 40 ข้อ
7. ทดลองแบบสอบถามครั้งที่ 1 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 110 คน โดยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน
8. วิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ ดังนี้

8.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทำการตัดข้อคำถามบางข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ และข้อคำถามที่ซับซ้อนออกโดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ จำนวน 33 ข้อ โดยได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.296 - 0.519

9. นำข้อคำถามที่ผ่านการวิเคราะห์จากข้อ 8.1 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ที่ไม่ใช่

กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 150 คน โดยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค(Cronbach) มีความเชื่อมั่น .853

10. นำแบบสอบถามวัดการพึ่งตนเองที่ได้จัดทำเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ด้านการศึกษาเล่าเรียน ฉันตั้งใจทำการบ้านด้วยตัวเองและเวลาไม่เข้าใจ ฉันจะซักถามครู.....					
00	ฉันค้นคว้างานที่ครูมอบหมายด้วยตัวเอง.....					
0	ด้านการปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวัน ฉันจัดเตรียมเครื่องแบบนักเรียนด้วยตัวเอง.....					
00	ฉันตื่นนอนเพื่อเตรียมตัวไปโรงเรียนด้วยตัวเอง.....					
0	ด้านเศรษฐกิจ ฉันเก็บเงินบางส่วนจากค่าขนมที่ผู้ปกครองให้มา โรงเรียน.....					
00	ฉันวางแผนในการใช้จ่ายในแต่ละวัน.....					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์กำหนดการให้คะแนนในข้อคำถามทางบวก กำหนดระดับความเป็นจริงมากที่สุดถึงจริงน้อยที่สุด จาก 5 ถึง 1 และข้อคำถามทางลบ กำหนดระดับความเป็นจริงมากที่สุดถึงจริงน้อยที่สุด จาก 1 ถึง 5 ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	ความหมาย	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด	5	1
มาก	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนมาก	4	2
ปานกลาง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนปานกลาง	3	3
น้อย	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนน้อย	2	4
น้อยที่สุด	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 33 ข้อ คะแนนเต็ม 165 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	148.50 – 165.00	มีการพึงตนเองอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	115.50 – 148.49	มีการพึงตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	82.50 – 115.49	มีการพึงตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	59.50 – 82.49	มีการพึงตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	33.00 – 59.49	มีการพึงตนเองอยู่ในระดับต่ำ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล
2. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ
3. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ

4. แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
5. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ
6. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
7. แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน

แบบสอบถามแต่ละฉบับที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนานั้น มีรายละเอียดของการพัฒนาแบบสอบถาม และข้อมูลของผู้ที่นำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยมาแล้ว ตลอดจนคุณภาพของเครื่องมือ ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของใจทิพย์ พวงทอง (2540) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก(r) ตั้งแต่ .440 ถึง .745 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .848 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล จำนวน 6 ข้อ การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ จำนวน 6 ข้อ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของสมพร พรหมจรรย์ (2540) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (t) 2.510 – 6.450 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.915 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถาม จำนวน 19 ข้อ

แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของ จิรวดี ชุมพล (2549) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 4 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก(r) เท่ากับ .280 ถึง .670 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .879 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ และได้ปรับมาตรวัดของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของ ประกายทิพย์ พิชัย (2539) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3.500 – 11.340 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.926 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถาม จำนวน 16 ข้อ

แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของจรรยา ทอดสนิท (2545) ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก(r) อยู่ระหว่าง .210 ถึง .673 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ Feldt – Raju เท่ากับ 0.790 สูตรของ อัลเลน เท่ากับ 0.870 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถาม จำนวน 17 ข้อ

โดยมีวิธีการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม
2. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยเขียนตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
3. นำแบบสอบถามที่ต้องการนำมาพัฒนา มาปรับแก้ในเรื่องของภาษา และปรับสเกลของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 150 คน โดยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน จากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล มีค่าความเชื่อมั่น .700
2. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ มีค่าความเชื่อมั่น .707
3. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ มีค่าความเชื่อมั่น .720
4. แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่น .880
5. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่น .867
6. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าความเชื่อมั่น .792
7. แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน มีค่าความเชื่อมั่น .785

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้ อำนาจอย่างมีเหตุผล ถ้าฉันทำผิดแล้วชี้แจงเหตุผลจะไม่ถูกพ่อแม่ ลงโทษ.....					
00	พ่อแม่และฉันจะทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็น กันเอง.....					
0	แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จ การ พ่อแม่จะเป็นผู้กำหนดเวลากลับบ้านของฉัน.....					
00	พ่อแม่มักจะจับผิดฉันไม่ว่าจะทำอะไร.....					
0	แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อย ตามใจ พ่อแม่ให้อิสระแก่ฉันที่จะคิดหรือทำสิ่งต่างๆ.....					
00	เวลาฉันต้องการอะไรพ่อแม่จะให้เงินไปซื้อ.....					
0	แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอน ของครู ครูให้ความสนใจนักเรียนทุกคนถึงแม้จะเรียนไม่ เก่ง.....					
00	ครูดูค่านักเรียนโดยไม่สมเหตุผล.....					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้นจนกว่าจะเสร็จ แม้งานนั้นจะยาก.....					
00	ฉันจะติดตามความก้าวหน้าในเรื่องการเรียนของ ตน.....					
0	แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฉันชอบตั้งความหวังไว้และพยายามทำให้ได้ ตามนั้น.....					
00	ฉันชอบเปรียบเทียบผลงานตนเองกับผู้อื่น.....					
0	แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถ ของตน ฉันสามารถทำสิ่งต่างๆได้ดี.....					
00	ฉันมีความกล้าในการทักท้วงเมื่อครูสอนผิด.....					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์กำหนดการให้คะแนนในข้อคำถามทางบวก กำหนดระดับความเป็นจริงมากที่สุดถึงจริงน้อยที่สุด จาก 5 ถึง 1 และข้อคำถามทางลบ กำหนดระดับความเป็นจริงมากที่สุดถึงจริงน้อยที่สุด จาก 1 ถึง 5 ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	ความหมาย	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
มากที่สุด	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนสูงที่สุด	5	1
มาก	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนสูง	4	2
ปานกลาง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนปานกลาง	3	3
น้อย	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนต่ำ	2	4
น้อยที่สุด	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติ/ พฤติกรรมของนักเรียนต่ำที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

แบบวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	27.00 – 30.00	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	21.00 – 26.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	15.00 – 20.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	9.00 – 14.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	6.00 – 8.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

แบบวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	27.00 – 30.00	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	21.00 – 26.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	15.00 – 20.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	9.00 – 14.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	6.00 – 8.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

แบบวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	27.00–30.00	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	21.00–26.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	15.60–20.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	9.00–14.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	6.00–8.99	ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน)

แบบวัดความรับผิดชอบ

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	90.00 – 100.00	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	70.00 – 89.99	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	50.00 – 69.99	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	30.00 – 49.99	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	20.00 – 29.99	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำ

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 19 ข้อ คะแนนเต็ม 95 คะแนน)

แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	85.50 – 95.00	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	66.50 – 85.49	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	47.50 – 66.69	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	28.50 – 47.49	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	19.00 – 28.49	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 80 คะแนน)

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	72.00 – 80.00	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	56.00 – 71.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	40.00 – 55.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	24.00 – 39.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	16.00 – 23.99	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำ

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (จำนวน 17 ข้อ คะแนนเต็ม 85 คะแนน)

แบบวัดความเชื่อในความสามารถของตน

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	76.50 – 85.00	มีความเชื่อในความสามารถของตนสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	59.50 – 76.49	มีความเชื่อในความสามารถของตนค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	42.50 – 59.49	มีความเชื่อในความสามารถของตนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	25.50 – 42.49	มีความเชื่อในความสามารถของตนค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง	17.00 – 25.49	มีความเชื่อในความสามารถของตนต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อโรงเรียนต่างๆที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบ ที่จะใช้ในการตอบแบบสอบถาม
3. จัดเตรียมแบบสอบถาม ให้มีจำนวนมากกว่านักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นการป้องกันการไม่ตอบกลับหรือการตอบไม่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้นโดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม – 18 สิงหาคม 2551
5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจำนวน 600 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 540 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมด นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว โดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรล ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้
 - 2.1 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิเคราะห์อิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยต่างๆต่อการพึ่งตนเอง ที่พิจารณาจากการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ ความรับผิดชอบ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตน และประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดถ่วงน้ำหนักทั่วไป (Generally Weighted Least Square : WLS) กับวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลลิสเรลตามสมมติฐานที่กำหนดผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่

2.1.1 ค่าสถิติไค – สแควร์ (Chi – Square Statistic) เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลอิสระที่พัฒนาขึ้นอยู่กับข้อมูลเชิงประจักษ์ถ้าค่าไค – สแควร์ มีค่าสูงมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรืออีกนัยหนึ่ง คือ โมเดลอิสระตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องปรับโมเดลต่อไปจนเมื่อค่าไค – สแควร์ไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$) จึงแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว

2.1.2 ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ค่าดัชนี GFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90 แสดงว่ารูปแบบวิจยนั้นมีความสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ด้วยค่าระดับชั้นความอิสระ (Adjustment Goodness of Fit Index : AGFI) เป็นอัตราส่วนของ ผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากโมเดลก่อนปรับ และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนปรับโมเดล และค่าดัชนี AGFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90 จึงจะ แสดงว่า รูปแบบวิจยนั้นมีความสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1.3 ดัชนีมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ย จากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ที่มีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1.4 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค – สแควร์ ว่าโมเดลอิสระตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงไม่สอดคล้องกับความจริง และเมื่อเพิ่มจำนวนพารามิเตอร์แล้วค่าสถิติลดลง เนื่องจากค่าสถิติขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นของความอิสระ ดัชนี RMSEA ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 หรือไม่เกิน 0.08 ซึ่งแสดงว่าโมเดลอิสระที่พัฒนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความสอดคล้องของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยใช้สูตรดังนี้
ความสอดคล้องของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2547 : 166)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามกับคะแนน
 ผลรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทุกข้อ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 X แทน คะแนนของข้อคำถาม
 Y แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทุกข้อ

2.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 131 - 132)

$$\alpha = \frac{n}{(n-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. 2538 : 85)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.2 คำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood = ML) มีฟังก์ชันดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 9)

$$F = \log | \Sigma | + tr(S \Sigma^{-1}) - \log | S | + k$$

เมื่อ	F	แทน	ฟังก์ชันความกลมกลืน
	S	แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนรวมจากกลุ่มตัวอย่าง
	Σ	แทน	เมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนรวมที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมดในรูปแบบ
	tr	แทน	ผลรวมสมาชิกในแนวทแยงของเมทริกซ์

3.3 ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติไค – สแควร์ (chi-square) โดยมีสูตรดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537 : 48)

$$\chi^2 = (n - 1) F[s, \Sigma(\theta)]$$

เมื่อ	df	แทน	$[k(k+1)/2] - t$
	χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	$F[s, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้
	t	แทน	จำนวนพารามิเตอร์อิสระ

3.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลที่ยังไม่ได้ปรับแก้ โมเดลที่ปรับแก้แล้ว ควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (Joreskog and Sorbom. 1993 : 123)

$$GFI = 1 - \{F[S, \Sigma(\theta)] / F[S, \Sigma(0)]\}$$

เมื่อ GFI	แทน	ดัชนีวัดความระดับความกลมกลืน
$F[S, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
$F[S, \Sigma(0)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์

3.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjustment Goodness of Fit Index) เมื่อนำดัชนีที่ปรับแก้แล้ว GFI ควรจะมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป เช่นเดียวกันกับค่าดัชนี GFI โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี $AGFI$ ดังสูตรต่อไปนี้ (Joreskog and Sorbom. 1993 : 123)

$$AGFI = 1 - \{ (1/2d)(k)(k+1) \} (1 - GFI)$$

เมื่อ $AGFI$	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
df	แทน	ระดับชั้นความอิสระ
k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่างๆดังนี้

SELF	แทน	การพึงตนเอง
APT	แทน	การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล
AUT	แทน	การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ
APP	แทน	การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ
TEAC	แทน	การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู
RESP	แทน	ความรับผิดชอบ
MOT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
SEC	แทน	ความเชื่อในความสามารถของตน
k	แทน	จำนวนของข้อคำถาม
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Sk	แทน	ความเบ้
Ku	แทน	ความโด่ง
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square)
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
SRMR	แทน	ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Square Residual)

RMSEA	แทน	ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared Error Approximation)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	แทน	อิทธิพลรวม (Total Effect)
df	แทน	ระดับชั้นความอิสระ
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และสัมประสิทธิ์การกระจาย
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยเชิงสาเหตุกับการพึ่งตนเอง
3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	k	M	S	C.V.	ก่อนแปลงข้อมูล			หลังแปลงข้อมูล			การแปลความหมาย
					Sk	Ku	P-Value	Sk	Ku	P-Value	
SELF	33	107.441	16.168	15.048	0.347	0.216	0.003	0.001	-0.015	1.000	ปานกลาง
APT	6	17.170	4.796	27.932	0.186	-0.331	0.041	0.006	-0.048	0.989	ปานกลาง
AUT	6	21.260	4.457	20.964	-0.184	-0.225	0.116	-0.022	-0.105	0.889	มาก
APP	6	20.060	3.926	19.571	0.110	-0.295	0.167	-0.003	-0.068	0.971	ปานกลาง
RESP	20	74.185	11.148	15.027	-0.005	-0.539	0.002	0.001	-0.034	0.998	ค่อนข้างสูง
TEAC	19	71.290	10.962	15.376	0.105	-0.828	0.000	-0.001	-0.051	0.988	มาก
MOT	16	55.827	8.484	15.196	0.279	-0.188	0.021	0.002	-0.018	1.000	ปานกลาง
SEC	17	56.968	7.895	13.858	0.450	-0.216	0.000	0.001	-0.015	1.000	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีการพึ่งตนเอง(SELF) การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ(APP) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และความเชื่อในความสามารถของตน(SEC) อยู่ในระดับปานกลาง (M = 107.441, 17.170, 20.060, 55.827, 56.968) นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ(AUT) และการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู(TEAC) อยู่ในระดับมาก (M = 21.260, 71.290) นักเรียนมีความรับผิดชอบ(RESP) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (M = 74.185)

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ความโด่ง พบว่า ค่าความเบ้เท่ากับ -0.184 – 0.450 และค่าความโด่งเท่ากับ -0.828 – 0.216 ซึ่งตัวแปรมีค่าความเบ้ความโด่งต้องไม่เกิน $\pm .50$ จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าลักษณะการแจกแจงตัวแปรเป็นโค้งปกติ (Meyer. 2006 : 50) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการแปลงข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ หลังการแปลงข้อมูลได้ค่าความเบ้ เท่ากับ -0.022 - 0.006 และค่าความโด่ง เท่ากับ -0.015 - -0.105 แสดงว่า ตัวแปรมีค่าความเบ้ความโด่งเข้าใกล้ 0

จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์
เส้นทาง

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแบบ
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรที่ใช้ศึกษา
ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	APT	AUT	APP	TEAC	RESP	MOT	SEC	SELF
APT	1.000							
AUT	.270**	1.000						
APP	.392**	.658**	1.000					
TEAC	.067	.325**	.278**	1.000				
RESP	.233**	.410**	.439**	.608**	1.000			
MOT	.268**	.356**	.390**	.501**	.683**	1.000		
SEC	.256**	.347**	.421**	.370**	.667**	.703**	1.000	
SELF	.205**	.271**	.291**	.342**	.682**	.535**	.570**	1.000

$$**p < .01 \quad R = .697 \quad R^2 = .486$$

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) กับการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .067$) ส่วนตัวแปรปัจจัยที่เหลือมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอยู่ระหว่าง .233 - .703

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุกับตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ (AUT) การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ (APP) การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) ความรับผิดชอบ (RESP) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) มีค่า .205, .271, .291, .342, .682, .535 และ .570 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุกับการพึ่งตนเอง และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่า .697 และ .486 ตามลำดับ

ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัวแปรนั้น มีข้อกำหนดว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันแต่ในทางปฏิบัติ จะพบว่า ตัวแปรอิสระมักจะมีความสัมพันธ์กันเอง การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหา ที่เรียกว่า Multicollinearity (กัลยา วาณิชยปัญญา.2545:334) หากพบว่าตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูงเกิน .70 ทำให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2537 : 89) จากผลการวิเคราะห์ตาราง 3 แสดงว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันส่วนใหญ่ไม่เกิน .70 ยกเว้นตัวแปรอิสระระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(MOT) กับความเชื่อในความสามารถของตน(SEC) ($r = .703$) เพียงคู่เดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบการเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity โดยหาค่า Tolerance และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการตรวจสอบ Multicollinearity

ตัวแปร	Tolerance	VIF
APT	0.817	1.225
AUT	0.541	1.849
APP	0.484	2.064
TEAC	0.586	1.706
RESP	0.362	2.759
MOT	0.400	2.499
SEC	0.421	2.376

จากตาราง 4 พบว่า มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.362 – 0.817 ซึ่งมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์มากนัก และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.225 – 2.759 มีค่าไม่สูงมาก จึงไม่น่าเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity อย่างรุนแรง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง

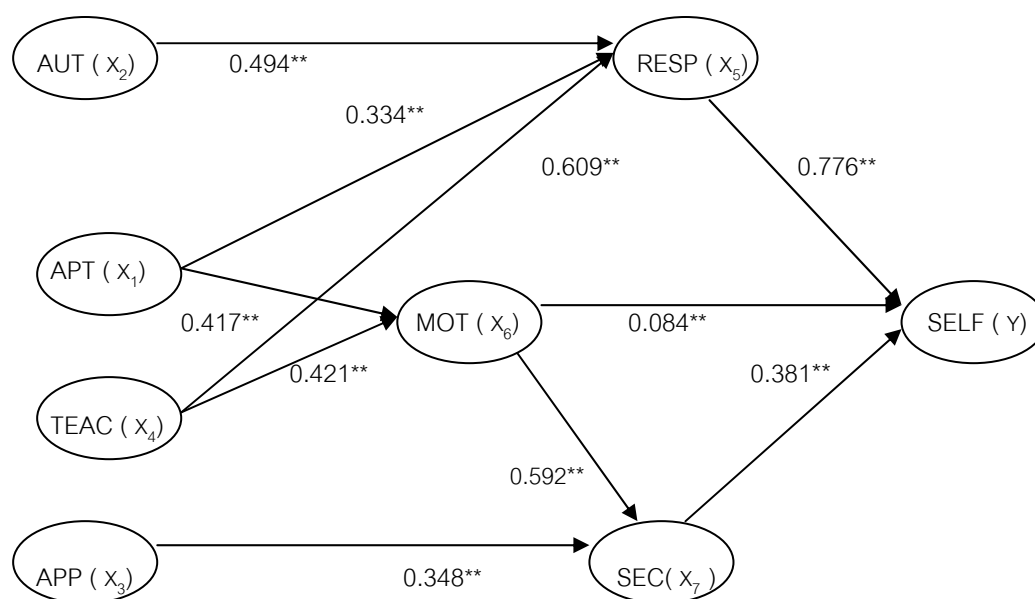
การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง(SELF) จากการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าสถิติ χ^2 ไค-สแควร์ (Chi-Square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI (Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)

ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ SRMR (Standard Root Mean Square Residual) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ RMSEA (Root Mean Square of Error Approximation) เป็นดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล ผู้วิจัยได้เสนอค่าสถิติจากการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ปรากฏดังตาราง 5 และภาพประกอบ 19

ตาราง 5 ค่าสถิติต่างๆในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลลิสเรลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ควรตรวจสอบ	ค่าสถิติในโมเดล	เกณฑ์พิจารณา
ค่าไค – สแควร์ (Chi-Square) ที่ $df = 18$	239.278	
ระดับความน่าจะเป็น (Probability Level)	0.000	P > .05 ไม่ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.901	GFI > .90 ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.913	CFI > .90 ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.802	AGFI > .90 ไม่ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ SRMR	0.113	SRMR < .05 ไม่ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ RMSEA	0.151	RMSEA < .05 ไม่ผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 5 พบว่า โมเดลตามสมมติฐานยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติและเกณฑ์การพิจารณา ปรากฏดังภาพประกอบ 19

ภาพประกอบ 19 การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับโมเดลตามดัชนีการปรับโมเดล (Modification Indices : MI) และ Expected Change:EPC ด้วยการ (1) เพิ่มเส้นทางจากตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ไปยังตัวแปรความรับผิดชอบ(RESP) ซึ่งสอดคล้องกับ แบนดูรา (Bandura.1986 :393–395) ได้กล่าวถึง บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนสูงจะมีความพยายามและพากเพียรในการทำงานนานกว่าบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนต่ำ และใช้ความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา จากการปรับโมเดลใหม่ พบว่า ค่าสถิติต่างๆในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลที่ปรับใหม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติต่างๆในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระตามสมมติฐานที่ปรับปรุงกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ควรตรวจสอบ	ค่าสถิติในโมเดล	เกณฑ์พิจารณา		
ค่าไค – สแควร์ (Chi-Square) ที่ $df = 16$	16.92			
ระดับความน่าจะเป็น (Probability Level)	0.391	P	> .05	ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.992	GFI	> .90	ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.999	CFI	> .90	ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.982	AGFI	> .90	ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ SRMR	0.020	SRMR	< .05	ผ่านเกณฑ์
ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ RMSEA	0.010	RMSEA	< .05	ผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 6 พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติและเกณฑ์การพิจารณา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการพึ่งตนเอง ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นค่าอิทธิพลทางตรง(DE) อิทธิพลทางอ้อม(IE) และอิทธิพลรวม(TE) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม(IE) และ
อิทธิพลรวม(TE) ของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง (SELF)

ตัวแปร	RESP			MOT			SEC			SELF		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
APT	0.224** (0.074)	0.098** (0.021)	0.322** (0.074)	0.369** (0.063)	-	0.369** (0.063)	-	-	-	-	0.361** (0.073)	0.361** (0.073)
AUT	-0.053 (0.090)	-	-0.053 (0.090)	-	-	-	-	-	-	-	-0.041 (0.069)	-0.041 (0.069)
APP	-	-	-	-	-	-	0.348** (0.064)	-	0.348** (0.064)	-	0.252** (0.058)	0.252** (0.058)
TEAC	1.031** (0.072)	0.206** (0.026)	1.237** (0.101)	0.778** (0.059)	-	0.778** (0.059)	-	-	-	-	1.188** (0.108)	1.188** (0.108)
RESP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.776** (0.066)	-	0.776** (0.066)
MOT	-	-	-	-	-	-	0.592** (0.030)	-	0.592** (0.030)	0.084** (0.077)	0.428** (0.063)	0.512** (0.078)
SEC	0.447** (0.051)	-	0.447** (0.051)	0.592** (0.030)	-	0.592** (0.030)	-	-	-	0.381** (0.097)	0.343** (0.049)	0.724** (0.097)

**p <.01

(ข้อมูลในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน)

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 7 พบว่า ผลของเส้นทางอิทธิพลที่อธิบายการพึ่งตนเองสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล(APT) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ผ่านความรับผิดชอบ (RESP) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.361 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.073

2. การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ(APP) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ผ่านความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.252 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.058

3. การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) โดยผ่าน ความรับผิดชอบ (RESP) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.188 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.108

4. ความรับผิดชอบ (RESP) มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.776 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.066

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.084 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.077 และมีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.428 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.063

6. ความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.381 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.097 และมีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านความรับผิดชอบ (RESP) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.343 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.049

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรภายในพบว่า

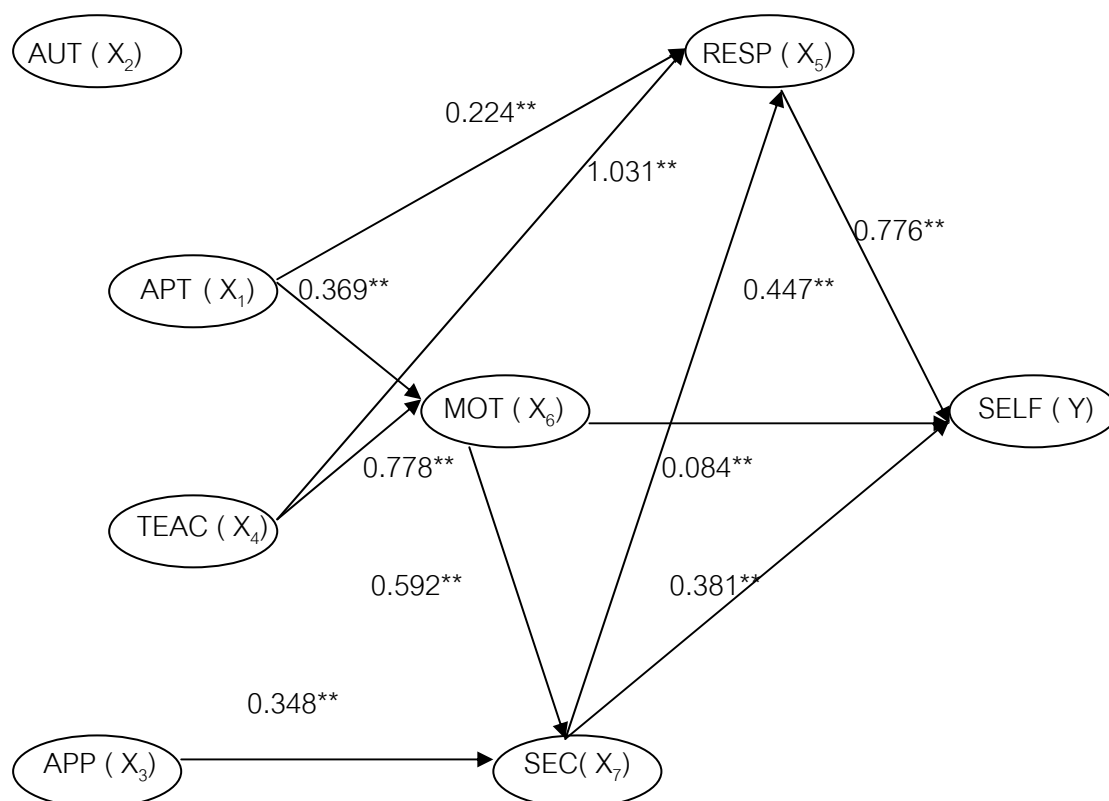
1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบ (RESP) ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.224 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.074 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.031 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.072 และความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.447 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.051

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.369 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.063 และการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.778 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.059

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ (APP) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.348 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.064 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.592 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.030

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อตัวแปรใดๆ ในโมเดลนี้ รวมถึงไม่มีตัวแปรใดมีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อตัวแปรดังกล่าวด้วย ตัวแปรนี้คือ การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ (AUT) เส้นทางอิทธิพลดังแสดงในภาพประกอบ 20

ภาพประกอบ 20 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการพึ่งตนเองที่ปรับเปลี่ยนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างในโมเดล (R^2) พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการพึ่งตนเองได้ร้อยละ 48.6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ของตัวแปรประกอบด้วยการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ความรับผิดชอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อในความสามารถของตน ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับการพึ่งตนเอง ตรวจสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อการพึ่งตนเอง ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ประจําภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 2,615 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีระดับชั้น คือตั้งแต่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นชั้น (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งได้นักเรียนจำนวน 540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง จำนวน 33 ข้อ แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามวัดการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 19 ข้อ แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 16 ข้อ และแบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน จำนวน 17 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .853, .700, .707, .720, .880, .867, .792 และ .785 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้ง 8 ฉบับ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จำนวน 600 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 540 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS version 14.0 for window วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และตรวจสอบความตรงของโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL version 8.54 โดยใช้ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) ค่าดัชนีวัดระดับความ

กลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual : SRMR) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square of Error Approximation : RMSEA) เป็นดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรเชิงสาเหตุมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร ได้แก่ การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล(APT) การอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ (AUT) การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ(APP) การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู(TEAC) ความรับผิดชอบ(RESP) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(MOT) และความเชื่อในความสามารถของตน(SEC) มีค่า .205, .271, .291, .342, .682, .535 และ .570 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุกับการพึ่งตนเอง และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่า .697 และ .486 ตามลำดับ

2. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัย ในครั้งแรก พบว่า รูปแบบยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ มีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เท่ากับ 239.278 ที่ระดับชั้นความอิสระ (df) = 18 ที่ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับแก้รูปแบบโดยการเพิ่มเส้นทาง จากตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตน(SEC)ไปยังตัวแปรความรับผิดชอบ (RESP) จนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เท่ากับ 16.92 ที่ระดับชั้นความอิสระ (df) = 16 ที่ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.347 แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน(GFI) ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้(AGFI) มีค่า 0.992, 0.999 และ 0.982 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.9 ขึ้นไป ส่วนดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) พบว่ามีค่า 0.020 และ 0.010 ซึ่งควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างในโมเดล (R^2) พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการพึ่งตนเองได้ร้อยละ 48.6

3. ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ตัวแปรทุกตัวแปรมีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง(SELF) ดังนี้

3.1 การอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล(APT) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ผ่านความรับผิดชอบ (RESP) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.361

3.2 การอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ(APP) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ผ่านความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.252

3.3 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู (TEAC) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) โดยผ่าน ความรับผิดชอบ (RESP) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(MOT) ด้วยขนาดอิทธิพล เท่ากับ 1.188

3.4 ความรับผิดชอบ (RESP) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.776

3.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.512 และ 0.084 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.428

3.6 ความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.724 และ 0.381 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความรับผิดชอบ (RESP) ด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.343

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเอง(SELF) สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์(Maslow. 1970 : 35 - 38) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าถึงความต้องการของมนุษย์โดยมองเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้นซึ่งความต้องการนั้นมีมากมาย คือ ความต้องการด้านร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ความต้องการที่จะตระหนักถึงความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสุดยอดของบุคคล หลังจากได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต่างๆ ดังกล่าวขั้นต้น เป็นความเข้าใจและยอมรับตนเอง ต้องการทราบถึงความสามารถจุดเด่นและข้อบกพร่องของตนเองเพื่อจะได้ปรับปรุงตนเอง และต้องการทำงานจนสุดความสามารถได้รับความ

พึงพอใจสูงสุดและประสบความสำเร็จในงานที่ทำ สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า(สมเด็จพระมหาสมณเจ้าพรหมญาณวโรส.2525 : 35) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่จะพึงตนเองได้นั้น บุคคลควรมีความพากเพียร ความรับผิดชอบ รู้จักใฝ่หาความรู้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตน

2. ผลการตรวจสอบและการปรับโมเดลให้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสอดคล้องกับแบนดูรา(Bandura. 1986 : 24) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พฤติกรรม องค์ประกอบของบุคคลและองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการปรับรูปแบบของโมเดลจึงมีอิทธิพลทางบวกต่อการพึงตนเอง

3. ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรมีอิทธิพลต่อการพึงตนเอง(SELF) โดยอธิบายได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (APT) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึงตนเอง (SELF) โดยผ่าน ความรับผิดชอบ (RESP) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ซึ่งสอดคล้องกับประเทิน มหาพันธ์ (2536 : 7, 29-36) ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นนั้นต้องเริ่มจากการสอน การสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบไม่มีเวลาใดจัดว่าเร็วเกินไป แม้ว่าเด็กจะอยู่ในวัยทารก พ่อแม่ก็สามารถสอนให้เด็กรับผิดชอบได้การสอนนั้นผู้ใหญ่จะสอนได้ดีก็ต่อเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย หรือผู้ใหญ่พยายามสร้างสถานการณ์ขึ้นในตอนต้นๆของชีวิตเด็กโดยสอนควบคู่ไปกับการเล่นเพราะว่า การเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจ หรือมีกิจกรรมให้เด็กทำแม้ว่าเด็กจะพอใจในการเล่น ถ้าสามารถเปลี่ยนการเล่นของเด็กให้เป็นงาน หรือให้เด็กทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินเหมือนกับการเล่นได้ ก็จะเป็นการดีที่เด็กสามารถทำงานได้ความรับผิดชอบก็จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับจิรวดี ชุมพล (2549 : 24) ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับเด็ก โดยเสริมสร้างให้ตั้งแต่เล็กๆ จากบ้านจนถึงโรงเรียนบุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะมีความเพียรพยายาม อดทนและตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และความรับผิดชอบนี้ยังทำให้เด็กรู้จักพึงตนเองก่อนที่จะไปพึ่งผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแมคเคลแลนด์(McClelland.1953 : 207-250) กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ มีความรับผิดชอบในตนเอง เป็นความพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพอใจของตนเอง แต่ไม่ได้หวังให้คนอื่นยกย่องตนและชอบมีเสรีภาพในการคิดหรือกระทำการใดๆ โดยไม่ต้องให้คนอื่นมาบงการ และชาติชาย สุภสร(2531:18) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความรู้เกี่ยวกับการผลัดตัดสินใจของตน มีความคาดหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จถึงแม้การกระทำของตนเองจะขึ้นอยู่กับโอกาส มีความอดทนในการทำงานที่ยากได้เป็นเวลานานๆ พยายามปฏิบัติงานให้ดีอยู่เสมอ

3.2 ตัวแปรการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ(APP) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) โดยผ่านความเชื่อในความสามารถของตน (SEC) การที่พ่อแม่ให้เด็กหรือวัยรุ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมทำกิจกรรมในสังคม เพราะการที่เด็กและวัยรุ่นมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมจะช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยคามมั่นคง และสามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างมั่นใจ (จิรวดี ชุมพล.2549 :15) สอดคล้องกับแบนดูรา (Bandura.1977:81 – 82) ความเชื่อในความสามารถของตนพัฒนามาจากปัจจัยการสังเกตตัวแบบ คือ การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตนทำกิจกรรมได้สำเร็จก็สามารถเพิ่มความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ คือ บุคคลนั้นจะเห็นว่าตนก็มีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมทำนองเดียวกันนั้นได้สำเร็จเช่นกัน ดังนั้นการปล่อยให้เด็กหรือวัยรุ่นได้ตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยตัวเอง และเชื่อว่าตนเองนั้นสามารถทำได้ก็จะทำเด็กนั้นสามารถพึ่งตนเองได้

3.3 การรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู(TEAC) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง (SELF) ผ่าน ความรับผิดชอบ (RESP) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ประเทิน มหาพันธ์(2436 : 29 -36) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และความสำเร็จจะเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและคำติเตียน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็ก เป็นผลทำให้การนับถือตนเองของเด็กลดลงเด็กจะไม่เชื่อมั่นกับการกระทำของตนและการกระทำที่คนอื่นปฏิบัติต่อตน ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็กต้องสร้างบรรยากาศของการให้รางวัล เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมหากเด็กไม่ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ก็เป็นการยากที่จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ ดังนั้นในการสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบจึงต้องคำนึงถึงการเสริมแรงด้วยการให้รางวัล การชมเชย การแสดงความยินดี ซึ่งสอดคล้องกับกัมปนาท ศรีเชื้อ(2534 : 25) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนนั้น คือพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงต่อกัน ซึ่งการแสดงพฤติกรรมนี้ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียน ซึ่งอาจเป็นไปในทางส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมการเรียนก็ได้ สอดคล้องกับ วิไล แพงศรี (2536 : 114) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไว้ว่าช่องว่างระหว่างวัยซึ่งมีผลให้เกิดความแตกต่างในประสบการณ์ และทัศนคติในการมองโลก ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่างวัยขึ้นได้ และการที่นักเรียนและครูได้แสดงความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน มีความจริงใจต่อกัน ครูและนักเรียนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้นักเรียนมีโอกาสรู้ความสามารถและความสนใจของตนเอง และเมื่อนักเรียนมีโอกาสรู้ความสามารถของตนเองแล้วนักเรียนย่อมมีความพยายามที่จะเรียนและทำงานให้ได้ดีได้ด้วยตนเอง (พระราชวรมูณี.2532 : 35)

3.4 ความรับผิดชอบ (RESP) มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการพึ่งตนเอง(SELF) ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีความรับผิดชอบเป็นผู้มี

ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ และติดตามผลงานที่ได้ทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติงานของตนเองทั้งด้านดีและไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของทีศนา แชนมณี และคณะ (2546 : 3) ที่พบว่า การที่บุคคลจะพึ่งตนเองได้นั้นจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในตนเอง หากบุคคลขาดความรับผิดชอบในตนเองแล้วก็จะขาดจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง และจากการศึกษาของถวิล จันทรสว่าง (2545 :12) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองว่า เป็นผู้ที่มีจักระวังรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง อยู่เสมอ ตั้งใจเล่าเรียน หมั่นใฝ่หาความรู้ ประพฤติตนให้เหมาะสม ละเว้นความชั่ว รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม รู้จักประมาณค่าใช้จ่าย มีความประหยัด สามารถที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตรงต่อเวลาสามารถควบคุมตนเองและพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของกอกซ์ (Gough.1969 :10) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีอารมณ์มั่นคง มีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความคิดก้าวหน้ามีความสามารถ มีความเป็นอิสระ มีลักษณะตื่นตัวตลอดเวลาและพึ่งตนเองได้ จากงานวิจัยของวรรณิ์ แกมเกตุ (2545 :406,417) ที่ศึกษาโครงการการพัฒนาตัวแปรความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัว ที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักสำคัญมากที่สุด 10 อันดับแรก ดังนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง

3.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(MOT) มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง(SELF) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวดี ชุมพล (2549 : 91) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อการพึ่งตนเอง เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนา หรือความต้องการของนักเรียนที่จะทำสิ่งต่างๆด้วยความเพียรพยายามให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อบรรลุมาตรฐานอันดีเลิศ และได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่มีมุ่งหวังถึงแม้จะลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง มีความทะเยอทะยาน และมีความอดทนจึงทำให้นักเรียนเกิดการแสวงหาสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเสมอส่งผลให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ของตนอย่างเต็มที่ในการทำให้ตนเองบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ จากงานวิจัยของวรรณิ์ แกมเกตุ (2545 :406-417) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญอันดับแรกของความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัว ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยหทัย พัดเงิน (2550 : 95) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อค่านิยมในการพึ่งตนเองมากที่สุด และจากการศึกษาของสมพงษ์ พานิชสกุล(2533 : บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านการศึกษาดifferent แสดงว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อการพึ่งตนเองในด้านการเรียนมากที่สุด ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีการพึ่งตนเอง

3.6 ความเชื่อในความสามารถของตน(SEC)มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) สอดคล้องกับ สันต์ชัย งามะนพ(2550 :127) พบว่า ปัจจัยด้านความเชื่อในความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อการพึ่งตนเองด้านการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนสูง นักเรียนก็จะกระทำพฤติกรรมต่างๆให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแบนดูรา(Bandura. 1977 : 191 – 215) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้สำเร็จหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถและทักษะที่บุคคลมีอยู่เพียงเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำได้ดังกล่าหรือไม่ว่า ซึ่งถ้าบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนสูงจะมีแนวโน้มกระทำกิจกรรมต่างๆสำเร็จได้ด้วยตนเอง เนื่องจากบุคคลเชื่อในความสามารถของตนจะเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความเพียรพยายาม ไม่ท้อถอยง่ายและประสบความสำเร็จในที่สุด ดังนั้นความเชื่อในความสามารถของตนจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ให้นักเรียนมีการพึ่งตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพึ่งตนเอง (SELF) สูงสุด คือ ความรับผิดชอบ (RESP) รองลงมาคือ ความเชื่อในความสามารถของตน(SEC) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(MOT) ซึ่งทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีการพึ่งตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อปลูกฝังและพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เด็กมีการพึ่งตนเอง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อในความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง และการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง ดังนั้น ผู้ปกครองควรส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ โดยสอนให้เด็กเริ่มต้นจากการทำงานเล็กๆให้สำเร็จด้วยตนเองโดยที่ผู้ปกครองไม่เข้าไปช่วยหรือตัดสินใจแทนเด็ก ฝึกให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองไม่ว่าการกระทำนั้นจะถูกหรือผิด และผู้ใหญ่ควรแนะนำเมื่อเด็กทำงานผิด เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ความทะเยอทะยาน มีความเพียรพยายามอดทนต่อการทำงาน และช่วยเหลือตนเองตามวัยที่เหมาะสม นอกจากนี้ตัวแปรด้านความเชื่อในความสามารถของตน ควรสร้างและส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อในความสามารถของตนโดย

ฝึกให้เด็กกล้าที่จะคิด กล้าที่จะแสดงออกกล้าที่จะกระทำโดยให้นักเรียนกระทำในสิ่งที่นักเรียนสามารถกระทำได้ก่อน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถจะกระทำสิ่งต่างๆได้สำเร็จ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพึ่งตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อนักเรียนและสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ผ่อนปรนให้เด็กนั้นรู้สึกว่าคุณครูให้ความเป็นกันเองและจริงใจต่อเด็ก ครูต้องแสดงถึงความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจในตัวเด็ก พร้อมทั้งยอมรับและให้กำลังใจแก่เด็กอย่างจริงใจ เพราะจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ครูควรสร้างบรรยากาศให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองและให้อิสระแก่เด็ก เพื่อให้เด็กนั้นได้เกิดความมั่นใจในตนเองเชื่อในความสามารถในตนเอง มีความรับผิดชอบ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยให้เด็กนั้นรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและทำงานกลุ่มได้อย่างมีความสุข และสามารถพึ่งตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อดูพัฒนาการพึ่งตนเองว่ามีมากน้อยเพียงใด

2.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้โมเดลที่พัฒนาขึ้นจะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับโมเดล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในการกำหนดโมเดลตามสมมติฐานจำเป็นต้องอาศัยผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยที่สนใจจึงควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกลุ่มนี้เพิ่มเติมต่อไป เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสนับสนุนโมเดลเชิงสาเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 48.6 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำเข้าศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุครั้งนี้ ซึ่งมีตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพึ่งตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมและควรนำมาทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เช่น ความมีวินัยในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การปรับตัวทางสังคม เป็นต้น

2.4 ควรสร้างแบบสอบถามให้มีจำนวนข้อคำถามที่เหมาะสมไม่ควรมีจำนวนข้อคำถามน้อยเกินไปเพราะจะทำให้ได้คำตอบไม่ครอบคลุมกับพฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้ตอบข้อคำถาม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. คณะอนุกรรมการการพัฒนาคณาวิชาการ : กรมวิชาการ
- .(2545).หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2529). คู่มือการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศกรรมสามัญศึกษา.
- กัมปนาท ศรีเชื้อ.(2534).การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2545). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม. (2525). คู่มือการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ชนิษฐา สุวรรณนิตย์. (2533). ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร เพ็งชัย. (2533). สาระเกี่ยวกับบุคลิกภาพ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- จันทรา พวงยอด.(2543). การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินตามสภาพจริง. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา ทอดสนิท.(2545). การแสดงหลักฐานแสดงความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดความเชื่อในความสามารถของตนด้านความมีวินัยในตนเองตามแนวคิดของ Bandura. ปริญญาานิพนธ์.กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร

- จิรวดี ชุมพล. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่ศึกษาลพบุรี เขต 1*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรฐิกานต์ สบายจิตร. (2542). *สัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียน การรับรู้คุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตติมา จุ่มทอง. (2537). *ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ธนินุญชัย. (2537). *การวิเคราะห์หัตถิพลด้วยเทคนิค Path Analysis*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- จรัสรัตน์ นันทยทวิกุล. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โสมสมร เหลือโกศล. (2531). *ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองและการอบรมเลี้ยงดู*. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย สุธสร. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความถนัดทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยในการเรียน และทัศนคติทางการเรียน กับคะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสั่นไหวทางภาษาไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน ; และคณะ. (2528). *ปัจจัยทางจิตวิทยานิเทศที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยของมารดาไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงจันทร์ หนูทอง.(2533).ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินูญานิพนธ์.กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล จันทรสว่าง. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แชมมณี ; และคณะ. (2546). กิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย และประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์ จำกัด.
- นารี โนภิระ. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนและสุขภาพจิตของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่และโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาลัยนครสวรรค์.
- นุชลดา โรจนประภาพรรณ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว.วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย.(2542). โมเดลลิสม์เรล:สถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .(2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลลออ สุภาพล.(2527). ทฤษฎีบุคคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.(2545).การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- .(2547). การวัดประเมินการเรียนรู้. (เอกสารประกอบการเรียนวิชาวัดผล 401). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- บุญเลิศ พูนสุขโข. (2540). การเปรียบเทียบผลการวางแผนเป็นรายบุคคลและการวางแผนเป็นกลุ่มที่มีต่อการพึ่งตนเองทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม กิ่งอำเภอยุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประกายทิพย์ พิชัย.(2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนดอนเมือง(ทหารอากาศบำรุง) ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2536). สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็น เอสโตร.
- ประหยัด ทองมาก.(2526, ตุลาคม – พฤศจิกายน). ครูกับการพัฒนาเด็ก. วารสารแนะแนว.18 (89) : 13.
- พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล. (2533). ทักษะคิดของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของบุตรวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชราภรณ์ เชียงแก้ว.(2540). การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในรูปแบบแตกต่างกัน. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก,(ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). ธรรมานุชชีวัต. กองทุนอริยมรรค : อมรินทร์ บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด.
- พระราชวรมนี. (2532). การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- ไพโรจน์ หวังใจชื่น.(2525). การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปรินญา. กศ.ม. (มัธยมศึกษาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พรอณี ช. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- . (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : วรุฒิการพิมพ์.
- เพ็ญศรี พุ่มเที่ยง. (2545). บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศ.ศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ.
- ภัตรา ประเสริฐวงศ์. (2529). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. อุลลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.
- มะลิ อุดมภาพ.(2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Techniques). กรุงเทพฯ : วี.เจ. พรินติ้ง.

- มรุต ก้องวิริยะไพศาล.(2549).การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.ปริญญาโท. กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนภรณ์ วงศาโรจน์.(2533). การศึกษาแบบการคิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไล แพงศรี. (2536). มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู. อุบลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน.(2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี.(2532). โมเดลเชิงสาเหตุ : การสร้างและการวิเคราะห์.วิธีวิทยาการวิจัย.4(3) : 1 - 24.
- สมจิตร ห่อไตรรงค์.(2539). ผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันในการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม. ปริญญาโท. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้าวชิรญาณวโรรส.(2525). พุทธภาสิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพงษ์ พานิชสกุล. (2533). ค่านิยมในการพึ่งตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี.ปริญญาโท.กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พรหมจรรย์.(2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.ปริญญาโท. กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สันต์ชัย รามะนพ.(2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสามารถในการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สร้อยหาวาย พัดเงิน.(2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับค่านิยมในการพึ่งตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เขต 1*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2537). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- อัจนรา เนตรล้อมวงศ์. (2531). *ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์ณ.(2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- อนูวัติ คุณแก้ว.(2538). *การวัดผลและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ด.(การทดสอบและการวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอมอร ดีมาก.(2540). *ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.(การแนะแนวและให้คำปรึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- Alwin,D.F. ; & Hauser, R.M.(1975). The Decomposition of effects in path analysis. *American Sociological Review*. 40 : 37 - 47
- Bandura. A.(1986). *Social Foundations of Thought and Action*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- . (1977). *Social. Learning of Thought* .Englewood Cliffs,New Jersey : Prentice-Hall.
- Betz,N.E. (1992). Counselling Uses of Career Self – Efficacy Theory. *The Career Development Quarterly*.41 (1): 22-26
- Berlo,David K. (1960). Interaction : The Goal of Human. *The Process of Communications*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

- Duncan,O.D.(1975).*Introduction to structural equation models*. New York :Academic Press.
- Cook,Leah Michell.(2002). *Self – reliance in adolescence*. Retrieved Aug 15, 2003, from
DAO Acc.
- Flippo, Edwin B.(1996). *Management : A Behavioral Approach*. Boston : Allyn and Bacon.
- Fox,J. (1980). Effect analysis in structural equation models. *Sociological Methods and Research*. 9 : 3 - 28.
- Gough, Harrison G. (1969). *Manual for the California Psychological Inventory*. California :
Consulting Psychological Press. Inc.
- Havighurst, Robert.(1961). *Human development and education*. New York :
Longmans, Green and Co.
- Hermans, Herbert J.M. (1970). A Questionnaire Measure of Achievement Motivation.
Journal of Applied Psychology. 54 : 353 – 363 ; August.
- Hilgard, Ernest R. (1967). *Introduction to Psychology*. 3rd ed. New York : Harcourt,
Brace and World, Inc.
- Hurlock, Elizabeth.B.(1978). *Child Development*. New York : McGraw Hill Book.
- .(1975). *Development psychology*. 4th ed. New York : McGraw Hill.
- .(1967). *Adolescent Development*. 3rd ed. New York : McGraw Hill.
- Joreskog ; & Sorbom,D.(1993). Lisrel VII : *Structural Equation Modeling with the
SIMPLISTM Command Language*. Hove and London : Scientific Software,Inc.
- Kim,Hyesoo.(1999). Relationship between parenting styles and self – reliance
among Korean – American college students. Retrieved May 19, 2004, from DAO
Acc. No. AAT 3110951.
- Knowles, Malocolm. (1975).*Self – Dirercted Learning :A Guide for Learners and
Teachers*. New York : Follelt Publishing Co.
- Lindgren, Henry C.(1969). *Educational Psychology in Classroom*. 3 rd. New York :
John Wiley & Son, Inc.
- MacDonald, K.I.(1979). Interpretation of residual paths and decomposition of variance.
Sociological Methods and Research. 7 : 289 - 304.
- Maslow, Abaham H. (1970). *Motivation and Personality*. New York, Harper and Row,
Pultishing.

- Meyer, Lawrence S ; Gamst Glenn; Guarino, A.J. (2006). *Applied Multivariate Research : Design and Interpretation*. New York : Sage Publication, Inc
- McClelland, David. C. and others. (1969). *Motivating Economic Achievement*. New York : The Free Press.
- McClelland, David. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Appleton – Century Croft, Inc.
- Morrison, G.S. (1990). *The World of Child Development*. New York : Delmar Publisher, Inc.,
- Murray, Edward. (1964). *Motivation and Emotion*. New Jersey : Englewood Cliffs, Prentice Hall, Inc.
- Pajares, Frank ; & Johnson, Margaret J. (1994, October). Confidence and Competence in Writing : The Role of Self – Efficacy, Outcome Expectancy, and Apprehension. *Research in the Teaching of English* 28 : 313 – 331.
- Pedhazur, Elazar J. (1982). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Rinehart ; & Winston. Lawhon, Tommie (1990, November) *Techniques for Nurturing the Rudiments of Self-Reliance in Children from Birth to Age three*. 25 : 97. Retrieved August 11, 2003, from ERIC.
- Rogers, Dorothy. (1972). *Issues in Adolescent Psychology*. New York : Meredith Corporation.
- Sanford, Newman. (1970). The Goal of Individual Development. *Twenty - five Year of Higher Education*. San Francisco : Jossey Base Press.
- Taylor, Ronald D. (1996). Adolescents' Perceptions of Kinship Support and Family Management. in *Journal of Development Psychology*. 32(4) : 687 – 695
- Thorpe, Louis P ; Willis W. Clark ; & Ernest W. Tieg. (1953). *Manual of California Test of Personality*. New York : McGraw - Hill.
- Weiner, Bernard. (1972). Attribution Theory Achievement Motivation and the Education Process. *Review of Educational Research*. 42 : 203 - 215
- Yoder, J. ; & Proctor, W. (1988). *The Self – confident Child*. New York : Facts on File Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามวัดการพึงตนเอง

รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ะ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายอุดมศักดิ์ นาคี	นักวิชาการ 8 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
นางสาวถวิล จันทรสว่าง	นักวิชาการ 7 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
นางสาวอุมาวดี มะคำไก่	นักวิชาการ 7 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
นางธิดา เลิศพรประสพโชค	ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการพึงตนเอง

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
2	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
3	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
4	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
5	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
6	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
7	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
8	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
9	0	1	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
10	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
11	-1	0	1	1	0	1	0.2	คัดออก
12	0	0	1	1	0	2	0.4	คัดออก
13	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
14	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
15	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
16	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
17	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
18	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
19	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
20	1	1	0	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
21	-1	0	1	0	1	1	0.2	คัดออก
22	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
23	1	0	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
24	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
25	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการพึงตนเอง

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
26	0	1	1	1	0	3	0.6	คัดเลือกไว้
27	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
28	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
29	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
30	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
31	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
32	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
33	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
34	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
35	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
36	0	1	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
37	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
38	0	0	-1	1	1	1	0.2	คัดออก
39	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
40	1	0	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
41	0	0	1	-1	1	1	0.2	คัดออก
42	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
43	1	1	1	1	1	5	1	คัดเลือกไว้
45	1	1	1	1	0	4	0.8	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามวัดการพึงตนเอง

ข้อ	r	การพิจารณา	ข้อ	r	การพิจารณา
1	0.519	คัดเลือกไว้	21	0.482	คัดเลือกไว้
2	0.482	คัดเลือกไว้	22	0.428	คัดเลือกไว้
3	0.042	ตัดทิ้ง	23	0.155	ตัดทิ้ง
4	0.388	คัดเลือกไว้	24	0.504	คัดเลือกไว้
5	0.368	คัดเลือกไว้	25	0.473	คัดเลือกไว้
6	0.376	คัดเลือกไว้	26	0.310	คัดเลือกไว้
7	0.408	คัดเลือกไว้	27	0.296	คัดเลือกไว้
8	0.209	คัดเลือกไว้	28	0.437	คัดเลือกไว้
9	0.490	คัดเลือกไว้	29	0.390	คัดเลือกไว้
10	0.539	คัดเลือกไว้	30	0.491	คัดเลือกไว้
11	0.324	คัดเลือกไว้	31	0.368	คัดเลือกไว้
12	0.506	คัดเลือกไว้	32	0.491	คัดเลือกไว้
13	0.349	คัดเลือกไว้	33	0.204	คัดเลือกไว้
14	0.448	คัดเลือกไว้	34	0.408	คัดเลือกไว้
15	0.489	คัดเลือกไว้	35	0.466	คัดเลือกไว้
16	0.511	คัดเลือกไว้	36	0.508	คัดเลือกไว้
17	0.404	คัดเลือกไว้	37	0.178	ตัดทิ้ง
18	0.456	คัดเลือกไว้	38	0.317	คัดเลือกไว้
19	0.173	ตัดทิ้ง	39	0.091	ตัดทิ้ง
20	0.123	ตัดทิ้ง	40	0.149	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ คือ .853

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถาม

ข้อ	การอบรมสั่งสอนแบบใช้ อำนาจอย่างมีเหตุผล r	การอบรมสั่งสอน แบบเผด็จการ r	การอบรมสั่งสอน แบบปล่อยตามใจ r
1	.257	.403	.267
2	.466	.328	.464
3	.495	.575	.551
4	.566	.307	.539
5	.497	.427	.427
6	.569	.341	.563
ค่าความเชื่อมั่น	.700	.707	.720

ตาราง 10 (ต่อ) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถาม

ข้อ	ความรับผิดชอบ r	การรับรู้พฤติกรรม การสอนของครู r	แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ r	ความเชื่อในความ สามารถของตน r
1	.643	.619	.615	.636
2	.575	.489	.403	.445
3	.659	.556	.514	.696
4	.469	.493	.301	.560
5	.602	.473	.693	.492
6	.435	.595	.582	.464
7	.537	.583	.497	.407
8	.356	.597	.565	.234
9	.505	.662	.436	.429
10	.530	.524	.376	.504
11	.651	.518	.504	.554
12	.564	.720	.373	.334
13	.495	.595	.328	.552
14	.330	.551	.614	.305
15	.565	.478	.503	.509
16	.622	.440	.411	.511
17	.562	.437	-	.607
18	.432	.582	-	-
19	.568	.540	-	-
20	.674	-	-	-
ค่าความเชื่อมั่น	.867	.808	.792	.785

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด เป็นเพียงการศึกษาการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่านั้น ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการเรียนของนักเรียน จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. ข้อสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดการพึงตนเอง	จำนวน 33 ข้อ
2. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล	จำนวน 6 ข้อ
3. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ	จำนวน 6 ข้อ
4. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ	จำนวน 6 ข้อ
5. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ	จำนวน 20 ข้อ
6. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู	จำนวน 19 ข้อ
7. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จำนวน 16 ข้อ
8. แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน	จำนวน 17 ข้อ

3. ขอความกรุณาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

4. เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ก่อนจะส่งขอความร่วมมือให้นักเรียนตรวจสอบแบบสอบถามว่าทำเรียบร้อยครบทุกข้อหรือไม่ ถ้าครบทุกข้อแล้วจึงนำมาส่ง

นางสาวเพ็ญประภา ระนาท

นิสิตปริญญาโท

สาขาการวัดผลการศึกษา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดตัวแปรปัจจัย

1. แบบสอบถามวัดการพึงตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันตั้งใจทำการบ้านด้วยตัวเองและเวลาไม่เข้าใจฉันจะซักถามครู					
2	ฉันตั้งใจฟังครูอธิบายบทเรียน					
3	ฉันทบทวนบทเรียนทุกวันหลังเลิกเรียน					
4	ฉันจะทำงานส่งครูตรงเวลาทุกครั้ง					
5	เมื่อฉันไม่ได้ทำงานส่งครู ฉันจะบอกลิ้มเอามาส่ง					
6	เวลาฉันเรียนไม่เข้าใจฉันจะถามครูทันที					
7	ฉันจะถามเพื่อนในเรื่องเรียนมากกว่าถามครู					
8	เวลาเรียนไม่เข้าใจ ฉันจะไม่สนใจเรียนในชั่วโมงนั้น					
9	เมื่อฉันทำงานไม่เสร็จฉันจะลอกเพื่อนส่งครู					
10	ฉันจะเข้าห้องสมุดเมื่อมีเวลาว่าง					
11	ฉันค้นคว้างานที่ครูมอบหมายด้วยตัวเอง					
12	ฉันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ					
13	ฉันจัดเตรียมเครื่องแบบนักเรียนด้วยตัวเอง					
14	ฉันทำงานบ้าน เช่น กวาด ถูบ้าน ล้างจาน					
15	ฉันทำอาหารง่ายๆ รับประทานเอง					
16	ฉันซัก - รีดเสื้อผ้าของตัวเอง					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	ฉันเข้านอนเป็นเวลาโดยไม่ต้องให้ผู้ปกครองคอยเตือน					
18	ผู้ปกครองจะเป็นคนรับ - ส่งเวลาฉันไปโรงเรียน					
19	เมื่อรับประทานอาหารเช้าฉันจะเก็บจานไปล้าง					
20	ฉันเก็บที่นอนทุกครั้งหลังตื่นนอน					
21	ฉันไม่ต้องทำงานบ้านเพราะผู้ปกครองทำงานบ้านเอง					
22	ฉันมาโรงเรียนสายเพราะนอนตื่นสาย					
23	ฉันตื่นนอนเพื่อเตรียมตัวไปโรงเรียนด้วยตัวเอง					
24	ฉันเก็บเงินบางส่วนจากค่าขนมที่ผู้ปกครองให้มาโรงเรียน					
25	ฉันทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายในแต่ละวัน					
26	ฉันวางแผนทุกครั้งก่อนจะใช้เงิน					
27	ฉันซื้อสินค้าจะคำนึงถึงประโยชน์ของสินค้านั้น					
28	ฉันใช้เวลาในวันหยุดทำงานเพื่อหารายได้พิเศษ					
29	เงินที่ผู้ปกครองให้ฉันมาโรงเรียนไม่พอใช้จ่าย					
30	เมื่อฉันต้องการซื้อของใช้ส่วนตัวฉันจะเก็บเงินซื้อเอง					
31	ฉันซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ที่ชำรุดจะไม่ซื้อใหม่					
32	ฉันบำรุงรักษาสสิ่งของเครื่องใช้ไม่ให้ชำรุดเร็ว					
33	อุปกรณ์การเรียน เช่น ดินสอ ปากกา ผู้ปกครองจะเป็นคนซื้อ					

2. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ถ้าฉันทำผิดแล้วชี้แจงเหตุผลจะไม่ถูกพ่อแม่ลงโทษ					
2	เมื่อฉันทำหรือทำงานไม่สำเร็จพ่อแม่จะคอยให้กำลังใจฉัน					
3	พ่อแม่และฉันจะทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นกันเอง					
4	เมื่อฉันมีปัญหาฉันจะปรึกษาพ่อแม่ก่อน					
5	เวลาฉันไม่สบายพ่อแม่จะคอยดูแลด้วยความห่วงใย					
6	พ่อแม่จะบอกเหตุผลก่อนที่จะลงโทษฉัน					

3. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบเผด็จการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันต้องแต่งตัวตามที่พ่อแม่ต้องการ					
2	พ่อแม่จะเป็นผู้กำหนดเวลากลับบ้านของฉัน					
3	พ่อแม่ฉันจะซักถามประวัติเพื่อนที่ฉันคบทุกคน					
4	ฉันจะต้องทำตามพ่อแม่สั่งโดยไม่มีข้อโต้แย้ง					
5	ถ้าฉันไม่เชื่อฟังสิ่งที่พ่อแม่สั่ง ฉันจะถูกลงโทษ					
6	พ่อแม่มักจะจับผิดฉันไม่ว่าจะทำอะไร					

4. แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนแบบปล่อยตามใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันจะคิดหรือทำสิ่งต่างๆได้อย่างอิสระ					
2	ไม่ว่าฉันจะทำอะไรก็ตามอยู่พ่อแม่ฉันจะไม่สนใจ					
3	พ่อแม่ไม่สนใจว่าฉันจะกลับบ้านเวลาใด					
4	เวลาฉันจะไปไหนหรือทำอะไรไม่ต้องชี้แจงรายละเอียดให้พ่อแม่ทราบ					
5	เวลาฉันต้องการอะไรพ่อแม่จะให้เงินไปซื้อ					
6	เมื่อฉันขอความคิดเห็นพ่อแม่ไม่สนใจที่จะให้ความร่วมมือ					

5. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ครูให้ความสนใจนักเรียนทุกคนถึงแม้จะเรียนไม่เก่ง					
2	เมื่อฉันมีปัญหาเรื่องเรียนฉันจะปรึกษาครู					
3	ครูมักจะยิ้มแย้มกับฉันและเพื่อนเวลาสอนหนังสือ					
4	ถ้าฉันตอบคำถามของครูไม่ถูกครูจะมองฉันด้วยสายตาที่เหยียดหยาม					
5	ครูมักจะให้ความสำคัญกับนักเรียนที่เรียนเก่งมากกว่าเด็กเรียนอ่อน					
6	เวลาฉันไม่สบายครูจะคอยถามอาการด้วยความห่วงใย					
7	เวลาฉันแสดงความคิดเห็นครูจะรับฟังโดยไม่ตำหนิ					
8	ครูจะคอยกระตุ้นให้กับฉันและเพื่อนค้นหาความรู้เพิ่มเติม					
9	ครูมักจะมีสื่อการสอนแปลกใหม่มาสอนฉันและเพื่อน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	ครูจะให้อิสระกับนักเรียนในการทำงานโดยดูแลอยู่ใกล้ๆ					
11	เมื่อฉันและเพื่อนทำงานสำเร็จครูจะพูดชมเชยหรือให้รางวัล					
12	ถ้าฉันและเพื่อนทำงานผิดพลาดครูจะให้กำลังใจและให้คำแนะนำ					
13	ถ้าฉันและเพื่อนเรียนอ่อนบางวิชาครูจะสอนซ่อมเสริมให้					
14	เมื่อฉันและเพื่อนทำผิดครูให้บอกเหตุผลก่อนจะลงโทษ					
15	เวลาทำรายงานหรือสอบครูจะแจ้งผลให้นักเรียนทราบทุกครั้ง					
16	ครูมักจะแสดงอาการหงุดหงิดโดยที่ฉันไม่รู้สาเหตุ					
17	ถ้าฉันหรือเพื่อนส่งงานไม่ตรงเวลาครูจะลงโทษรุนแรง					
18	ครูมักจะมีเทคนิคการสอนให้ฉันและเพื่อนสนุกในการเรียน					
19	ครูดูดำนักเรียนโดยไม่สมเหตุสมผล					

6. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้นจนกว่าจะเสร็จ แม้ งานนั้นจะยาก					
2	เมื่อได้คะแนนสอบไม่ดี ฉันจะตั้งใจอ่านหนังสือให้ มากขึ้น					
3	ฉันตั้งใจที่จะปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ					
4	เมื่อมีคนชี้ความบกพร่องฉันจะรีบแก้ไขทันที					
5	เมื่อฉันยืมหนังสือห้องสมุดฉันจะคืนตรงเวลา					
6	เมื่อฉันพบว่างานที่ทำส่งครูมีข้อบกพร่อง ฉันจะรีบ แก้ไขข้อบกพร่องนั้นทันที					
7	ฉันจะปิดไฟฟ้าเมื่อไม่ต้องใช้ไฟฟ้า					
8	เมื่อทำการบ้านไม่ได้ฉันจะขอความช่วยเหลือ					
9	ถ้าฉันเรียนไม่เข้าใจฉันจะซักถามครูและเพื่อน					
10	ฉันช่วยดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นของส่วนรวม					
11	ฉันทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย					
12	ฉันปฏิบัติตามกฎ และข้อตกลงของโรงเรียน					
13	เมื่อนำอุปกรณ์กีฬาของโรงเรียนมาเล่นแล้ว ฉันจะ นำไปเก็บไว้ที่เดิม					
14	ฉันจะแกล้งป่วยเมื่อไม่ยอมมาโรงเรียน					
15	เมื่อเพื่อนทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนฉันจะคอย ตักเตือนเพื่อน					
16	ฉันช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น กวาด ถูบ้าน ล้างจาน					
17	เมื่อฉันเห็นขยะฉันจะเก็บทันที					
18	เมื่อมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมของชุมชนฉันจะเข้าร่วม ทันที					
19	ถ้าฉันเห็นคนแปลกหน้ามีพฤติกรรมที่ไม่ดีมา สอดส่องบ้านข้างๆฉันจะบอกผู้ปกครอง					
20	ฉันจะติดตามความก้าวหน้าในเรื่องการเรียนของตน					

7. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันชอบตั้งความหวังไว้และพยายามทำให้ได้ตามนั้น					
2	ฉันชอบเปรียบเทียบผลงานตนเองกับผู้อื่น					
3	ฉันชอบทำงานที่ท้าทายและยาก					
4	ฉันรู้สึกภูมิใจเมื่อทำงานที่คนอื่นทำไม่ได้ ได้สำเร็จ					
5	ฉันพยายามทำข้อสอบให้ได้คะแนนดีขึ้นทุกครั้ง					
6	ฉันมุ่งหวังในผลสำเร็จทางการเรียนเพื่ออนาคตของตนเอง					
7	ฉันจะต้องทำงานให้ดีกว่าเพื่อนในห้อง					
8	ฉันจะสนุกกับการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลา					
9	ฉันจะมีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้สึกว่าย่ำแย่กว่าคนอื่น					
10	ฉันไม่คิดว่าโชคความสนานนั้นจะทำให้ฉันทำงานสำเร็จ					
11	ฉันจะต้องวางแผนก่อนการทำงานทุกอย่าง					
12	ฉันจะทำงานให้เสร็จโดยไม่คำนึงว่างานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดี					
13	ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อใกล้หมดเวลา					
14	ฉันมีความเชื่อว่าเมื่อตั้งใจทำสิ่งใดจะต้องสำเร็จ					
15	เมื่อฉันรู้ว่าตนเองเรียนอ่อนในวิชาใดวิชาหนึ่งฉันจะชวนหาความช่วยเหลือเพิ่มเติม					
16	ฉันรู้สึกดีเมื่อได้อยู่ในกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเหมือนกัน					

8. แบบสอบถามวัดความเชื่อในความสามารถของตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ และทำเครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันสามารถทำสิ่งต่างๆได้ดี					
2	ฉันมีความกล้าในการทักท้วงเมื่อครูสอนผิด					
3	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จและดีที่สุด					
4	ฉันสามารถทำงานออกมาดีกว่าเพื่อนในห้อง					
5	ฉันจะเสนอตัวเองเป็นหัวหน้าหรือผู้นำเวลาทำงานกลุ่ม					
6	ฉันจะตักเตือนเพื่อนๆ เมื่อเพื่อนทำผิดระเบียบโรงเรียน					
7	เมื่อฉันตัดสินใจทำสิ่งใดแล้วจะไม่โลเลหรือเปลี่ยนใจเด็ดขาด					
8	ฉันคิดว่าผลงานของตนเองไม่ดีเท่าเพื่อน					
9	ฉันไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งต่างๆอย่างง่ายดาย					
10	เมื่อฉันทำผิด ฉันจะยอมรับในผลการกระทำนั้น					
11	เวลาทำงานกลุ่ม ฉันจะเป็นคนเสนอความคิดเห็นกับเพื่อนทุกครั้ง					
12	ฉันชอบที่จะทำตามเพื่อนมากกว่าที่จะคิดขึ้นเอง					
13	ฉันสามารถทำงานให้เสร็จก่อนเวลาที่ครูกำหนด					
14	ฉันจะหลีกเลี่ยงงานที่ยากสำหรับฉัน					
15	เวลาทำงานผลงานของฉันจะดีที่สุด					
16	ฉันสามารถที่จะเรียนให้ได้ผลการเรียนอยู่ในระดับที่ดีได้					
17	เมื่อทำงานอะไรก็ตามฉันจะทำด้วยตัวฉันเอง					

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรม LISREL Version 8.54

DATE: 4/21/2009
TIME: 19:52

L I S R E L 8.54

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file D:\MU\X4Y425A.LS8:

TI Test K
!DA NI=26 NO=540 NG=1 MA=CM
SY='D:\Data\01R.SAV' NG=1
SE
21 23 25 26 27 28 29 24 /
MO NX=4 NY=4 C
LY=FU,FI LX=FU,FI BE=FU,FI GA=FU,FI PH=SY,FR PS=DI,FR TD=FU,FI TE=FU,FI
FI PH(2,1) PH(3,1) PH(3,2) PH(4,1) PH(4,2) PH(4,3)
FR BE(1,2) BE(1,3) BE(1,4) BE(4,3) GA(2,1) GA(2,2) GA(3,4)
FR GA(4,3) GA(2,4) GA(3,1)
FR TD(4,4)
FR BE(2,4)
PD
OU SS SC RS MI EF SE TV FS AD=OFF ND=3

TI Test K

Number of Input Variables 37
Number of Y - Variables 4
Number of X - Variables 4
Number of ETA - Variables 4
Number of KSI - Variables 4
Number of Observations 540

TI Test K

Covariance Matrix

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	261.412					
RESP	123.011	124.281				
MOT	73.480	64.576	71.994			
SEC	72.711	58.729	47.121	62.339		
APT	15.862	12.430	10.913	9.705	22.999	
AUT	19.522	20.366	13.432	12.208	5.762	19.868
APP	18.493	19.199	12.987	13.047	7.380	11.512
TEAC	54.102	66.389	41.635	28.567	3.129	14.192

Covariance Matrix

	APP	TEAC
APP	15.411	
TEAC	10.689	95.872

TI Test K

Parameter Specifications

BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	0	1	2	3
RESP	0	0	0	4
MOT	0	0	0	0
SEC	0	0	5	0

GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0	0	0	0
RESP	6	7	0	8
MOT	9	0	0	10
SEC	0	0	11	0

PHI

	APT	AUT	APP	TEAC
	12	13	14	15

PSI

	SELF	RESP	MOT	SEC
	16	17	18	19

TI Test K

Number of Iterations = 15

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	0.766 (0.066) 11.576	0.084 (0.091) 0.930	0.381 (0.095) 4.015
RESP	- -	- -	- -	0.447 (0.051) 8.691
MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	- -	- -	0.592 (0.030) 19.953	- -

GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	- -	- -	- -	- -
RESP	0.225 (0.068) 3.291	-0.053 (0.090) -0.590	- -	1.031 (0.103) 10.007
MOT	0.369 (0.063) 5.814	- -	- -	0.778 (0.059) 13.254

SEC	- -	- -	0.348 (0.064) 5.414	- -
-----	-----	-----	---------------------------	-----

Covariance Matrix of Y and X

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	259.342					
RESP	121.121	122.528				
MOT	72.774	64.163	71.566			
SEC	71.233	57.385	46.190	61.366		
APT	13.645	12.125	10.911	9.024	22.993	
AUT	21.023	20.130	13.167	11.797	5.762	20.102
APP	18.735	17.358	11.038	11.836	7.380	11.512
TEAC	63.340	64.464	40.514	27.693	3.129	14.192

Covariance Matrix of Y and X

	APP	TEAC
APP	15.246	
TEAC	10.689	50.583

PHI

	APT	AUT	APP	TEAC
APT	22.993 (1.189) 19.330			
AUT	5.762	20.102 (0.701) 28.691		
APP	7.380	11.512	15.246 (0.502) 30.348	
TEAC	3.129	14.192	10.689	50.583 (5.028) 10.061

PSI

Note: This matrix is diagonal.

SELF	RESP	MOT	SEC
133.294 (8.150) 16.355	28.772 (4.024) 7.150	36.019 (2.951) 12.206	29.916 (1.829) 16.355

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

SELF	RESP	MOT	SEC
0.486	0.765	0.497	0.512

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

SELF	RESP	MOT	SEC
0.324	0.696	0.497	0.307

Reduced Form

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.361	-0.041	0.252	1.188

	(0.073) 4.967	(0.069) -0.589	(0.058) 4.378	(0.108) 11.004
RESP	0.322 (0.074) 4.351	-0.053 (0.090) -0.590	0.156 (0.034) 4.595	1.237 (0.101) 12.228
MOT	0.369 (0.063) 5.814	- -	- -	0.778 (0.059) 13.254
SEC	0.218 (0.039) 5.582	- -	0.348 (0.064) 5.414	0.460 (0.042) 11.040

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 16
 Minimum Fit Function Chi-Square = 17.611 (P = 0.347)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 16.920 (P = 0.391)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.920
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 15.067)

Minimum Fit Function Value = 0.0327
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.00172
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0282)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0104
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0420)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.987

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.106
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.105 ; 0.133)
 ECVI for Saturated Model = 0.135
 ECVI for Independence Model = 5.603

Chi-Square for Independence Model with 28 Degrees of Freedom = 2981.749
 Independence AIC = 2997.749
 Model AIC = 56.920
 Saturated AIC = 72.000
 Independence CAIC = 3040.082
 Model CAIC = 162.751
 Saturated CAIC = 262.496

Normed Fit Index (NFI) = 0.994
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.999
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.568
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.999
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.999
 Relative Fit Index (RFI) = 0.990

Critical N (CN) = 980.372

Root Mean Square Residual (RMR) = 1.884
 Standardized RMR = 0.0202
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.992
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.982
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.441

TI Test K

Fitted Covariance Matrix

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	259.342					
RESP	121.121	122.528				
MOT	72.774	64.163	71.566			
SEC	71.233	57.385	46.190	61.366		
APT	13.645	12.125	10.911	9.024	22.993	
AUT	21.023	20.130	13.167	11.797	5.762	20.102

APP	18.735	17.358	11.038	11.836	7.380	11.512
TEAC	63.340	64.464	40.514	27.693	3.129	14.192

Fitted Covariance Matrix

	APP	TEAC
APP	15.246	
TEAC	10.689	94.332

Fitted Residuals

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	2.070					
RESP	1.890	1.753				
MOT	0.707	0.412	0.428			
SEC	1.478	1.344	0.931	0.972		
APT	2.217	0.305	0.002	0.681	0.006	
AUT	-1.501	0.237	0.265	0.412	- -	-0.235
APP	-0.243	1.842	1.949	1.211	- -	- -
TEAC	-9.238	1.925	1.122	0.874	- -	- -

Fitted Residuals

	APP	TEAC
APP	0.165	
TEAC	- -	1.540

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -9.238
Median Fitted Residual = 0.420
Largest Fitted Residual = 2.217

Stemleaf Plot

```

- 8|2
- 6|
- 4|
- 2|
- 0|52200000000
0|2233444779901235588999
2|12

```

Standardized Residuals

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	0.641					
RESP	0.604	0.581				
MOT	0.371	0.225	0.341			
SEC	0.815	0.740	0.836	1.007		
APT	0.765	0.186	0.002	0.510	0.008	
AUT	-0.532	0.131	0.176	0.307	- -	-0.232
APP	-0.098	1.066	1.482	1.250	- -	- -
TEAC	-1.775	0.582	0.546	0.333	- -	- -

Standardized Residuals

	APP	TEAC
APP	0.211	
TEAC	- -	0.527

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.775
Median Standardized Residual = 0.320
Largest Standardized Residual = 1.482

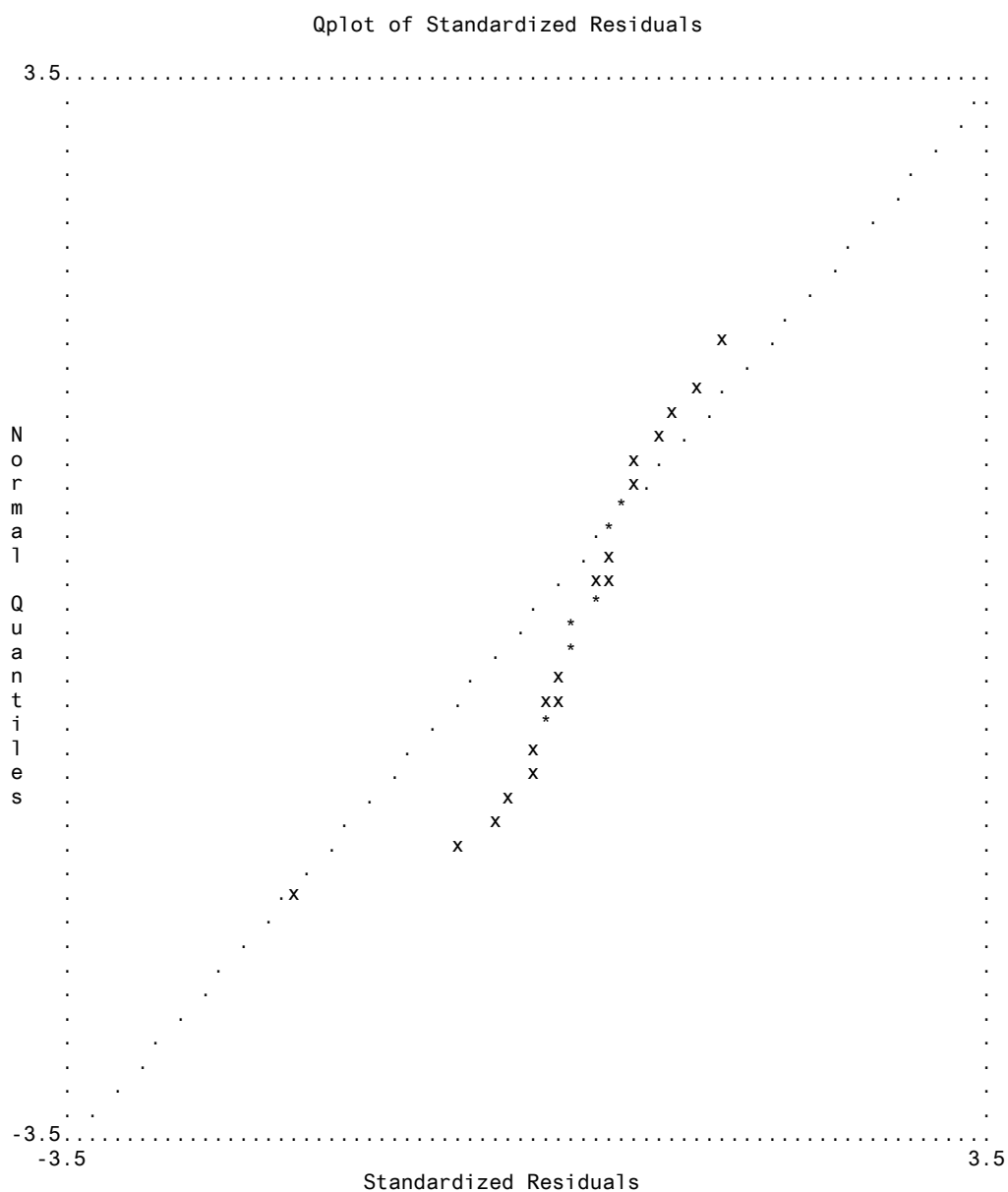
Stemleaf Plot

```

- 1|8
- 1|
- 0|5
- 0|2100000000
  0|122223334
  0|55566667888
  1|012
  1|5

```

TI Test K

TI Test K

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	- -	- -	- -
RESP	8.665	- -	1.749	- -
MOT	2.097	1.062	- -	0.022

SEC	1.670	0.301	- -	- -
-----	-------	-------	-----	-----

Expected Change for BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	- -	- -	- -
RESP	0.163	- -	-0.169	- -
MOT	0.090	-0.136	- -	0.016
SEC	0.082	0.037	- -	- -

Standardized Expected Change for BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	- -	- -	- -
RESP	0.001	- -	-0.002	- -
MOT	0.001	-0.001	- -	0.000
SEC	0.001	0.000	- -	- -

Modification Indices for GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.563	0.840	1.683	9.486
RESP	- -	- -	0.622	- -
MOT	- -	0.094	3.084	- -
SEC	0.436	0.105	- -	0.024

Expected Change for GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.081	-0.112	-0.184	-0.717
RESP	- -	- -	0.086	- -
MOT	- -	0.027	0.165	- -
SEC	0.036	0.023	- -	0.011

Standardized Expected Change for GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.024	-0.031	-0.045	-0.316
RESP	- -	- -	0.030	- -
MOT	- -	0.014	0.076	- -
SEC	0.022	0.013	- -	0.010

Modification Indices for PHI

	APT	AUT	APP	TEAC
APT	- -	- -	- -	- -
AUT	0.024	- -	- -	- -
APP	0.001	0.130	- -	- -
TEAC	0.216	0.451	1.459	- -

Expected Change for PHI

	APT	AUT	APP	TEAC
APT	- -	- -	- -	- -
AUT	0.103	- -	- -	- -
APP	-0.019	-0.252	- -	- -
TEAC	-0.792	-0.836	1.145	- -

Standardized Expected Change for PHI

	APT	AUT	APP	TEAC
APT	- -	- -	- -	- -
AUT	0.005	- -	- -	- -
APP	-0.001	-0.014	- -	- -
TEAC	-0.023	-0.026	0.041	- -

Modification Indices for PSI

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
SELF	- -			
RESP	8.963	- -		
MOT	4.289	1.749	- -	
SEC	1.683	0.604	0.329	- -

Expected Change for PSI

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
SELF	- -			
RESP	22.057	- -		
MOT	19.927	-6.083	- -	
SEC	15.821	5.002	-1.916	- -

Standardized Expected Change for PSI

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
SELF	- -			
RESP	0.124	- -		
MOT	0.146	-0.065	- -	
SEC	0.125	0.058	-0.029	- -

Modification Indices for THETA-EPS

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
SELF	- -			
RESP	8.963	8.963		
MOT	2.878	2.813	0.250	
SEC	0.849	0.020	0.041	0.110

Expected Change for THETA-EPS

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
SELF	- -			
RESP	22.057	-28.798		
MOT	18.901	-5.519	2.824	
SEC	-11.271	0.831	-0.658	-4.361

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
APT	0.737	0.839	1.764	0.294
AUT	0.003	0.411	0.721	0.181
APP	1.284	1.318	3.654	0.354
TEAC	7.273	7.479	0.147	0.195

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	SELF	RESP	MOT	SEC
-----	-----	-----	-----	-----
APT	1.847	-2.194	-2.097	0.541
AUT	0.092	-0.880	-0.682	0.320
APP	-1.549	0.860	1.348	-0.512
TEAC	-10.110	10.518	1.195	0.819

Modification Indices for THETA-DELTA

	APT	AUT	APP	TEAC
-----	-----	-----	-----	-----
APT	5.017			
AUT	0.162	0.621		
APP	0.586	0.160	0.371	
TEAC	0.146	0.427	1.675	- -

Expected Change for THETA-DELTA

	APT	AUT	APP	TEAC
APT	25.789			
AUT	0.256	-26.534		
APP	-0.448	-0.269	1.765	
TEAC	0.657	0.769	-1.166	- -

Maximum Modification Index is 9.49 for Element (1, 4) of GAMMA

TI Test K

Factor Scores Regressions

Y

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
RESP	0.000	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000
MOT	0.000	0.000	1.000	0.000	0.000	0.000
SEC	0.000	0.000	0.000	1.000	0.000	- -

Y

	APP	TEAC
SELF	0.000	0.000
RESP	0.000	0.000
MOT	0.000	0.000
SEC	0.000	0.000

X

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
APT	0.000	0.000	0.000	0.000	1.000	0.000
AUT	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.000
APP	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
TEAC	0.000	0.352	0.212	-0.157	-0.185	0.152

X

	APP	TEAC
APT	0.000	- -
AUT	0.000	0.000
APP	1.000	- -
TEAC	0.086	0.224

TI Test K

Standardized Solution

BETA

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	0.526	0.044	0.185
RESP	- -	- -	- -	0.316
MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	- -	- -	0.639	- -

GAMMA

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	- -	- -	- -	- -
RESP	0.097	-0.022	- -	0.662
MOT	0.209	- -	- -	0.654
SEC	- -	- -	0.173	- -

Correlation Matrix of Y and X

	SELF	RESP	MOT	SEC	APT	AUT
SELF	1.000					
RESP	0.679	1.000				
MOT	0.534	0.685	1.000			
SEC	0.565	0.662	0.697	1.000		
APT	0.177	0.228	0.269	0.240	1.000	
AUT	0.291	0.406	0.347	0.336	0.268	1.000
APP	0.298	0.402	0.334	0.387	0.394	0.658
TEAC	0.553	0.819	0.673	0.497	0.092	0.445

Correlation Matrix of Y and X

	APP	TEAC
APP	1.000	
TEAC	0.385	1.000

PSI

Note: This matrix is diagonal.

SELF	RESP	MOT	SEC
0.514	0.235	0.503	0.488

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.108	-0.011	0.061	0.525
RESP	0.140	-0.022	0.055	0.794
MOT	0.209	- -	- -	0.654
SEC	0.134	- -	0.173	0.418

TI Test K

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.361 (0.073) 4.967	-0.041 (0.069) -0.589	0.252 (0.058) 4.378	1.188 (0.108) 11.004
RESP	0.322 (0.074) 4.351	-0.053 (0.090) -0.590	0.156 (0.034) 4.595	1.237 (0.101) 12.228
MOT	0.369 (0.063) 5.814	- -	- -	0.778 (0.059) 13.254
SEC	0.218 (0.039) 5.582	- -	0.348 (0.064) 5.414	0.460 (0.042) 11.040

Indirect Effects of X on Y

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.361 (0.073) 4.967	-0.041 (0.069) -0.589	0.252 (0.058) 4.378	1.188 (0.108) 11.004
RESP	0.098 (0.021) 4.622	- -	0.156 (0.034) 4.595	0.206 (0.026) 7.830

MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	0.218 (0.039) 5.582	- -	- -	0.460 (0.042) 11.040

Total Effects of Y on Y

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	0.766 (0.066) 11.576	0.512 (0.078) 6.555	0.724 (0.097) 7.439
RESP	- -	- -	0.265 (0.033) 7.968	0.447 (0.051) 8.691
MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	- -	- -	0.592 (0.030) 19.953	- -

Largest Eigenvalue of $B \cdot B'$ (Stability Index) is 0.794

Indirect Effects of Y on Y

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	- -	0.428 (0.061) 6.971	0.343 (0.049) 6.950
RESP	- -	- -	0.265 (0.033) 7.968	- -
MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	- -	- -	- -	- -

TI Test K

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.108	-0.011	0.061	0.525
RESP	0.140	-0.022	0.055	0.794
MOT	0.209	- -	- -	0.654
SEC	0.134	- -	0.173	0.418

Standardized Indirect Effects of X on Y

	APT	AUT	APP	TEAC
SELF	0.108	-0.011	0.061	0.525
RESP	0.042	- -	0.055	0.132
MOT	- -	- -	- -	- -
SEC	0.134	- -	- -	0.418

Standardized Total Effects of Y on Y

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	- -	0.526	0.269	0.352
RESP	- -	- -	0.202	0.316

MOT	-	-	-	-
SEC	-	-	0.639	-

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	SELF	RESP	MOT	SEC
SELF	-	-	0.225	0.167
RESP	-	-	0.202	-
MOT	-	-	-	-
SEC	-	-	-	-

Time used: 0.031 Seconds

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวเพ็ญประภา ระนาท
วันเดือนปีเกิด	27 เมษายน 2515
สถานที่เกิด	ต.วังปลาป้อม อ.นาหว้า จ.หนองบัวลำภู
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/429 บก.ทหารสูงสุด แยก 3 แขวงคั่นนายาว เขตคั่นนายาว กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ) แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเลยพิทยาคม อ.เมือง จ.เลย
พ.ศ. 2536	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2552	กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ